

OPINNÄYTETYÖ

Tarinoita maiseman takaa

Vekaransalmen maisematien kehittämissuunnitelma

Olli Virta

Kulttuurituotannon koulutusohjelma YAMK

(60 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(4/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma YAMK

Tekijä: Olli Virta
Opinnäytetyön nimi: Tarinoita maiseman takaa - Vekaransalmen maisematien kehittämissuunnitelma
Sivumäärä: 76 ja 1 liitesivu
Työn ohjaaja: Juha Iso-Aho
Työn tilaaja: Sulkavan kunta

Tässä opinnäytetyössä on kehitetty keinoja Vekaransalmen maisematien ympäristön näkyväksi tekemiseen ja ohjelma- ja tapahtumatoiminnan lisäämiseen alueelle. Alueen luontokohteet ja retkeilyreitit ovat kohtuullisessa käytössä, mutta kulttuurikohteet ja kulttuuriperintö tarinoineen ovat jääneet pieneen rooliin. Myös luontokohteiden potentiaalista on käytetty vain murto-osa.

Opinnäytetyössä luotiin konsepti tapahtumapäivälle, joka toteutuessaan tuo paljon näkyvyyttä Vekaransalmen maisematien kohteille, historialle ja tarinoille. Tarinallistamisen keinoin voidaan luoda alueelle kulttuurireitistö, joka kiinnostaa matkailijoita valtakunnan rajojen ulkopuolellakin. Kulttuurireiteillä ja tapahtumilla tehdään alueesta kiinnostava matkailijoiden ja sijoittajien silmissä. Tämänkaltaisilla toimilla kehitetään alueen kulttuurimatkailua kestävästi sen oma identiteetti ja kulttuuriperintö edellä. Aktiivisuuden lisääntyessä alueen ohjelmalvelutoiminta tulee lisääntymään ja ehkä tämän myötä hiljaisiksi jääneet matkailukohteet saavat uusia toimijoita.

Opinnäytetyö on tapaustutkimus, jonka tutkimusmenetelmiä ovat teemahaastattelut, benchmarking-menetelmä, havainnointi sekä uuden tapahtuman SWOT-analyysi. Tutkimuksen alussa perehdyttiin vankasti alueen ja sen kohteiden historiaan. Tämä auttoi hahmottamaan, että perimätieto ja tarinat ovat alueen kiinnostavinta antia ja tuotettavissa kulttuurimatkailukohteiksi. Myös jo fyysisesti hävinneet nähtävyydet voidaan saada tarinallistamisen avulla näkyviksi. Kehittämishankkeiden avulla voidaan lisätä alueen ja Sulkavan kunnan vetovoimaa matkailukohteena aikana, jolloin lähialuematkailu on suuressa nosteessa.

Sulkava on monen pienen, itäsuomalaisen paikkakunnan tavoin menettänyt pääasiassa asukkaita ja palveluita jo vuosikymmenten ajan. Sulkavalta ei kuitenkaan voida ottaa pois sen rikasta kulttuuriperintöä, historiaa, luontoa tai puhdasta vettä. Norppa ei muuta kaupunkiin, vaikka ihmiset muuttaisivatkin. Näitä asioita pitää vaalia ja tehdä niistä elinkeinoja asukkaille. Näiden asioiden arvo ei häviä koskaan, päinvastoin niiden arvo tulee vain kasvamaan tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi kehittämissuunnitelma, joka tukee Sulkavan kuntaa Vekaransalmen maisematien alueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä.

Asiasanat: kulttuurimatkailu, paikallishistoria, kulttuurireitit, tarinallistaminen, Sulkava.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Master's degree programme in cultural management

Author: Olli Virta

Title: Stories behind the scenery - Development plan of the Vekaransalmi landscape road

Number of Pages: 76 and 1 attachment page

Supervisor: Juha Iso-Aho

Commissioned by: Municipality of Sulkava

This thesis represents methods to create more visibility to the environment of the Vekaransalmi landscape road and ways to add more program and event activity to the area. Nature destinations and hiking trails of the area has been in some kind of use, however, major part of the potential remain unused. In addition, culture destinations and heritage with stories has remained in a minor role.

As a result, concept of the event day was created. If the event day takes place, it will give a lot of visibility to the Vekaransalmi landscape road, its history, and stories. With the methods of story design, it is possible to create cultural route to the area, which could attract both, native and foreign tourists. Cultural routes and events increase interest to the area within tourists and investors. Such actions will develop the regions cultural tourism in a sustainable way, with its own identity and cultural heritage ahead. When the activity grows, program service activity grows, and this possibly brings new operators to abandoned resorts and travel destinations.

This thesis is a case study that utilizes research methods such as theme interview, benchmarking, observation, and SWOT-analysis of the new event. As a first step, extensive research of the area and its history was required. This helped to understand that the traditional knowledge and stories are the most interesting things of the Vekaransalmi landscape road. With the use of productification, cultural tourism products are possible to create from stories and traditional knowledge. In addition, it is possible to make sights visible, which are already physically lost. With the help of development projects, attraction of the area and municipality of Sulkava as a travelling destination can be increased while local area tourism is on a big upward trend.

Like many other small municipalities of Eastern Finland, Sulkava has lost people and services during the last few decades. However, something what Sulkava will never lose is its rich heritage, history, nature, and clean water. Saimaa ringed seal shall not move to the city although people will. These things should be cherished and they must be transformed into livelihoods for the residents. Value of these things will never disappear, vice versa, their value will only grow in the future.

Development plan was created as a result of the thesis. It will support municipality of Sulkava in comprehensive development of the Vekaransalmi landscape road area.

Keywords: cultural tourism, local history, cultural routes, story design, Sulkava.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	VEKARANSALMEN MAISEMATIE.....	11
	2.1 Sulkava.....	11
	2.2 Lohilahti.....	14
	2.3 Vilkaharju	15
	2.4 Alueen kulttuuriperintö sekä luonto- ja kulttuurikohteet.....	17
	2.4.1 Kukkapään ja Lohikosken sahat	17
	2.4.2 Armeijan toiminta alueella	19
	2.4.3 Rauhaniemen museoalue	21
	2.4.4 Kaartilänmäki	22
	2.4.5 Vekaransalmen silta.....	23
	2.4.6 Telataipaleen kanava	25
	2.4.7 Luontopolut, Hopeasaari ja Annikinniemi	27
	2.5 Matkailutoiminta.....	29
3	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	32
	3.1 Tutkimuskysymykset	32
	3.2 Tapaustutkimus	33
	3.3 Tutkimusmenetelmät	34
4	TARINOITA MAISEMAN TAKAA	37
	4.1 Tapahtumapäivä.....	38
	4.1.1 Tapahtumapäivän benchmarkkaus	40

4.1.2	Uuden tapahtuman SWOT-analyysi.....	42
4.1.3	Toimijoiden ajatuksia tapahtumapäivästä	44
4.2	Tarinat, reitit ja kulttuuriperintö	46
4.3	Kohteiden näkyväksi tekeminen.....	51
4.4	Vilkaharjun leirintäalue	53
5	YHTEENVETO	58
5.1	Haasteet ja mahdollisuudet	58
5.2	Toimenpide-ehdotuksia	61
5.3	Rahoitusmahdollisuudet.....	62
5.4	Loppupäätelmät	64
	LÄHTEET	68

1 JOHDANTO

Tämän kehittämistyön taustalla on tarve saada näkyväksi Vekaransalmen maisematien rikasta kulttuuriperintöä, kulttuurihistoriaa, maisemia ja tarinoita sekä saada nämä hyötykäyttöön kulttuurimatkailussa. Alueen ainutlaatuisuus on tiedetty aina, mutta sen tarkempi avaaminen on jäänyt vajaaksi. Vekaransalmen maisematietä on mainostettu iskulauseella ”ajele ihmeessä”. Tarkemmin on jäänyt kuitenkin avaamatta matkailijoille, ”miksi ihmeessä”, vaikka alueen läpi kulkiessa sen mykistävä kauneus ei voi jäädä huomaamatta. Työn tilaaja on Sulkavan kunta. Kunta itse pitää muun muassa alueella sijaitsevia virkistys- ja retkeilyalueita merkittävinä Sulkavan elinvoiman ja vetovoimaisuuden kannalta (Kukkonen 2022).

Vekaransalmen maisematien, ja erityisesti Vilkaharjun, alueella on ollut paljon matkailutoimintaa menneinä vuosikymmeninä, mutta toiminta on vähentynyt huomattavasti parhaista vuosista. Alueelta löytyy muun muassa toimintansa lopettanut entinen Lomaliiton Sulkavan lomakeskus. Alueella on kuitenkin valtavasti potentiaalia. Se on ollut ihmisten kulkureitti kivikaudelta saakka, Saimaata on joka puolella, on reilusti luonto- ja kulttuurikohteita ja alueen historiassa on paljon ammennettavaa. Vekaransalmen maisematiellä on siis paljon nähtävää ja koettavaa, mutta siellä olevat kohteet ja niihin sisältyvä taustatieto, kuten historialliset tosiasiat ja tarinat, pitää saada näkyviksi.

Muuttoliike, työpaikkojen katoaminen, ikääntyminen ja syntyvyyden väheneminen jäytävät elinvoimaa ja tulevaisuudenuskoa Itä-Suomessa. Kulttuuri on merkityksellistä ihmisten hyvinvoinnille, veto- ja pitovoimalle sekä elinkeinoelämälle. (Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI 2020, 3.) Etelä-Savon maakuntaohjelmassa 2022-2025 mainitaan yhtenä painopistealueena Saimaan ainutlaatuiset luonto- ja kulttuuriarvot. Alueen aineeton kulttuuriperintö ja saimaalainen elämäntapa sekä siitä kumpuava taide ja kulttuuri nähdään mahdollisuutena. Maakuntaohjelmassa myös tuodaan esille, että kulttuuri on elinvoimaa, vetovoimaa, pitovoimaa ja lumovoimaa vahvistava tekijä ja siihen tulee panostaa. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2021, 16, 21, 22.)

Kulttuuri ja sitä myöten kulttuurimatkailu voi olla vastaus elinvoiman katoamisen tuskaan. Kun meillä on kulttuuria, meillä on sisältöjä kulttuurimatkailuun. Vekaransalmen maisematie tarjoaa juuri näitä Etelä-Savon maakuntaohjelmassakin esiin nostettuja mahdollisuuksia, aineetonta kulttuuriperintöä, saimaalaista elämäntapaa sekä ainutlaatuisia luonto- ja kulttuuriarvoja.

Nämä ovat juuri alueen omasta historiasta ja identiteetistä kumpuavia asioita, joita pitää vaalia, tuoda esille ja hyödyntää kestävästi.

Saimaan matkailustrategian tavoitteena on, että alue on Suomen kolmen tunnetuimman matkailualueen joukossa 2025. Tämä tavoite on tarkoitus saavuttaa korostamalla yhteistyötä, saavutettavuutta ja omaleimaista palvelutarjontaa. (Saimaan matkailustrategia 2021.) Sulkavalla ja Vekaransalmen maisematiellä on tarjottavaa erityisesti omaperäisen palvelutarjonnan suhteen. Palveluita pitää vain vielä kehittää paljon. Suurimpia haasteita alueella on noista matkailustrategian esille nostamista seikoista saavutettavuuden suhteen, sillä julkisella liikenteellä Sulkavalle tulo ei ole helppoa ja kunnan alueella liikkuminen ilman autoa tai venettä on haasteellista. Saavutettavuudenkin suhteen on kuitenkin paljon tehtävissä.

Koronapandemia ja ilmastonmuutos ovat nostaneet lähellä sijaitsevan kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön matkailuvalteiksi (Museovirasto 2021, 2). Lähialuematkailu on siis nouseva trendi ja sitä kannattaa kehittää, sillä voitaisiin jossain määrin vastata maaseutualueiden väestökatoon. Etelä-Savon ominaispiirteisiin kuuluu myös 49 000 vapaa-ajanasuntoa, mikä on toiseksi eniten Suomen maakunnista. Vapaa-ajanasumisella on suuri vaikutus alueen elinvoimaisuuteen; vapaa-ajanasukas on toisaalta matkailija, toisaalta kuntalainen. (Etelä-Savon maakuntaliitto.) He voivat olla myös niitä, jotka kokevat ensi kertaa lähialuematkailijana uuden positiivisen kokemuksen esimerkiksi Sulkavalla ja vievät siitä tiedon mukanaan kotikuntiin ympäri Suomea. Nämä samat kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön ympärille luodut matkailukohteet kiinnostavat myös ulkomailta saapuvia matkailijoita.

Vuonna 2019 Etelä-Savossa oli 534 475 kotimaisen sekä 150 500 ulkomaisen matkailijan yöpymiskertaa ja vuonna 2018 oli noin 2 301 000 päiväkävijää. Välitön matkailutulo alueelle on 230 500 000€ ja matkailun kokonaisvaikutus aluetalouteen on 307 000 000€. (Saimaan matkailustrategia 2021.) Alueella liikkuu siis jo suuri määrä matkailijoita ja heidän mukanaan paljon rahaa, jotka työllistävät paikallisia ihmisiä. Näiden palveluiden kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää työpaikkojen säilymisen kannalta ja työpaikkoja voidaan saada hyvällä työllä myös lisää.

Etelä-Savolla on paljon tarjottavaa erityisesti kestävän luontomatkaillen saralla ja alueella on vielä paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia. Luonto oli yli puolella matkailijoista tärkein motivaatio tulla Suomeen Visit Finlandin vuoden 2018 matkailijatutkimuksen perusteella (Business Finland 2019, 16). Kuitenkin jos saadaan niitä toivottuja kasvavia matkailuvirtoja ohjattua

Sulkavalle, niin samalla on huolehdittava, että matkailu on myös kestävä. Meidän valttien, kuten luonnon, on säilyttävä jälkipolvillekin ja niiden tärkeiden arvojen takia matkailijat tänne myös saapuvat. Vekaransalmen maisematien ympäristössä on paljon korvaamatonta, kuten Vilkaharju ja sen luonnonsuojelualueet, puhdas Saimaa ja sen eläimet sekä monet arvokkaat kulttuurikohteet. Vaikka ihmiset haluavat kokea nämä ihmeet, niin niitä on osattava myös suojella.

Opinnäytetyö on tapaustutkimus, johon kehitettiin tutkimuksen alussa kolme tutkimuskysymystä. Ensimmäisessä kysymyksessä pohditaan, miten Vekaransalmen maisematien kohteet tunnistetaan paremmin ja kuinka ne tuodaan paremmin ihmisten tietoisuuteen. Toisessa tutkimuskysymyksessä mietitään, miten kohteet saadaan paremmin käyttöön tapahtumatoiminnassa sekä kulttuurimatkailussa. Kolmas tutkimuskysymys puolestaan kysyy, miten saadaan lisättyä ohjelmalvelutoimintaa ja mitä palveluiden lisääminen vaatii.

Kulttuurimatkailussa tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja. Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat paikan henki sekä kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa. (Hook, Markkola & Sydänmaanlakka 2021, 3.) Vekaransalmen maisematietäkin pitää markkinoida ja tuoda esille sen omista lähtökohdista, on saatava näkyviin alueen henki. Pitää tuoda esille, mitä alueella on tehty ja miksi; miksi siellä on kuljettu iät ja ajat, ja miksi sinne kannattaa yhä tulla. Mikään päälleliimattu ei tule kiinnostamaan ajan kuluessa matkailijoita.

Kulttuurimatkailutuotteita, kuten tapahtumia tai kulttuurireittejä, alueen omista lähtökohdista luotaessa saadaan aikaan ainutlaatuisia sisältöjä, joita ei ole missään muualla. Alueen omista vahvuuksista luotava kulttuurireitti tuo näkyvyyttä koko alueen kohdeverkostolle, avaa tarinoita sekä olisi tuki alueen ohjelmalvelu- ja tapahtumatoiminnalle. Tämä lisää aktiivisuutta alueella ja lisää siihen kiinnostusta. Nämä toimet voivat osaltaan lisätä investoijien kiinnostusta hiljentyneisiin matkailukohteisiin.

Oman haasteensa työhön toi se, että kirjallista materiaalia alueesta ja sen kohteista on olemassa niukasti. Tietyt faktat löytyvät helposti, mutta syvemmästä tiedosta ei löydy juurikaan luotettavaa kirjallista tutkimusaineistoa tai se on ainakin vaikeasti saavutettavissa. Muun muassa tästä johtuen käytin tapaustutkimuksen tutkimusmenetelminä teemahaastatteluja sekä havainnointia ja kävin kirjastossa lukemassa vanhoja paikallislehtiä, jotta sain kuulopuheen varassa olleille asioille varmistuksen. Aluekulttuurisesta näkökulmasta tarkastellen on tärkeää tuoda paremmin näkyviin alueella olevaa tietoa samoin kuin luoda uutta tietoa alueesta. Tutkimuksen tuloksia

voi hyödyntää myös kunnan muiden alueiden sekä muiden vastaavanlaisten maaseutukuntien kehittämisessä.

Olen asunut Sulkavalla 36:sta vuodestani noin 25. Lapsuuden ja nuoruuden sekä viimeiset viisi vuotta. Kohdeympäristö on siis jossain määrin tuttu jo entuudestaan, vaikka ainakin teoreettisesta näkökulmasta tarkastellen enemmän pintapuolisesti. Lapsuuden ympäristöön liittyvä erityinen suhde kuitenkin synnytti alueen kehittämiseen palon, joka ei sammu tämän työn päättyessä. En ole kuitenkaan työsuhteessa työn tilaajaan ja tämä seikka antoi tietynlaisen vapauden ja erilaisen näkökulman työn tekemiseen.

Aloitin kehittämistyön suunnittelun ja pohjustamisen elokuun 2021 lopulla. Työn alku sijoittui aikaan, jolloin alkoi olla toiveita koronapandemiasta ulos pääsemisestä ja esimerkiksi matkailun suhteen alkoi olla toiveita hiljalleen paluusta entiseen. Kun työ, joka oli edistynyt tasaisesti ja tiiviiseen tahtiin loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana, alkoi olla valmis, olikin syttynyt sota Euroopassa, joka tuntui pyyhkivän kaiken taas uusiksi. Koronaakaan ei olla vielä selätetty.

Suomen sijainti Venäjän naapurimaana huolestuttaa kansainvälisiä matkailijoita ja Visit Finland on toistaiseksi keskeyttänyt matkailumarkkinoinnin Venäjällä (Visit Finland 2022). Venäläisten matkailijoiden määrä romahti jo koronapandemian aikana ja Ukrainan sodan myötä Matkailu- ja ravintola-alan etujärjestön Maran toimitusjohtaja Timo Lappi sanoo, että venäläiset matkailijat ovat menetetty pitkäksi aikaa (Heikkilä 2022). Venäläisten matkailijoiden menettäminen vaikuttaa erityisesti Itä-Suomen ja täten myös Sulkavan matkailuun. Matkailu on kuitenkin entistä tärkeämpää, kun tilanne rauhoittuu (Visit Finland 2022). Tästä syystä kehitystyö on siis yhä tärkeää. Tässä työssä esille nousseet asiat eivät myöskään ole sidoksissa varsinaisesti matkailijakohderyhmiin ja vaikka esille nousseita ideoita ei olisi maailmanpoliittisesta tilanteesta johtuen mielekästä hyödyntää juuri nyt, niin tieto ei vanhene. Tämän opinnäytetyön tulokset ovat siis hyödynnettävissä myöhemminkin.

Opinnäytetyö alkaa kohdeympäristön, tutkimuskysymysten, tutkimusmenetelmien ja tutkimustavan esittelyllä. Kohdeympäristön esittelyyn valitsin alueelta kohteita, joita mielestäni tunnetaan alueelta. Lisäksi nostin esille myös alueeseen merkittävästi vaikuttaneita historiallisia kohteita, kuten Kukkapään sahan ja armeijan toiminnan alueella. Näistä ei ole juuri jäljellä muuta kuin tarinoita, mutta sillä ne ovatkin hedelmällisiä kohteita kehittää, jotta ne saataisiin näkyville

nykyaikaan ja mielenkiintoisiksi kohteiksi matkailijoille. Nämä historialliset kohteet valikoituivat siis osin siksi, että ne olivat antoisia kehitystyölle. Kohdeympäristön, tutkimuskysymysten, tutkimusmenetelmien ja tutkimustavan esittelyn jälkeen on osio, jossa pohdin alueen kehittämistä valitsemieni menetelmien avulla. Työ päättyy johtopäätöksiin, toimenpide-ehdotuksiin ja rahoitusvaihtoehtojen esittelyyn.

2 VEKARANSALMEN MAISEMATIE

2.1 Sulkava

Sulkava on Etelä-Savon maakunnassa sijaitseva saaristokunta, jossa asuu hieman alle 2500 asukasta (Sulkavan kunta a). Kunta on merkittävä mökkikunta, sillä siellä oli vuonna 2020 2193 mökkiä (SVT 2021a). Tämän myötä kunnan asukasluku moninkertaistuu kesäisin. Koko Etelä-Savossa kesäasukkaiden osuus maakunnan asuntoväestöstä oli 42% vuonna 2019, joka oli eniten Suomen maakunnista (SVT 2020). Vaikka kunnan asukasluku on ollut pitkään laskusuuntainen (SVT 2021b), niin kunnanjohtaja Juho Järvenpää kertoo Sulkava-lehden haastattelussa koronapandemian aiheuttaneen sen, että pitkästä aikaa kuntaan on kahtena peräkkäisenä vuotena muuttanut enemmän asukkaita kuin sieltä pois (Ikonen 2021a). Myös katukuvassa olen havainnut vilkastumista, kun mökkiläiset ovat etätöyön kasvamisen myötä suuremman osan vuodesta paikkakunnalla.

Sulkava on erityisen tunnettu Suomessa ja maailmalla Suursouduistaan. Tapahtumaa on järjestetty vuodesta 1968 lähtien ja parhaimpina vuosina soudut ovat keränneet yli 10 000 osallistujaa. Noina vuosina soutuviikonloppuna Sulkavalla vieraili yli 30 000 henkilöä. (Sulkavan Suursoudut.) Suursouduilla on suuri merkitys kunnan tunnettuudelle, Sulkava tunnetaan soutuviikonloppuna. Tämän lisäksi tapahtumalla on suuri merkitys kunnan yrittäjien toimeentulolle ja osaltaan soudut mahdollistavat myös veneen rakentamisen teollisuudenhaarana Sulkavalla. (Yle 2011.) Saaristokunnassa veneellä liikkuminen on aina ollut luonnollinen valinta ja se näkyy myös työssä ja vapaa-ajalla.

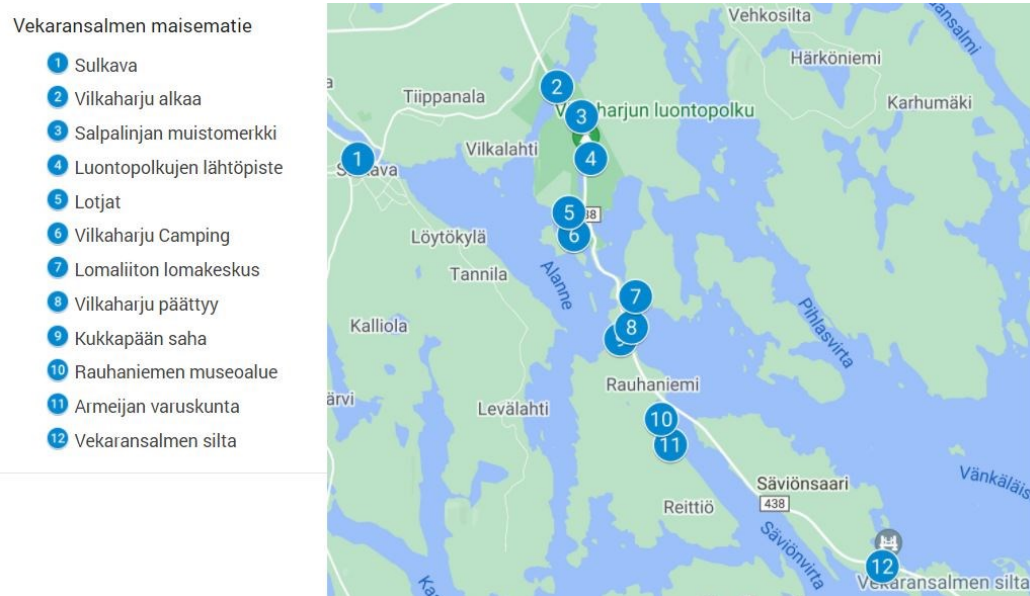
Kulttuurimatkoissa festivaaleja pidetään erityisen merkittävänä tapahtumamuotoina, sillä niillä on matkailua synnyttävä rooli. Festivaaleille matkustetaan kauempaakin ja niillä usein viivytään useita päiviä. Viipymän pituus on matkailuelinkeinon kannalta juuri olennainen asia. (Iso-Aho 2011, 12.) Sulkavan Suursouduilla on juuri tämänkaltaisen roolin Sulkavan matkailussa ja tapahtuma kestää neljä päivää. Suursoutuihin saavutaan ympäri Suomea ja maailmaa (Eliala 2008).

Savonlinnan seudulla oli ennen koronapandemiaa heinäkuussa 2019 kaikkiaan 80 235 matkailijoiden yöpymistä. Näistä 59 125 oli kotimaisten, 7612 venäläisten, ja 13 498 muiden ulkomaalaisten kuin venäläisten yöpymisiä. Heinäkuussa 2021 vastaavat luvut olivat kotimaisten matkailijoiden yöpymisten osalta 92 742, venäläisten vain 72 ja muiden ulkomaalaisten kuin

venäläisten 3924. (Visit Finland.) Koronapandemia on arvatenkin tiputtanut ulkomaalaisten matkailijoiden määrää alueella. Pandemia ja sen lisäksi ilmastonmuutos ovat kuitenkin nostaneet lähellä sijaitsevan kulttuuriympäristön sekä kulttuuriperinnön matkailuvalteiksi (Museovirasto 2021, 2) ja tämä vaikuttaa varmasti ainakin osittain taas kotimaisten matkailijoiden yöpymisten suureen nousuun. Sulkavalla ei ole erikseen määritelty, mistä matkailijoita toivottaisiin erityisesti tulevan. Tämän hetken trendit ja maailmanpoliittinen tilanne antaa kuitenkin miestäni aika selkeän kuvan siitä, mihin lähitulevaisuudessa kannattaa satsata. Pidemmällä aikavälillä toivotaan tietysti ulkomaalaisten matkailijoiden paluuta alueelle.

Sulkavan kunta tavoittelee kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 prosentilla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Kunnanhallituksen puheenjohtaja Kaisa Rallin mukaan kunta haluaa osaltaan kantaa vastuuta puhtaasta ympäristöstä sekä ilman puolesta ja tämä on vahva arvokysymys. Sulkava on lähdössä ensimmäisenä kuntana Etelä-Savosta Hiilineutraalit kunnat -verkostoon (Hinku). (Pauhu 2022.) Luonnosta vastuun kantaminen näkyy myös matkailuun liittyvissä suunnitelmissa. Esimerkiksi norppien suojelu on otettu huomioon Vekaransalmen sillan ympäristön kaavoitustyötä tehtäessä, sillä seitsemän rantarakennusoikeudella varustettua rantatonttia aiotaan suojella osana norpansuojeluohjelmaa (Kukkonen 2021).

Vekaransalmen maisematie eli seututie 438, on Sulkavan, Ruokolahden, Savonlinnan ja Puumalan kunnissa kulkeva tie, joka muodostaa Sulkavalta yhteyden Imatralle. Tien päätepisteet ovat Ruokolahden Virmutjoella, josta käännytään kantatielle 62, ja Sulkavalla Iitlahden läheisyydessä, jossa puolestaan on matkaa jatkettava seututielle 435. Tie kulkee noin 4 kilometriä Vilkaharjun harjualueella ja menee alueen ainoan taajaman, Sulkavan Lohilahden läpi. Sulkavan keskustasta on Vilkaharjulle matkaa noin 4 kilometriä, josta Vekaransalmen maisematien voi katsoa alkavan Sulkavan päässä. (Fonecta.) Tämä kehittämistyö koskettaa tien Sulkavan puoleista osaa välillä Vilkaharju-Lohilahti.

Kuva 1. Kartta Vekaransalmen maisematien Sulkavan päästä. Kartta luotu Googlen My Maps-palvelulla. Kartta koko alueesta, katso liite 1.

Ajatus Vekaransalmen maisematiestä on alun perin syntynyt sen ympärille, että tien ympäristössä on monta kiinnostavaa matkailukohdetta (Tikka 2021). Maisemateitä ei merkitä maastoon liikennemerkeillä. Jos maisematielelle haluaa Väyläviraston opasteet, niin tien pitää saada virallinen matkailutie – status. Matkailutiekseksi hyväksymisestä päättää Väylävirasto ja tämä oikeuttaa merkitsemään matkailutiereitin maastoon ruskeilla opasteilla. Lupa matkailutien merkitsemiseen myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan. (Tiehallinto 2004, 19.) Matkailutien hyväksymiskriteerit ovat Liikenneviraston mukaan seuraavat:

Matkailutiehen liittyy tyypillisesti omaleimaisia kulttuurihistorian ja/tai luonnon- tai kulttuurimaiseman arvoja.

Matkailutie-liikennemerkin edellytyksenä on, että kyseessä on selkeästi rajautuva, loogisen kokonaisuuden muodostava tiejakso, jolla on sen yleiseen liikenteelliseen merkitykseen nähden erityinen matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä ja alueen elinvoimaa tukeva merkitys.

Matkailutiehankkeella on sen luonne ja laajuus huomioon ottaen vahva taustaorganisaatio, jonka kanssa Tiehallinto toimii lupakysymyksissä.

Matkailutiehankkeelle tulee olla maakunnallinen/alueellinen tuki. Hanke sisältyy esimerkiksi alueen maakuntasuunnitelmaan/suunnitelmiin tai maakuntaohjelmaan/ohjelmiin. (Tiehallinto 2004, 18.)

Näiden lisäksi matkailutiekse merkittyjen teiden vetovoimatekijät ovat luonteeltaan pysyviä, reiteillä on useita pysähtymisen arvoisia kohteita, tien varrella on matkailutien teemaan liittyviä matkailupalveluita, matkailutie on liikennöitävissä matkailuautolla ja linja-autolla ympäri vuoden ja palvelujen yhteydessä on niille osoitetut turvalliset pysäköimis- ja kääntymispaikat ja matkailutiemerkinä luo edellytyksiä matkailuelinkeinon kehittymiselle sekä toimijoiden verkottumiselle ja sitä kautta edistää alueiden elinvoimaa. Näitä ominaisuuksia löytyy yleensä matkailutiekse merkityiltä teiltä. (Tiehallinto 2004, 18.)

Tulevaisuudessa voisi pohtia sitä, halutaanko Vekaransalmen maisematiestä kyltitetty, Väyläviraston vaatimusten mukainen matkailutie. Vekaransalmen maisematiellä on edellytykset täyttää nuo kriteerit, vaikka sen suhteen olisi vielä paljon töitä tehtävänä. Pysähtymisen arvoisia, omaleimaisia kohteita löytyy paljon ja ne liittyvät kulttuurihistoriaan sekä luonto- ja kulttuuri- maisemiin. Matkailutie – statuksen saaminen on kuitenkin pitkä prosessi. Kun Aurajoentie sai matkailutie – statuksen alkuvuodesta 2021, se oli ensimmäinen tuon kunnian saanut tie yli vuosikymmeneen. (Auran kunta 2021.) Kun Vekaransalmen maisematietä voi markkinoida myös omilla keinoilla ilman Väyläviraston kylttejä ja virallista asemaa, pitää miettiä tarkkaan onko näin pitkään prosessiin mielekästä lähteä mukaan.

2.2 Lohilahti

Lohilahti on Sulkavan kunnan toinen taajama, joka sijaitsee noin 30 kilometrin päässä kuntakeskuksesta. Lohilahden postinumeralueella 58620 asui 2018 245 asukasta (Tilastokeskus 2018). Se on aktiivinen ja vireä kyläyhteisö, josta tunnustuksena se palkittiin Etelä-Savon vuoden kylänä 2018 (Tynnilä 2018).

Taajama oli ennen Lohikoski, mutta vuonna 1964 tehdyn uuden tien myötä kylän keskusta siirtyi lähemmäksi kirkkoa, salmen tuntumaan ja luonnollisen sijaintinsa myötä kylän nimi muuttui tuolloin Lohilahdeksi. Tietä on leikillisesti kutsuttu Lohikosken ohitustiekse. (Lohilahden perinnepiiri 2002, 444.)

Lohilahti on historiansa myötä ollut varsin erillään emäpitäjästään Sulkavasta. Vuosina 1743-1809 se kuului Venäjään, kun Sulkavan kirkonkylä kuului Ruotsiin (Lohilahden perinnepiiri 2002, 136). Sulkavan ja Lohilahden erottaa Vekaransalmi ja Pajasalmi, joita on ylitetty ve-

neellä, soutulossilla, kapulalossilla ja viimein vuodesta 1936 Vekaraan saadulla moottorilosilla. Nykyään ei enää lossia välin kulkemiseen tarvita, sillä 1965 Pajasalmeen tehdyn pengersillan (Lohilahden perinnepiiri 2002, 447) lisäksi nyt myös Vekarassa on silta (Väylävirasto a). Myös kylä itsessään on ollut kulkemisen näkökulmasta hajanainen, sillä vielä 1950-luvun puolivälissä Lohilahdessa oli asumuksia, joita yhdistivät muuhun kylään vain kinttupolut ja vesitie (Lohilahden perinnepiiri 2002, 440).

Valtionrajoista ja heikoista kulkuyhteyksistä huolimatta oli myös yhteistä. Esimerkiksi kirkossa ja ehtoollisella lohilahtelaiset, ja muut Turun rauhan rajan myötä Venäjän puolelle jääneet sulkalaiset, kävivät Sulkavan kirkossa, vaikka Venäjä määräyksin yritti saada heidät käymään Säamingin kirkossa (Seppänen 1999, 396). Oma kirkko valmistui Lohilahdelle vuonna 1934 (Seppänen 2002, 639).

Lohikosken Mylly on Museoviraston valtakunnallinen suojelukohde sekä Saimaa Geoparkin luonto- ja kulttuurikohde (Saimaa Geopark 2021a). Lohikosken Myllyn yhteydessä toimii nykyään myös Caravan-alue (Lohikosken Mylly Oy). Lohilahden ympäristöstä löytyy lisäksi huomattavan paljon luonto- ja retkikohteita, kuten Julunkiven luonnonsuojelualue, sekä siellä sijaitseva samanniminen siirtolohkare. Kiikkuniemi on myös suosittu retkikohde ja lisäksi löytyy kulttuurikohteita, kuten Lohikosken Myllyn ympäristö. Taajama itsessään on myös näkemisen arvoinen ja kesäisin siellä on vilkas kesätori. (Hulkkonen 2021.) Lohilahden taajamasta löytyy muun muassa 1934 valmistunut, arkkitehti Ilmari Wirkkalan suunnittelema, Lohikosken kirkko (Sulkavan seurakunta).

2.3 Vilkaharju

Vilkaharju on maisemallisesti, geologisesti ja metsäluonnoltaan maakunnallisesti merkittävä harjualue (Ympäristöhallinto).

Vilkaharju on noin neljä kilometriä pitkä Saimaan vesistöjen reunustama harjualue ja se on ollut luonnonsuojelualueena vuodesta 1978 (Sulkavan kunta b). Moni Vekaransalmen maisematien luonto- ja kulttuurikohteista sijaitsee harjualueen läheisyydessä. Vilkaharju on osa Saimaa Geopark -aluetta, jolle myönnettiin huhtikuussa 2021 UNESCO Global Geopark (UGG) –status (Saimaa Geopark 2021b). Esa Repo kertoo Sulkava-lehden artikkelissa ”Syysretki vei kauas menneisyyteen”, että alueella on saattanut liikkua ihmisiä jo viimeisimmän jääkauden

jälkeen ja pysyvämpää asutusta Vilkaharjulla on ollut jo kivikaudella 6000-7000 vuotta sitten. Näitä asutuksen jälkiä on Vilkaharjun ympäristössä nähtävissä. (Ikonen 2021b, 6 – 7.)

Vilkaharjua on kutsuttu myös pienoiskoossa olevaksi Punkaharjuksi (Visit Savonlinna). Harjualueen kauneus ja sen ympäristössä olevat arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet antavat valtavia mahdollisuuksia matkailun suhteen. Myös Sulkavan kunnan näkökulmasta Vilkaharjulla sijaitsevien virkistys- ja retkeilyalueiden merkitys on iso kunnan elinvoiman ja vetovoimaisuuden kannalta (Kukkonen 2022). Näitä Vilkaharjun tarjoamia mahdollisuuksia on toki historian saatossa hyödynnettykin. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava alueen ainutlaatuisuus ja aluetta olisi pystyttävä hyödyntämään mahdollisimman kestävästi. Alueen status luonnonsuojelualueena tietysti rajaa toimia alueella, mutta myös luonnonsuojelualan lähellä tehtävissä toimenpiteissä on syytä toimia vastuullisesti. Tämä vastuullinen tapa toimia pitää ulottua tietysti myös muualle kuin luonnonsuojelualan ympäristöön.

Kestävä kehitys on kehitystä, joka mahdollistaa perustarpeiden tyydyttämisen vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat perustarpeensa (UN 1987, 16). Kestävä matkailu on matkailua, joka huomioi nykyiset ja tulevat taloudelliset, sosiokulttuuriset ja ympäristölliset vaikutukset siten, että matkailijoiden, matkailuyritysten, matkailukohteiden, ympäristön ja paikallisväestön tarpeet on huomioitu nyt ja tulevaisuudessa (Business Finland). Vaikka pyritäänkin edistämään alueen luonto- ja kulttuurikohteiden käyttöä matkailussa, toiminta ei saa vahingoittaa ympäristöä. Näistä alueista on nautittu tuhansia vuosia ja niin pitää olla jatkossakin. Kaikki toimet pitää tehdä luonnonarvot edellä. Parhaimmillaan alueen kestävä käyttö matkailussa auttaa myös suojelemaan sitä.

Ohessa on Annina Hulkkosen piirros Vilkaharju-Vekaransalmen silta – alueesta. Piirros ei ole mittakaavassa eikä siinä näy esimerkiksi kaikkia alueella olevia rakennuksia ja luontopolkuja. Se antaa kuitenkin kuvan alueesta ja siellä olevien kohteiden läheisyydestä keskenään. Sitä voidaan myös hyödyntää esimerkiksi alueella mahdollisesti järjestettävissä tapahtumissa tai valmistettavissa oheistuotteissa.

Kuva 2: Piirros Vekaransalmen maisematien osiosta Vilkaharju-Vekaransalmen silta. Piirros ei ole mittakaavassa. Piirtäjä: Annina Hulkkonen.

2.4 Alueen kulttuuriperintö sekä luonto- ja kulttuurikohteet

2.4.1 Kukkapään ja Lohikosken sahat

Rauhaniemessä oli vuosina 1910-1951 saha, joka oli sulkavalaisessa mittapuussa suuryritys. Sahayhteisö poikkesi muutenkin paljon ympäröivästä maatalousyhteiskunnasta. Saha tarjosi palkkatyötä naisille, mitä oli tuolloin vähän tarjolla maa- ja kotitalouden ulkopuolella. Sahan pitkäaikaisin isännöitsijä Gunnar Blomqvist oli ylipäättään hyvin ajan hermolla ja ennakkoluuloton. Hän esimerkiksi järjesti sahalle sähköt ennen kuin kirkonkylä sai ne. (Soikkanen 2002, 402, 406, 407.)

Sahan alue on ollut kuvien perusteella valtava ja siellä on ollut paljon rakennuksia, kuten koulu, kauppoja, teollisuusrakennuksia ja työntekijöiden asuntoja. Nykyään on vaikea kuvitella, että siellä on joskus ollut noin isoa yritystoimintaa, sillä suurin osa rakennuksista on hävitetty tai tuhoutunut. Kuitenkin joitain sahan peruja alueella on vielä nähtävissä, kuten jonkin verran työntekijöiden asuntoja, Vekarantielle näkyvä teollisuusrakennus sekä sahan isännöitsijän

virka-asunto, joka toimii nykyään majoitustoiminnassa Villa Kukkapäänä. Villa Kukkapää käyttää myös sahan ja isännöitsijän perheen tarinaa markkinoinnissa nettisivuillaan (Villa Kukkapää).

Risto Summanen on tehnyt sahan alueesta pienoismallin, jonka hänen sisarenpoikansa Asko Partanen on lahjoittanut Sulkavan kunnalle. Pienoismalli on esillä Sulkavan kunnanvirastolla (Flygare 2019a.) Summasen teoksesta saa hyvän kuvan minkäläinen alue on ollut. Pienoismallin ja sahan historian pohjalta olisi mielestäni mielenkiintoista pohtia, saisiko sen vielä jollakin tavalla paremmin nykyihmisten nähtäville ja elävöitettyä.

Kuva 3. Sahan aluetta järveltä päin 1936. Kuvan rakennuksista on jäljellä enää savupiipun vasemmalla puolella oleva rakennus. Kuvaaja: Pietinen. Historian kuvakokoelma, Pietisen kokoelma. Museovirasto.

Lohikoskelle on uskomusten mukaan perustettu vesisaha jo 1500-luvun lopussa. Vuonna 1775 saha ainakin varmuudella perustettiin Lohikoskelle. 1814 valmistui saha, joka toimi viimeisimpänä alueella ja samassa yhteydessä rakennettiin myös mylly. (Lohilahden perinnepiiri 2002, 171.) Hackman & Co:n omistukseen saha siirtyi 1863-64 ja Lohikosken saha olikin Sulkavan

suurin tuotantolaitos vuoden 1910 tulipaloon saakka, jonka jälkeen toiminta lopetettiin ja siirrettiin Joutsenoon Honkalahden sahalle. Sahalla oli suuri merkitys tienoon kehitykselle, sillä oli esimerkiksi oma kauppa ja koulu. (Seppänen 2002, 59.)

Sahan läsnäolo teki osaltaan alueesta myös ainutlaatuisen, sillä sen myötä maalaisympäristöön tuli paljon teollisuusrakennuksia. Lohilahdella voi nähdä sulassa sovussa perinteistä maalaismaisemaa ja teollisuuden jälkiä, joita normaalisti näkee kaupunkiympäristössä. Sahan lähtö kylältä vaikutti myös siihen valtavasti. Ensinnäkin kylältä lähti paljon asukkaita pois, mutta sieltä vietiin mukana myös huomattava määrä rakennuksia. Esimerkiksi yhä Joutsenossa nuorisotilana toimiva Rientola on siirretty sinne Lohikoskelta. (Repo 2021.)

2.4.2 Armeijan toiminta alueella

Vekaransalmen maisematien ympäristössä on liikkunut sotilaita vuosisatojen ajan ja useiden sotien aikana. Suurin määrä sotilaita siellä oli kuitenkin välirauhan aikaan, kun kunta oli tärkeä kotiutus- ja sijoituspaikka ja Sulkavalle tuli varuskunta. Tuolta ajalta on myös valtaosa maisematien ympäristön linnoitteista. (Soikkanen 2002, 597 – 599.)

Talvisodan jälkeen muodostetun 6. prikaatin osia sijoitettiin Sulkavalle järjestäytymään ja koulutettavaksi. Rauhaniemen Palokankaalle, Pajasalmen rannalle, valmistui 1940 parakkikylä, jonne prikaatin II pataljoona oli sijoitettu jo aiemmin kesällä. Rauhaniemessä toimi myös prikaatin aliupseerikoulu. (Häkkinen 1986, 20 – 21.) Osa aliupseerikoulun rakennuksista on säilynyt ja ne sijaitsevat entisen Lomaliiton Sulkavan lomakeskuksen yhteydessä.

Myös Lohilahdella oli armeijan toimintaa toisen maailmansodan aikana. Välirauhan aikana Lohikoskelle oli sijoitettu 14. prikaatin joukkoja ja jatkosodan alussa Lohikosken kansakoululla, nykyisellä Erämajalla, toimi kenttäsairaala. Kaiken kaikkiaan Sulkavalla oli vuoden 1941 alkupuolella noin 2000 sotilasta (Soikkanen 2002, 597, 599, 602.). Esa Repo arvelee, että Lohikoskella oli sotien ja välirauhan aikaan armeijan huoltokeskittymä. Armeijan läsnäolo alueella on vaikuttanut huomattavasti alueen ympäristöön, josta on yhäkin nähtävillä viitteitä. (Repo 2021.)

Osa lohilahtelaisista joutui lähtemään evakkoon kesällä 1941, kun evakuointiraja kulki keskeltä kylää. Takaisin kotiin lohilahtelaiset pääsivät elokuussa 1941. (Huuskonen 2003.) Lohilahdelta vietiin laivoilla evakoita muun muassa Partalansaarelle, mutta evakkoon lähdettiin myös jalan

eläinten kanssa. Monen jalan kulkeneen henkilön ja eläimen tie vei Sulkavan pohjoisosiin, esimerkiksi Mäntysille, jonne matkaa tulee Lohilahdelta noin 50 kilometriä. Joitakin vanhempia ihmisiä jäi kuitenkin kotiin hoitamaan tilojaan evakuoitikäskystä huolimatta. (Repo 2021.)

Savonlinnan museo inventoi Etelä-Savon alueella sodan unohtuneita rakenteita. Tarkoituksena on nyt inventoida rakenteita ja rakennuksia, jotka eivät suoraan liity sotimiseen vaan esimerkiksi vankileirejä, kaivoja, varastorakennuksia, lentokenttiä ja asuinparakkeja. Lisäksi inventoidaan historia- ja muistitietoa sekä valokuvia, joissa rakennukset näkyvät joko sota-ajan asussa tai muutetussa asussa. (Lempinen-Vesa 2021a.) Tutkijoille on sähköpostilla 6.12.2021 ilmoitettu tämän työn tekijän tiedossa olevat kohteet.

Vilkaharjun pohjoispäässä sijaitsee Salpalinjan panssariesteitä ja muistomerkki. Esa Repo kertoi Sulkavan Vilkaharjun Salpalinja-juhlassa 20.8.2017, että Sulkava-Ruokolahti välisellä tiellä tehtiin linnoitustöitä jo talvisodan aikaan ja pohjoisin panssarikivieste löytyy Vilkaharjulta (Ahonen 2017). Panssarieste sijaitsee luonnonsuojelualueella ja oli pitkään unohduksissa. Suomi 100 -juhlavuonna Sulkavan reserviupseerit toteutti ELY-keskuksen luvalla raivaustyöt alueella ja sotaveteraani Mauri Maunulan aloitteesta hankkeen muistomerkistä. Muistolaatan suunnitteli seppämestari Jarkko Kaartilanmäki. (Tegelberg 2017.)

Maisematien varrella ja sen lähialueilla on paljon Salpalinjan rakenteita. Erityisesti panssariesteitä on siellä täällä, mutta myös muita linnoitteita löytyy. Osa näistä on jäänyt täysin unohduksiin ja osa on jo tuhoutunut vuosien saatossa. Näistä unohduksiin jääneistä osa olisi vielä mahdollista pelastaa ja saada ihmisten tietouteen sekä kiinnostaviksi kulttuurimatkailukohteiksi. Hyvä esimerkki unohtuneesta Salpalinjan linnoitteesta on Tialanmäeltä, läheltä Telataipaletta, löytyvä Korsu 53 (Finna.fi). Mielestäni Vilkaharjun Salpalinjan muistomerkki edustaa kaikkia tämän alueen linnoitteita. Se herättää ihmiset miettimään alueen sotilaallista historiaa ja huomioimaan maastosta löytyviä merkkejä toisesta maailmansodasta.

Kuva 4. Vilkaharjun Salpalinjan panssariesteiden muistomerkki. 31.8.2021. Kuva: Olli Virta.

2.4.3 Rauhaniemen museoalue

Rauhaniemen museoalue on Sulkavan kunnan omistama ja ylläpitämä paikallismuseo, joka sijaitsee noin 10 kilometrin päässä Sulkavan keskustasta Vanhassa Lossirannassa (Sulkavan kunta c). Museon taustalla on nimineuvos Kaarlo Hämäläisen aloitteesta kirkonkylään perustettu savupirttimuseo, johon nimineuvos itse kokosi esineitä (Seppänen 2002, 676 – 678). Savupirtti on alun perin siirretty Kyrsyänsalosta Sulkavan kirkonkylään 1936 ja sittemmin Rauhaniemeen 1980. Museoalueen rakennukset on sijoitettu toisiinsa nähden niin, että ne vastaavat 1900-luvun alun tilaa. (Etelä-Savon museot 2021.)

Museoalueelle on hankittu ja siirretty myös muita rakennuksia, kuten esimerkiksi Lohikosken kruununpuistosta tuotu, metsähallituksen lahjoittama, Syrjäsaaren kruununtorppa (Seppänen 2002, 678). Kotiseutumuseon rakennukset ovat siis päätyneet Rauhaniemeen monen mutkan kautta. Museo oli auki 2021 29.6.-31.7. ja museoalueen perinteisessä kanalassa viettää kesää myös kanoja (Sulkavan kunta c).

Rauhaniemen museoalueella on kaunis ja rauhallinen pihapiiri, joka antaa mahdollisuuksia monen oman perustoimintansa lisäksi. Valitettavasti museo alueineen on jäänyt monelle paikallisellekin hieman tuntemattomaksi. Siellä kuitenkin on järjestetty välillä alueelle hyvin soveltuvia tapahtumia, kuten Lastenkulttuurikeskus Verson museoseikkailu 2020 (Rossi 2020) ja museoalueella on järjestetty myös perinnepäiviä (Flygare 2019b). Rauhaniemi on erinomainen ympäristö tämänkaltaisille historiaa hyödyntäville tapahtumille.

Alueen virkistämiseksi siellä voisi järjestää monenlaisia pieniä matalan osallistumiskynnyksen tapahtumia. Edellä mainittujen tapahtumien lisäksi siellä voisi järjestää esimerkiksi ryhmäliikuntaa, kuten joogaa tai pilatesta tai siellä voisi järjestää maalauskursseja. Ylipäätään museon yhteyteen tulisi kehittää jotain, joka erottaisi sen muista vastaavista kotiseutumuseoista ympäri Suomen. Erityislaatuisuuden myötä myös museossa kävijöiden määrä lisääntyisi.

2.4.4 Kaartilanmäki

Kaartilanmäen vanhan koulun miljöössä sijaitsevat seppämestari Jarkko Kaartilanmäen ja tekstiilisuunnittelija Riikka Kaartilanmäen myymälä- ja ateljeetitilat. Tuakon Takomo on Jarkon vuonna 2003 perustama sepän paja, joka valmistaa taottua mallistoa sisustukseen ja suurempia töitä asiakkaiden tilauksesta. Aapiste on puolestaan Riikan käsinpainettuihin sisustustekstiileihin erikoistunut tuotemerkki. (Kaartilanmäki 2021.) Kaartilanmäen myymälää on pidetty ensimmäistä kertaa auki kesällä noin 10 vuotta sitten. Joinakin kesinä sitä on pidetty vain tilauksesta auki, mutta jatkossa sitä on tarkoitus pitää kesäisin säännöllisesti auki ja muuhun aikaan sovittaessa. (Kaartilanmäki J. 2021.)

Jarkko Kaartilanmäki järjesti myös vuosina 2008-2010 Rautasulka-taontatapahtumaa Sulkavalla, joka kokosi Sulkavalle seppiä ympäri Suomea ja maailmaa esittelemään ammattitaitoaan. Rautasulka oli mukana myös Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 ajaneen Saimaa-ilmion hakukirjassa. (Ikonen 2021c.) Savonlinnan sijaan kuitenkin Oulusta tuli vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki (OKM 2021a).

Jarkko Kaartilanmäki on voittanut taonnan suomenmestaruuksia ja perinteisen sepäntyön lisäksi hän on opettanut ulkomaita myöten (Kuukasjärvi 2011). Tekstiilitaitelija Riikka Kaartilanmäki pyrkii muun muassa tarjoamaan eettisempiä vaihtoehtoja massatuotetun kulutustavaran rinnalla. Hän on myös tehnyt useita verkkograffiteja Etelä-Savon alueella. Kaartilanmäet

ovat ottaneet perinteiseen suomalaiseen tapaan sukunimekseen kotitilansa nimen. (Lempinen-Vesa 2021b.)

2.4.5 Vekaransalmen silta

Vekaransalmen kohdalla kohoaa tänä päivänä Suomen viidenneksi pisin silta. Vekaransalmen silta valmistui lokakuussa 2019 ja se korvasi salmessa aiemmin kulkeneen lossiyhteyden. (Väylävirasto a.) Sillalla on näköalatasanteet ja se toikin tullessaan Sulkavalle uuden matkailukohteen sillalta avutuvan upean maiseman myötä. Lossi ehti kulkea salmessa 125 vuotta, sillä ensimmäinen lossiyhteys salmeen tuli vuonna 1894 (Seppänen 2002, 92). Myöskään silta ei ole Vekaransalmessa ensimmäinen laatuaan, sillä jatkosodan aikaan salmessa meni ponttoonisilta (Kasurinen 2017).

Vekaransalmella on mielenkiintoinen ja rikas historia. Salmi on ollut Saimaan vesireitillä tärkeässä roolissa ja salmi on ollut helppoa sulkea. Tästä syystä Vekaransalmen on arvioitu olleen vaihtoehtoinen paikka myös Olavinlinnalle. (Hakulinen 2015, 41-42.)

Vekaransalmessa on kulkenut Ruotsin ja Venäjän raja 1743-1809 eli Turun rauhan ja Haminan rauhan välisen ajan. Salmen Sulkavan puoli kuului Ruotsille ja Lohilahden puoli Venäjälle. Lähellä Vekaransalmea, rannan tuntumassa olevan kallion päällä, on yhä nähtävissä kiviseinin varustettuja rakennelmia, joiden epäillään olevan venäläisten vartioasemien jäänteitä.

Vastakkaisella puolella salmea ruotsalaisten etuvartio on ilmeisesti sijainnut läheisessä Säviösaarella ja tukikohta oli myös lähellä Reittiönniemessä. Salmessa mennyt raja vaikutti myös läheisen Telakanavan rakentamiseen, joka on osa kenraali Aleksandr Suvorovin Kaakois-Suomen linnoitusjärjestelmää. (Seppänen 1999, 386, 393, 493.) Myös ensimmäisen maailmansodan aikaan venäläiset miehittivät Vekaransalmea (Kasurinen 2017). Tältäkin ajalta on säilynyt linnoitteita, joita on yhä nähtävillä salmen Lohilahden puoleisella rannalla.

Sulkavan kunta on muuttamassa yhteistyössä Järvi-Saimaan Palveluiden kanssa Vekaransalmen sillan ympäristön kaavoitusta (Nirkko & Arkko 2021). Kaavamuutoksen tarkoituksena on muun muassa kehittää sillan alla olevaa ympäristöä ja luoda edellytyksiä uudelle elämykselliselle yritystoiminnalle sekä retkeily- ja matkailurakenteiden rakentamiselle. (Arkko 2021, 3.) Alueelle voitaisiin suunnitella mukaan sijoittaa esimerkiksi leiriytymistä, rantautumista, veneilyä, polttoaineen jakelua, Saimaan matkailua ja virkistystoimintaa palvelevia rakennuksia,

rakenteita ja pysäköintialueita. Myös norppien suojelu on otettu huomioon kaavoitustyötä tehtäessä, sillä seitsemän rantarakennusoikeudella varustettua rantatonttia aiotaan suojella osana norpansuojeluohjelmaa. (Kukkonen 2021.) Myös alueen historiallisia seikkoja ja tarinoita tulisi ottaa huomioon sillan ympäristöä kehittäessä. Niillä saataisiin persoonallista otetta toimintaan, jolla erotutaan muista paikkakunnista.

Kuva 5. Vekaransalmen silta kuvattuna vanhasta lossirannasta, salmen Lohilahden puolelta.
31.8.2021. Kuva: Olli Virta.

Kuva 6. Vekaransalmessa oli jatkosodan aikaan armeijan rakentama pontoonisilta. 6.7.1941.

Kuva: SA-kuvat.

2.4.6 Telataipaleen kanava

Turun rauha 1743 jakoi Sulkavan kunnan kahtia ja Savonlinnan kaupunki siirtyi Venäjän hallintaan. Uuden rajan myötä Puumalansalmi jäi ruotsalaisille ja täten venäläiset menettivät vesiyhteyden Savonlinnaan. Tähän ratkaisuna kenraali Aleksandr Suvorov kaivautti kanavia, joita pitkin pääsi Suur-Saimaalta Pihlajavedelle välttäen Puumalansalmen kautta kulkemisen ja yksi näistä kanavista on Telataipaleen kanava. (Tiainen 1999, 24.) Kanava valmistui 1798 (Seppänen 1999, 493). Telataipaleen ja muiden Suvorovin kanavien alkuperäinen sotilaallinen merkitys hävisi kuitenkin nopeasti, kun Suomi liitettiin osaksi Venäjää Haminan rauhassa 1809 ja raja siirtyi kauas Saimaalta (Vironen 2018).

Kanavan yhteydessä on Museoviraston ja Saimaa Geoparkin informatiiviset opastaulut. Museoviraston opasteissa kerrotaan kanavan historian lisäksi sen restauroinnista ja Saimaan laivastosta. Opasteissa on myös mittapiirustus alueesta, vuoden 1797 tykkijollan piirustus sekä kartalla havainnollistettuna kaikkien Suvorovin kanavien sijainnit. Näistä saa hyvän kuvan

kunkin kanavan tarkoituksesta ja näkee, että Telataipaleen kanavan jälkeen Saimaan laivastolla oli vapaa vesireitti kohti Olavinlinnaa.

Saimaa Geoparkin opasteessa kerrotaan yleisesti Suvorovin kanavista, Telataipaleen kanavasta sekä mainitaan muut Sulkavan Saimaa Geopark – kohteet. Lisäksi opasteessa on kartta, jossa näkyy Ruotsin ja Venäjän raja 1743-1809, kanavat ja Kärnäkosken- ja Lappeenrannan linnoitus, sekä Saimaa Geopark-alueen kartta. Opasteet ovat mielestäni hyvin toteutettuja ja vastaavanlaisia tulisi teettää muillekin Vekaransalmen maisematien kulttuurikohteille. Telataipaleen kanava on hyvässä kunnossa ja alue on siisti.

Tykkipursiyhdistys ry järjesti 15.7.2018 Telataipaleen kanavalla kesätapahtuman, jolla juhlittiin Aleksanteri I:n vierailua kanavalla 1803. Tapahtumassa oli muun muassa Rautpohjan Tykkikerhon ampumanäytös sekä keisarin seurueen vierailu. (Pyhän Olavin Kilta ry 2018). Tämänlainen toiminta on mielestäni erinomaista historian elävöittämistä ja tuotteistamista, jossa huomioidaan alueen oma erityislaatuisuus.

Vastaavanlainen tapahtuma järjestettiin myös lokakuussa 2021 Savonlinnassa Laitaatsillan taistelun muistomerkillä. Savonlinnan tapahtuma liittyy meneillään olevaan Suvorov-hankkeeseen, jonka tavoite on tuotteistaa ja elävöittää Suomen ja Venäjän rajaseutujen runsasta historiallista sisältöä. (Rossi 2021.) Sulkava on myös mukana Suvorov-hankkeessa ja Sulkavalla halutaan nimenomaan hankkeen myötä historiaa elävöittäviä tapahtumia, kuten Aleksanteri I:n vierailu Telakanavalla tai keskiaikamarkkinat (Sulkava-lehti 2020).

Kuva 7. Telataipaleen kanava. Kanavan jälkeen näkyy sen itäpuolella sijaitseva Siikavesi.
17.9.2021. Kuva: Olli Virta

2.4.7 Luontopolut, Hopeasaari ja Annikinniemi

Vilkaharjulla on kaksiosainen luontopolku, joiden varrelta löytyy muun muassa kivikautinen asuinpaikka, Salpalinjan panssarieste ja juoksuhauta, Pöllälampi, Suomen suurimpiin kuuluva siirtolohkare, vanha tervahauta sekä laavu ja nuotiopaikka (Visit Sulkava). Luontopolkuja menee myös Hopeasaaren puolella, jossa oli ennen Vilkaharjun leirintäalue.

Lähempänä entistä Lomaliittoa, Pöllälammen rannan läheisyydessä kulkee myös ”Pöllän lenkki”, joka on jäänyt unohduksiin ja hoitamattomaksi. Reitin varrella voi nähdä joutsenia ja jopa norpan, ja siellä on hyviä piknik-paikkoja. (Seppänen 2021.) Tämä luontopolku olisi syytä kunnostaa, tehdä sinne opasteet ja liittää osaksi liikuntareitistöä. Myös muut reitit pitää käydä läpi ja tarkastaa, että reitit opasteineen on kunnossa. Epämääräiset reitit hämmentävät ja suunnistettavuus toimintojen välillä luo turvallisuutta maiseman tarkasteluun (Vuorinen & Komulainen 2013, 16).

Hopeasaaren pääsee myös siltaa pitkin ja sen rannalta löytyy mielenkiintoisia, lahoavia lotjia. Kyseessä on ilmeisesti halkolotjat. Jyrki Paaskosken mukaan tämänkaltaisia halkolotjia hinattiin tervahöyryjen vetämänä Pietariin, jossa polttopuut myytiin suoraan laitureilta. Paluurahdiksi ostettiin taas jauhomattoja tai suolaa ja usein myös kahvia, sokeri tai viiniä. (Paaskoski 1999).

Veneiden historia olisi mielenkiintoista selvittää tarkemmin ja niiden tarinan voisi laittaa esille esimerkiksi kyltein ja myös internetiin. En tiedä onko veneiden pelastamiseksi enää mitään tehtävissä, mutta jos on, niin jonkinlainen kunnostus olisi myös ehdottomasti tehtävä pian. Kyseiset lotjat ovat olleet hylättyinä nykyisille sijoilleen 1960-luvulta saakka ja vastaavanlaisia on lähialueilla myös uponneina (Virta 2021).

Annikinniemi on harjualueeseen kuuluva luontokohde, jossa Saimaaseen työntyvän niemen sisälle on vedenpinnan laskun myötä jäänyt pieni lampi. Lammen rannalla on tulipaikka ja niemen kärjessä laavu sekä wc-tilat. (Sulkavan kunta d.) Annikinniemeen pääsee myös veneellä ja se on retkisaatama (VeneilySaimaa).

Kuva 8. Lotja Hopeasaaren rannassa. 21.9.2021. Kuva: Olli Virta

2.5 Matkailutoiminta

Vilkaharjun alueen matkailutoiminnalla on ollut takavuosina suuri vaikutus paikalliseen elämänrytmiin, kulttuuriin ja elinkeinorakenteeseen. Lomaliiton omistamat Sulkavan lomakeskus ja Vilkaharjun leirintäalue olivat monelle paikkakuntalaiselle ensimmäinen työpaikka ja moni työskenteli siellä useana sesonkina. Sulkavan toimipaikkojen kautta paikallisia päätyi töihin myös muihin Lomaliiton toimipisteisiin (Virta 2021).

Lomakeskuksen aukeaminen oli kauan eräänlainen kesän avaus, ja viihdetoiminta tansseineen ja orkestereineen piristi matkailijoiden lisäksi myös paikallisten elämää. Vuosikymmenten takaisista huippuvuosista tultiin kuitenkin pitkään myös alamäkeä, mikä näkyi esimerkiksi aukioloaikojen lyhentymisenä. Kun huippuvuosina lomakeskus oli auki ympäri vuoden, niin viimeisinä kesinä se oli auki enää noin kaksi kuukautta. (Virta 2021.)

Vilkaharjun leirintäalueen historia juontaa vuoteen 1964, jolloin Sulkavalle perustettiin matkailulautakunta ja kunta alkoi pyörittää leirintäaluetta. Seuraavana vuonna alueelle rakennettiin jo lomamökkejä, mutta jo samana vuonna leirintäalueen hoidosta alkoi vastata Sulkavan Soitainvalidien yhdistys. (Soikkanen 2002, 444.) Vilkaharjun leirintäalueesta tuli nopeasti suosittu. Esimerkiksi alueelle vuonna 1968 valmistuneessa palvelukeskuksessa kävi helluntaina 1969 leirintäalueen kauden avajaisissa 1200 ihmistä nauttimassa ravintolan antimista (Sulkava-lehti 1969a). Kyseinen palvelukeskus on yhä olemassa Vilkaharjulla Vekarantien varressa, mutta se on valitettavasti nykyään huonossa kunnossa. Myöhemmin leirintäalue siirtyi Lomaliiton omistukseen. Lomaliitto taas alkoi rakentaa omaa lomakyläänsä vuonna 1965 ja seuraavana kesänä, myöhemmin Sulkavan lomakeskuksena tunnettu, lomakylä otti ensimmäisen kerran vastaan matkailijoita (Soikkanen 2002, 444).

Lomaliiton lomakylää kehitettiin ja laajennettiin pikkuhiljaa. Esimerkiksi jo vuonna 1969 havaittiin majoitusmahdollisuuksien käyneen liian pieniksi ja Lomaliitto laajensi lomakylää viidellä lomamajalla ja yhteensä 34 vuodepaikan lisäyksellä. Näiden lisäksi talonmiehen asunto ja entinen varastorakennus oli muutettu majoitustiloiksi ja nämä toimet lisäsivät vuodepaikkojen määrää vielä 14:llä nostaten silloisen kokonaismäärän sataan. Uudet lomamajat nostivat lomakylän palvelutasoa niiden varustuksen ollen huomattavasti parempi kuin muissa majoitustiloissa. (Sulkava-lehti 1969b.) Sulkavan lomakeskus oli viimeisen kerran auki kesällä 2008 (Yle 2009). Vilkaharjun leirintäalue sulki ovensa jo muutamaa vuotta aikaisemmin.

Lomaliitto myi Sulkavan lomakeskuksen pian kyseisen toimipisteen lopettamisen jälkeen ja sen paikalle suunniteltiin uutta lomakeskusta (Yle 2009). Tämä hanke ei kuitenkaan koskaan toteutunut. Nykyään lomakeskuksen rakennukset ja alue ovat surkeassa kunnossa.

Tulevaisuuden matkailuinvestointien kannalta olisi tärkeää tietää, mikä johti lomakeskuksen ja leirintäalueen loppumiseen Vilkaharjulla. Leirintämatkailu muutti 1960- ja 70-luvuilla matkailukuvaa kaikkialla maailmassa. Elintason nousu ja tätä seurannut autokannan voimakas kasvu, vapaa-ajan lisääntyminen sekä tieverkoston nopea kehittyminen loivat edellytyksiä nopealle kasvulle. (Ympäristöministeriö 2003, 7.) Myös Vilkaharjun kohteiden synty ja voimakas kehittyminen sijoittuvat juuri tähän aikakauteen.

Jo aiemmin mainittu kunnan vahva toiminta ja tuki erityisesti leirintäalueen alkuaikana edesauttoi alueen matkailun alkuun pääsemisessä ja kehittämisessä. Kunnan voimakas tuki ei ollut valtakunnan tasolla tuohon aikaan poikkeuksellista, sillä Suomen leirintämatkailun kehittämisestä päävastuun kantoivat kuntien ohella alan järjestöt, jotka toiminnan liikkeellelähtövaiheessa perustivat valtaosan leirintäalueista. 1990-luvun lama puolestaan koetteli kovasti koko matkailutoimialaa ja tällöin yöpymisten määrä putosi rajusti. (Ympäristöministeriö 2003, 7, 17.) Myös tässä Sulkavan lomakeskuksen ja leirintäalueen hiljeneminen noudattaa koko valtakunnan vastaavien kohteiden kohtaloa. Tästä pudotuksesta ei vain koskaan palattu enää entiseen.

1970-luvun loppupuolta lähestyttäessä matkailijoiden vaatimustaso leirintäalueiden palveluiden osalta kasvoi jatkuvasti. Yksinomaan luonnonkauniiseen sijaintiin perustuneista leirintäalueista siirryttiin kohti monipuolisista ja palveluiltaan korkealaatuisia lomaleirintäalueita. Vaikka tilanne tasaantui 1980-luvulla, niin laatuvaatimukset ovat silti koko ajan kasvaneet ja alueet alkoivat myös ketjuuntua ja profiloitua tiettyjä asiakasryhmiä palveleviksi kohteiksi 1990-luvulla. (Ympäristöministeriö 2003, 17.) Kaikki nämä seikat ovat vaikuttaneet siihen, että ympäri Suomea löytyy käyttöä vaille jääneitä lomakyliä ja leirintäalueita. Myös Sulkavan kohteiden kohtalo liittyy ainakin osin näihin samoihin seikkoihin. Vaikka luonnonkauniit paikat kutsuvat matkailijoita jossain määrin aina, niin myös muuhun sisältöön on pystyttävä satsumaamaan enemmän, että lomatoimijat selviävät alati kovenevassa kilpailussa.

Toiminnan hiipumisen taustalla on luultavasti vaikuttanut myös Lomaliiton taloudelliset ongelmat sekä organisaation kiinnostuksen loppuminen alueen kehittämiseen. Lomaliitto ry

meni konkurssiin 2009 (Talvitie 2009), eli vain vuosi Sulkavan viimeisen toimipisteen eli lomakeskuksen toiminnan loppumisen jälkeen. Yksi osasy syy leirintäalueen ja lomakeskuksen loppumiseen on myös joukkoliikenteen puute. 1980-luvun lopulle saakka Sulkavan ja Imatran välillä oli linja-autoyhteys, mutta tämän yhteyden päättymisen jälkeen Vilkaharjun lomakohteisiin pääseminen oli oman auton tai taksin varassa (Virta 2021). Sulkavalta Lomaliiton lomakeskukseen ei ole kuin noin 5 kilometrin matka, jonka monet omatoimimatkailijat polkevat nopeasti pyörällä. Kuitenkin joukkoliikenteen puute rajasi osan potentiaalisista matkailijoista pois. Etenkin, kun Sulkavallekin pääseminen julkisilla liikennevälineillä on hankalaa.

Sulkavan matkailun yksi haaste isossa kuvassa on sen tavoitettavuus. Lähin rautatieasema on noin 40 kilometrin (VR) ja lähin lentoasema noin 50 kilometrin päässä Sulkavan keskustasta (Finavia). Nämä molemmat löytyvät Savonlinnasta. Sulkavan keskustaan pääsee linja-autolla Savonlinnasta ja Mikkelistä (Matkahuolto 2022), mutta yleisin tapa tulla Sulkavalle lienee henkilöauto. Valtatiellä 5 välillä Mikkelä-Juva on ollut käynnissä tiehanke, joka valmistuu loppullisesti kesällä 2022. Uusi valtatie 5 Mikkelä-Juva -tie muun muassa sujuvoittaa liikennettä tällä välillä. (Väylävirasto b.) Tämä helpottaa esimerkiksi Etelästä päin Sulkavalle saapuvien matkailijoiden saapumista Sulkavalle. 2019 valmistunut Vekaransalmen silta sujuvoittaa taas Sulkavalle autolla saapumista Imatran suunnasta (Väylävirasto a).

Vesitse Sulkavalle saapuvalla on olemassa hyvät palvelut. Sulkava sijaitsee Saimaan valtavyölien varrella ja sillä on tarjottavana useita retkisatamia. Retkisatamien lisäksi kirkonkylästä löytyy vierasvenesatama ja Lohilahdesta löytyy palvelusatama. Sekä Sulkavan, että Lohilahden satamien läheisyydestä löytyy myös taajamien palvelut. Sulkavan kirkonkylän vierasvenesatamaan on Saimaan valtavyölyältä matkaa noin seitsemän merimailia. (Flygare 2019c.)

Tällä hetkellä Vilkaharjulla tarjoaa majoitusta Kukkapään lomakeskus sekä Villa Kukkapää ja Lohilahdella Lohikosken Myllyn caravan-alue. Lisäksi Hidden Island Laukanharju Oy tarjoaa majoitukseen ja retkeilyyn liittyviä elämyspalveluja, kuten luksustelttailua, vuokravälineitä ja opastettuja retkiä Saimaalla. Hidden Island Laukanharju Oy tarjoaa palveluitaan läheisestä Liisensaaresta käsin. (Hidden Island Laukanharju Oy.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

3.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössäni on kolme tutkimuskysymystä:

- 1) Miten Vekaransalmen maisematien kohteet tunnistetaan paremmin ja kuinka ne tuodaan paremmin ihmisten tietoisuuteen?
- 2) Miten kohteet saadaan paremmin käyttöön tapahtumatoiminnassa sekä kulttuurimatkailussa?
- 3) Miten ohjelmapalvelutoimintaa saadaan lisättyä ja mitä palveluiden lisääminen vaatii?

Tavoitteena on kehittää kulttuurituotannollisesta näkökulmasta toimenpiteitä, joilla tietoisuus Vekaransalmen maisematien alueesta, kohteista ja historiasta lisääntyy. Pohdin myös, kuinka alueelle saataisiin lisää ohjelmapalvelutoimintaa ja tapahtumia. Yksi tutkimuksen perusoletama on, että Vekaransalmen maisematien kohteita ja alueella olevia toimintoja ei tunneta tarpeeksi hyvin, ja tietoisuuden parantaminen lisää alueen kiinnostavuutta. Kun Vekaransalmen maisematien ympäristön vetovoima ja aktiivisuus alueella kasvaa, myös ohjelmapalvelu- ja tapahtumatoiminta lisääntyy alueella. Pitkän ajan kuluessa alueelle saataisiin myös uusia matkailutoimijoita.

Tavoitteena on myös kehittää jo olemassa olevia toimintoja ja kohteita sekä kehittää uusia kulttuurimatkailu- ja ohjelmapalveluideoita alueen erityisyys huomioiden. Tärkeää on kehittää myös niin sanottuja tukikeinoja, joista ohjelmapalvelu- ja tapahtumapalveluita tuottavat toimijat saisivat selkänöjää omaan toimintaansa.

Tutkimuskysymyksien syntyessä ei pystynyt vielä täysin hahmottamaan, mitä kaikkea niiden alle voikaan kuulua. Tämä ei ole tapaustutkimuksessa poikkeuksellista (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 10). Työn edetessä tutkimuskysymykset kuitenkin nivoutuivat myös enemmän ja enemmän yhteen: kun Vekaransalmen maisematien kohteet tunnistetaan paremmin ja tuodaan ihmisten tietoisuuteen, niiden yhteyteen syntyy ohjelmapalveluita ja tapahtumia. Alueen kohteet tulevat paremmin ihmisten tietoisuuteen, mikäli Vekaransalmen maisematiellä järjestetään tapahtumia tai siellä on tarjolla ohjelmapalveluita. Näkyväksi tuominen koskee myös kohteita,

joita ei enää fyysisesti ole. Nämä saadaan näkyviin muun muassa tarinallistamisen, digitalisointin ja vanhojen kuvien avulla. Myös yhä nähtävillä olevia kohteita saadaan paremmin ihmisten tietoisuuteen samoilla keinoilla.

3.2 Tapaustutkimus

Tapaustutkimus on tutkimustapa, jonka sisällä voidaan käyttää erilaisia aineistoja tai menetelmiä ja lähtökohtaisesti se sisältääkin useita tutkimusmenetelmiä. Tapaustutkimus soveltuu hyvin vastaamaan kysymyksiin, miten ja miksi ja sen päämääränä on lisätä ymmärrystä tutkittavasta tapauksesta. Tapaustutkimuksessa tarkastellaan usein yhtä tapausta perusteellisesti ja tutkimuksen lopullinen merkitys paljastuu sen kuluessa. (Laine ym. 2007, 9 – 10.)

Tässä tutkimuksessa tapauksena on maantieteellinen alue, Vekarasalmen maisematien ympäristö. Lisäksi tapauksiksi voidaan katsoa myös alueen sisällä olevia kulttuurikohteita. Tarkoituksena on muun muassa lisätä ymmärrystä alueen mahdollisuuksista kulttuurituotannon parissa ja tunnistaa niitä. Tätä varten alueeseen on pitänyt tutustua perusteellisesti, ensin kirjallisuuden avulla ja sitten teemahaastatteluiden ja havainnoinnin avulla. Tapaustutkimus soveltuu hyvin myös kehittämistyön lähestymistavaksi, kun halutaan tuottaa kehittämissuhteita ja -ideoita (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 52). Myös ehdotusten ja ideoiden luominen on tässä työssä tärkeässä roolissa.

Tapaustutkimuksessa teoriaa ja käsitteellisiä kategorioita voi käyttää etukäteen ohjaamaan aineiston keruuta ja analyysia (Laine ym. 2007, 38). Tässä tapaustutkimuksessa tätä ei tehty tarkoituksella ohjaamaan analyysia, mutta se johti mielenkiintoisiin havaintoihin ja ennalta-arvaamattomiin johtopäätöksiin. Tapaustutkimusta luonnehtii myös pyrkimys tuottaa syvällistä ja yksityiskohtaista tietoa (Ojasalo ym. 2015, 52). Myös tässä vankka perehtyminen tausta-aineistoon edesauttoi tutkimuksen teossa.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen menetelminä käytettiin havainnointia, teemahaastatteluja, benchmarking-menetelmää sekä uuden tapahtuman SWOT-analyysia. Alueen toimijoiden, yrittäjien sekä yhdistystoimijoiden teemahaastatteluilla luotiin pohjaa sille, mitä he kokevat alueen tarvitsevan sen uuteen kukoistukseen nousemiseen. Heiltä sain myös ideoita ohjelmalveluiden kehittämiseen.

Olen suunnitellut tapahtumapäivää alueella. Tapahtumassa tulisi olemaan toimintaa eri kohteissa ja näin kohteita saadaan tutuksi, niin matkailijoille, mökkiläisille kuin paikallisillekin. Teemahaastatteluissa selvitetään myös toimijoiden kiinnostusta tällaiseen tapahtumaan ja heidän näkemystään, siitä, millainen tapahtuman tulisi olla. Haastattelu sopii hyvin moniin kehittämistehtäviin, sillä niillä saadaan nopeasti syvällistäkin tietoa kehittämisen kohteesta (Ojasalo ym. 2015, 106). Tässä tapauksessa näen, että joillakin toimijoilla on niin vankka tietämys alueesta, että sitä ei saada käyttöön muulla tavoin kuin haastatteluilla. Samalla tätä tietoa saadaan dokumentoitua ja kirjalliseen muotoon. Myöskin toimijoiden aktivointi jo tässä vaiheessa tapahtuman esivalmistelussa ja heidän tietämyksensä arvostaminen luo hyviä edellytyksiä yhteistyölle jatkossa.

Benchmarking on menetelmä, jossa opitaan hyviltä vertailukumppaneilta ja tavoitteena on saada aikaan parannuksia omassa toiminnassa (Strömmer 2005, 55). Tämän menetelmän avulla pyrin siis havainnoimaan hyviä käytäntöjä vastaavista toiminnoista muualta ja soveltamaan niitä omiin suunnitelmiin. Tapahtumapäiväidea varten benchmarkkasin Päivä Museotiellä – tapahtumaa, jota järjestetään Niskapietilä-Miетtilä-Museotiellä Etelä-Karjalassa. Toteutin benchmarkkauksen haastatteleamalla Savonlinnan Seudun Matkailu Oy:n toimitusjohtajaa Jaana Komia, joka on ollut järjestämässä Päivä Museotiellä tapahtumaa useita kertoja. Päivä Museotiellä on tyyliltään samankaltainen kuin Vekaransalmen maisematielle suunnitteilla oleva tapahtuma. Tämän lisäksi benchmarkkasin kulttuurireittejä ideoissa Lapin Tarinakylät – mobiilisovellusta ja sen internetsivuja. Lapin Tarinakylät on näyttävästi toteutettu kokoama kulttuurireittejä, jotka tarjoavat matkan kuuden lappilaisen kylän paikallishistoriaan ja kulttuuriin (Visit Kemijärvi).

Pohdin tapahtumapäivää myös uuden tapahtuman SWOT-analyysin avulla. Analyysi auttaa hahmottamaan uusien tapahtumien edessä olevia haasteita ennakkoon (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 50). Perinteisessä SWOT-analyysissä nelikenttään laitetaan analysoitavaksi vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, mutta uuden tapahtuman SWOT-analyysissä nelikenttään

laitetaan puolestaan tapahtuman päämäärät, esteet tapahtuman järjestämiselle, päämäärän saavuttamista tukevat asiat sekä tulevaisuuden haasteet. Uuden tapahtuman SWOT-analyysi on siis nimenomaisesti kehitetty uusien tapahtumien tarpeita varten.

Sellaisen tapahtuman kohdalla, jota ei ole aiemmin järjestetty, ei tuotannon osa-aluekohtaista arviointia pystytä tekemään ennen kuin tapahtuma on järjestetty ensimmäisen kerran. Arvioinnin sijasta voidaan kuitenkin kiinnittää jo ennakkoon huomiota, minkälaisista kokonaisuuksista tuotantoprosessi koostuu ja miten eri osa-alueiden onnistuneeseen toteutukseen voisi varautua. (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 51.) Uuden tapahtuman SWOT-analyysin kaltainen pohdinta on hyvin tärkeää tehdä ennen tapahtuman järjestämistä, jotta ei tule odottamattomia ongelmia ja analyysin pohjalta voi tehdä johtopäätöksiä myös siitä, kannattaako tapahtumaa ylipäätään järjestää. Uuden tapahtuman kohdalla perinteisen nelikenttäanalyysin tekeminen on aiheellista, kun tapahtuma on järjestetty ensimmäistä kertaa. Samalla on myös hyvä verrata siitä ilmeneviä tietoja ennen tapahtumaa toteutetun uuden tapahtuman SWOT-analyysin tietoihin. (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 51.)

Tutkimuksen alkaessa suunnitteilla oli pohtia joidenkin alueiden kohteiden kehittämistä laajemmassa kuvassa. Hyvin nopeasti kävi kuitenkin selväksi, että alueen kehittämistä kannattaa kuitenkin mieltä kokonaisuutena sen rikkaan kulttuurihistorian kautta ja esimerkiksi tarinallistamisen avulla. Alue on kuin luonnostaan kulttuurireitti ja se on ollut hyvin merkityksellinen kulkureitti. Sieltä löytyy paljon aineetonta kulttuuriperintöä, kuten esimerkiksi tarinat Kukkapään sahasta, välirauhan aikaisesta varuskunnasta tai ihmisten toiminnasta alueella Ruotsin ja Venäjän rajan halkoessa kunnan 1700-luvulla. Alueen merkitys sodankäynnissä ja kulkemisessa ei ollut hävinnyt vielä toisen maailmansodan aikaankaan, kun sotilaat kulkivat toiseen suuntaan ja Karjalasta evakuoitujen siviilit toiseen suuntaan ja lisäksi aluetta linnoitettiin Salpalinjan muodossa silloinkin. Näillä kohteilla, oli ne sitten näkyviä tai eivät, ja niiden tarinoilla näen todella paljon potentiaalia kulttuurimatkailussa.

Vilkaharjun leirintäalueessa taas näen paljon mahdollisuuksia luonto- ja omatoimimatkailussa. Alue on Unesco Global Geopark – statuksen saaneen alueen ytimessä. Leirintäalue voisi profiloitua luonto-arvoja edistävänä toimijana, jonka pääasiakaskohderyhmät olisivat pyörillä ja veneillä liikkuvat matkailijat. Vilkaharjun leirintäalue on nykyään hylätty, tyhjillään ja suurin osa alueen rakennuksista on poistettu. Sen saisi kuitenkin kohtuullisilla panostuksilla toimintakelpoiseksi.

Kirjallisuuden ja teemahaastatteluiden avulla pyrin saamaan kokonaisvaltaisen kuvan alueesta ja selville sen, mitä siellä kannattaa erityisesti ruveta kehittämään. Tein myös havaintoja alueella liikkuessani. Alueeseen henkilökohtaisesti tutustumista ja havaintojen tekemistä pidän erityisen tärkeänä tutkimusmenetelmänä.

4 TARINOITA MAISEMAN TAKAA

Kulttuurireitit yhdistävät yksittäisiä historiallisia luonnon- ja kulttuurikohteita luoden niille samalla uusia merkityksiä. Kulttuurireitit ovat fyysinen matka, mutta sen lisäksi ne muun muassa tuottavat tarinaa paikoista, joiden läpi ne kulkevat. Tämän lisäksi ne antavat mahdollisuuksia samaistua, kuulua johonkin ja oppia jotain itsestään sekä mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen. Kulttuurireitteihin liittyvien elämysten luominen alkaa miettimällä muun muassa sitä, mikä tekee alueesta erityisen. Tärkeää on myös miettiä, mikä on se tarina, joka halutaan kertoa ja miten se ilmenee reitin eri kohteissa. Kulttuurireitit voivat maantieteellisesti seurata jotain fyysistä reittiä, mutta se ei ole välttämätöntä. Reittiä voi yhdistää esimerkiksi jokin tietty teema, jolloin se voi ulottua hyvinkin laajoille alueille. Kulttuurireitit perustuvat paikalliseen identiteettiin ja maisemaan ja reitit ovat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäviä. Kulttuurireittien hyviä puolia on muun muassa se, että ne edistävät kestäväää matkailua, lisäävät kohteiden tunnettuutta, tuovat resursseja kulttuurikohteiden ylläpitoon sekä parantavat reitin varrella olevien yhteisöjen elintaso. (Rural Finland II, 1-5.)

Tarinat ovat matkailun ydinsisältöä. Paikan tarina voi olla syy lähteä matkaan ja myös matkailijoiden kertomukset kokemuksistaan ja elämyksistään saavat usein tarinan muodon. Matkakertomukset saavat aineksensa matkan vaiheista ja kohteista, mutta myös lisäksi nähtyihin paikkoihin liittyvistä, paikan päällä kuulluista jutuista ja tarinoista. (Iso-Aho 2020a, 2.) Matkailijan kuulema tai lukema tarina vahvistaa kokemusta paikasta, jossa hän vierailee. Tarinaa voidaan tukea lukemattomilla elementeillä, kuten esimerkiksi valokuvilla, videoilla tai lauluilla. Tässä on kyse tarinan tuotteistamisesta (Iso-Aho 2020b, 7.)

Tarinallistamisessa on kyse elämyksellisen juonen tuottamisesta yrityksen palveluihin. Tarinallistaminen tukee elämyksellistämistä, tuotteistamista ja erilaistumista sekä tuo palveluihin ihmillisyyttä ja merkityksiä. Sisältö ei kuitenkaan ole itsessään tarina. Kun lisäämme esimerkiksi johonkin historialliseen faktaan ripauksen fiktiota, tarinallistamme ja luomme mielenkiintoisen tarinan. (Kalliomäki 2014, 7, 8, 16.)

Vekaransalmen maisematie on kaunista seutua, mutta siellä on myös tapahtunut paljon historian saatossa. Kulttuurireittien ja historiasta kumpuavien tarinoiden tarinallistamisen avulla voimme luoda paljon lisäarvoa ja sisältöä alueelle ja samalla teemme alueesta erityistä muihin vastaaviin matkailukohteisiin verrattuna. On aika tuoda esille tarinat maiseman takaa.

4.1 Tapahtumapäivä

Kaksi opinnäytetyöni tutkimuskysymystä on:

- Miten Vekaransalmen maisematien kohteet tunnistetaan paremmin ja kuinka ne tuodaan paremmin ihmisten tietoisuuteen?
- Miten kohteet saadaan paremmin käyttöön tapahtumatoiminnassa sekä kulttuurimatkailussa?

Näitä kysymyksiä pohtiessani sain ajatuksen niiden yhdistämisestä. Mitä jos Vekaransalmen maisematiellä järjestettäisiin tapahtuma, jossa mahdollisimman monessa alueen kohteessa olisi toimintaa päivän aikana? Näin samalla kertaa alueelle saataisiin tuotettua uusi tapahtuma ja alueen kohteet saisivat näkyvyyttä. Tämänkaltaisissa tapahtumissa on potentiaalia ihmisten liikkuvuuden suhteen, sillä Imatralla, Rautjärvellä ja Ruokolahdella järjestettävässä vastaavalaisessa Päivä Museotiellä – tapahtumassa liikkuu päivän aikana noin 2000-3000 ihmistä (Komi 2021).

Tapahtuma saisi paikalliset näkemään alueen uusin silmin ja mökkiläisille sekä turisteille tapahtuma taas toisi paljon täysin uutta tietoa alueesta. Lisäksi parhaassa tapauksessa saataisiin pysyvä tapahtuma Sulkavalle ja Vekaransalmen maisematielle. Tapahtumapäivä toisi töitä myös alueen ohjelmalvelu- ja kulttuurimatkailuyrittäjille sekä toisi mahdollisuuden esitellä toimintaa.

Kulttuuritoiminnalla pyritään kehittämään kunnan imagoa elinvoimaisena asuinpaikkana sekä lisäämään paikkakunnan kiinnostavuutta ja vetovoimaisuutta (Juurakko, Kauhanen & Öhage 2012, 15). Samaa ajatusta voidaan käyttää tapahtumapäivän yhteydessä myös kunnan osan vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Tapahtumat ovat hyvä keino rakentaa alueen ulkoista mielikuvaa, sillä media kiinnostuu usein esimerkiksi niistä tasaisesti sujuvan arjen sijaan (Iso-Aho 2011, 15). Samalla tietysti myös koko kunnan imago paranee, kun kehitetään yhtä sen aluetta. Kulttuuritoiminnan toivotaan myös herättävän elinkeinoelämän kiinnostusta ja tuovan investointeja kuntaan (Juurakko ym. 2012, 15). Näin ollen voi olettaa, että Vekaransalmen maisematielle

järjestettävä tapahtuma saisi mahdollisten toimijoiden mielenkiinnon heräämään taas aluetta kohtaan. Alueella on useita kohteita, joihin kunta toivoisi löytyvän uusia investoijia ja yrittäjiä.

Tämän kaltaisen tapahtuman järjestäminen vaatisi kuitenkin isoja ponnistuksia. Se vaatii yhteistyötä yhdistysten, yrittäjien, kunnan ja seurakunnan kanssa. Siksi ei ole todennäköistä, että kaikille alueen kohteille saataisiin toimintaa tapahtumapäivän aikana. Se ei olekaan tärkeintä vaan se, että yleensä tapahtumasta saa eheän kokonaisuuden ja alue saa näkyvyyttä. Alueen tarinat saataisiin henkiin ja upeat kulttuurikohteet osaksi ihmisten päivittäistä elämää.

Ehdotus tapahtuman rakenteeksi:

- a) Aikataulutettu maantieteellisesti siten, että on mahdollista kulkea reitin läpi järjestyksessä ja käydä kaikissa tapahtumissa. Reitin päässä on päätapahtuma. Reitti joko päättyy tai alkaa Lohilahdessa. Toisessa päässä alkupisteenä voisi toimia joku Vilkaharjun kohteista. Jos reitti päättyy Vilkaharju-Sulkava-suuntaan, niin riippuen päätapahtuman luonteesta, se voi olla myös Sulkavalla. Tämä formaatti mahdollistaisi myös esimerkiksi opastetun linja-autokyydin järjestämisen päivän ajalle, jolla pääsisi käymään kaikissa reitin kohteissa. Kyytiä voisi elävöittää tarinoilla alueen historiasta. Toiseen suuntaan voi olla laivakuljetus.
- b) Tapahtumia on pitkin päivää rinnakkain eri kohteissa. Tapahtumapäivän päättävä päätapahtuma olisi kuitenkin sellainen, että sen kanssa ei olisi päällekkäin enää muualla tapahtumia.

Menetelmänä tapahtumapäivän suunnittelussa käytän benchmarkkausta, toimijoiden haastatteluita sekä uuden tapahtuman SWOT-analyysiä. Benchmarking on menetelmä, jonka perustana on kiinnostus siihen, miten toiset toimivat ja menettelevät (Ojasalo ym. 2015, 186). Tässä tapauksessa on ajatuksena tutustua samantapaisiin tapahtumiin ja oppia niistä. Tismalleen samantapaisista tapahtumista, samantapaisissa olosuhteissa ei missään muualla ole, joten tarkoituksena ei ole kopioida suoraan mitään mistään vaan saada käsitys, miten muualla on toimittu vastaavanlaisissa tapahtumissa. On tärkeää huomata, mistä havaituista toimista voidaan oppia uutta, mikä on suoraan sovellettavissa omaan toimintaan ja mikä taas vaatii omaan toimintaan sopivan ratkaisun löytämistä (Ojasalo ym. 2015, 186). Eli saatua tietoa pitää osata käyttää soveltuvin osin hyödyksi omassa tapahtumassa.

4.1.1 Tapahtumapäivän benchmarkkaus

Benchmarkkasin ideoidessa omaa tapahtumapäivää Imatralla, Rautjärvellä ja Ruokolahdella järjestettävää Päivä Museotiellä -tapahtumaa. Benchmarkingin avulla opitaan vertailukumppaneilta ja saadaan aikaan parannuksia omassa toiminnassa (Strömmer 2005, 55). Tämän lisäksi sen avulla voi inspiroitua, säästää aikaa ja rahaa sekä löytää päämäärän projektille ja välttää sen ajautuminen väärään suuntaan (Kosonen 2019).

Haastattelin benchmarkkauksen yhteydessä tapahtumaa useana vuonna järjestämässä ollutta, nykyisin Savonlinnan Seudun Matkailu Oy:n toimitusjohtajana toimivaa, Jaana Komia. Päivä Museotiellä – tapahtumassa kuljetaan Niskapietilän tietä haluamastaan suunnasta omaan tahtiin yhden päivän aikana ja tutustutaan tien varrella sijaitseviin kohteisiin. Kohteissa on tarjolla esityksiä, näyttelyitä, myytävää ja syötävää. (Pajari-Kosonen 2020.) Tapahtuman järjestää Niskapietiläntien varrella toimivat yritykset, yhdistykset ja muut toimijat (Museotiepäivän työryhmä 2021).

Komin mielestä maisematien ympäristössä vastaavan tapahtuman järjestäminen on toimiva idea, sillä Museotien tavoin Vekaransalmen maisematie luo ikään kuin luontaisen kulttuurireitin, jonka varrella on paljon toimijoita ja mielenkiintoisia kohteita. Kun monta toimijaa tekee yhdessä, saadaan aikaan iso ja mielenkiintoinen kokonaisuus, toisin kuin jos jokainen tekisi yksin. Tämä on yksi tämänkaltaisen tapahtumakonseptin pääajatuksista. Komi huomauttaa myös, että reitti kulkee molempiin suuntiin ja asiakkailla pitää olla riittävästi aikaa kohteissa. (Komi 2021.) Tämä on oikein hyvä huomio ja tämä ohjaisi kääntymään vaihtoehtoon b) tapahtuman rakennetta suunniteltaessa. Vaihtoehto b) ei myöskään poista mahdollisuutta järjestää opastettua linja-autokyytiä tapahtuman yhteyteen. Kyydillä on tietysti kiinteä aikataulu, mutta omillaan kulkevat asiakkaat liikkuvat kukin aikataulujensa mukaan ja päivä soljuu muutoin eteenpäin omalla painollaan. Komi toi esille myös seuraavat tapahtuman kannalta tärkeät, huomioitavat seikat:

- Tekijät on sitoutettava toimintaan ja saatava yhdessä luomaan sisältöä. Ylhäältä päin ohjaus ei toimi.
- Tehdään yhdessä, mutta yhdellä on koordinoimisvastuu ja ylipäätään työnjaossa on selkeä roolijako.

- Kohteet on numeroitava ja esitteessä on oltava kartta, josta näkee missä mitäkin on. Paikan päällä on kyltit ja riittävästi parkkitilaa.
- Kohteissa pitää olla myytävää ja tarjonnan on oltava monipuolista.
- Kaikkien kohteiden on oltava auki sama aika, esimerkiksi 9.00-16.00.
- Tarjolla olisi hyvä olla lähiruokaa.
- Jos mahdollista, niin mukana voisi olla myös kotieläinpiha tai maatila, jossa pääsee näkemään eläimiä.

Jaana Komi kertoi myös, että Päivä Museotiellä – tapahtuma rahoitetaan pitkälti arpajaisten tuloilla, joihin jokainen kohde antaa palkintoja. Lisäksi jokainen kohde tulee mukaan 50 euron osallistumismaksulla. (Komi 2021.) Kohteiden laittamaa maksua ei voi mielestäni Vekaransalmen maisematien tapahtumassa käyttää, sillä siihen on tulossa mukaan toimintaa, jotka eivät sijoitu kiinteään paikkaan eikä voi kerryttää tuloja. Arpajaiset on käyttökelpoinen ajatus myös tässä tapahtumassa.

Tapahtuma pitää saada nopeasti toimimaan omillaan, vaikka alkuun saisikin ulkopuolista rahoitusta. Jos rahoitusta saa, niin sillä on tärkeää saada pysyviä rakenteita kustannettua, kuten opasteet ja graafinen ilme. Tapahtuman ensimmäinen vuosi on työläin, koska on paljon kordinoimista ja pitää saada toimijat uskomaan asiaan. Kun tapahtuma vakiintuu, sen järjestämisenkin helpottuu. (Komi 2021.)

Päivä Museotiellä – tapahtumassa oli vuonna 2021 kahdeksan kohdetta (Museotiepäivän työryhmä 2021). Vekaransalmen maisematien tapahtumassa voisi kohteita ajatella olevan esimerkiksi Salpaliinjan muistomerkillä, luontopoluilla, Hopeasaarella, Rauhaniemen museoalueella, Annikinniemiessä, Vekaransalmen sillan ympäristössä, Kaartilanmäellä, Telataipaleen kanavalla, Lohikosken kirkossa ja Lohilahden torilla. Lisäksi kohteita voisi olla mahdollisesti mukaan löytyvä kotieläinpiha sekä Sulkavalla sijaitseva Uitonrinteen puutalomiljö, mikäli kuntakeskus halutaan ottaa mukaan tapahtumaan. Kohteita voisi olla maksimissaan 12, joka on ehkä jo liikaa. 6-8 kohdetta voisi olla ensimmäisenä toimintavuonna sopivampi määrä. Näiden vaihtoehtojen pohjalta on kuitenkin hyvä aloittaa tapahtuman rakentaminen sekä toimijoiden innokkuuden ja ajatusten pohjalta valitsemaan sopivia kohteita.

Jos tapahtuman yhteyteen järjestetään linja-autokyyti, niin se antaa oivallisia mahdollisuuksia tuoda esille alueen tarinoita ja elävöittää sen historiaa. Matkalta voisi nousta esimerkiksi linja-

auton kyytiin alueen historiallisia henkilöitä kukin vuorollaan kertomaan oman tarinansa, kuten on tehty Kymenlaaksossa Kymijoki-antologia retkillä (Kulttuurikissa 2017). Kyytiin voisi nousta esimerkiksi sahan isännöitsijä Gunnar Blomqvist, asepalvelusta Pajasalmessa suorittava varusmies, Telataipaleen kanavaa tarkastamassa oleva Aleksanteri I tai kanavan rakennuttaja Aleksandr Suvorov. Mahdollisuudet ovat rajattomat.

4.1.2 Uuden tapahtuman SWOT-analyysi

Juha Iso-Aho ja Joni Kinnunen esittelevät Tapahtumatuotannon palapeli – teoksessa työkalun nimeltä uuden tapahtuman SWOT-analyysi, jota käytän oman tapahtumaidean jalostamisessa. Työkalun tarkoituksena on hahmottaa uutta tapahtumaideaa ja tapahtuman toimintaympäristön asettamia haasteita tapahtuman päämäärille. Oikein käytettynä analyysi auttaa hahmottamaan edessä olevia haasteita ennakkoon. (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 50.)

Uuden tapahtuman SWOT-analyysissä määritellään tapahtuman päämäärät sekä konkreettiset esteet, jotka voisivat tällä hetkellä estää tapahtuman järjestämisen, päämäärän saavuttamista tukevat asiat ympäristössä sekä tulevaisuuden haasteet tapahtumalle (Iso-Aho ym. 2011, 50-51).

<p style="text-align: center;">Tapahtuman päämäärät</p> <p>Saada näkyvyyttä Vekaransalmen maisematien kohteille. Vakiinnuttaa tapahtuma.</p>	<p style="text-align: center;">Esteet tapahtuman järjestämiselle</p> <p>Toimijoiden sitouttaminen epäonnistuu. Tapahtuma ei saa rahoitusta.</p>
<p style="text-align: center;">Päämäärän saavuttamista tukevat asiat</p> <p>Kiinnostavat kulttuuri- ja luontokohteet. Aktiivinen toimijakenttä. Suuri kesäasukkaiden määrä.</p>	<p style="text-align: center;">Tulevaisuuden haasteet</p> <p>Tapahtuma ei onnistu vakiinnuttamaan rahoitustaan. Toimijoiden jaksaminen.</p>

Kuva 9. Uuden tapahtuman SWOT-analyysi. Vekaransalmen maisematien tapahtumapäivä.

Tapahtuman päämääriksi määrittelin sen, että tapahtuma saataisiin vakiinnutettua pysyväksi tapahtumaksi ja sen, että tapahtuman avulla saadaan näkyvyyttä Vekaransalmen maisematielle sekä sen kulttuuri- ja luontokohteille. On muistettava, että myös tämä tapahtuma on työkalu, jolla pyritään lisäämään alueen tunnettuutta. Kaikki tehty työ kerääntyy yhteiseen hyvään alueen kulttuurimatkailun edistämisessä. Luonnollisesti myös, jos aloitetaan tekemään uutta tapahtumaa, halutaan sen myös vakiinnuttavan oman paikkansa tapahtumakentällä.

Esteiksi tapahtuman järjestämiselle määrittelin sen, että tapahtuma ei saa rahoitusta ja sen, että toimijoiden sitouttaminen epäonnistuu. Lähtökohtaisesti tämänkaltainen tapahtuma ei vaadi suurta budjettia, mutta ilman rahaa ei tätäkään järjestetä. Raha ratkaisee. Myöskin erittäin kriittisessä asemassa on se, kuinka hyvin toimijat lähtevät mukaan tekemään tapahtumaa. Tämä tapahtuma on luonteeltaan sellainen, että se vaatii paljon tekijöitä ja tiivistä yhteistyötä järjestöjen, taiteilijoiden, yrittäjien, kunnan ja seurakunnan kesken. Jos toimijarinki jää liian pieneksi, voi tapahtuman taru loppua ennen kuin se ehtii alkaakaan.

Päämäärien saavuttamista tukeviksi seikoiksi löysin kolme kohtaa. Alueella on luonnostaan paljon kiinnostavia kulttuuri- ja luontokohteita, Sulkavalla on paljon aktiivisia ja aikaansaavia toimijoita, kuten esimerkiksi erilaisia järjestöjä, ja Sulkavalla on paljon kesäasukkaita. Ensimmäinen kohta on selkeä. Alueella on luonnostaan paljon mielenkiintoista nähtävää ja näitä käyntikohteita voidaan vielä rikastuttaa ohjelmalla. Päämäärien saavuttamista tukee myös toimijakenttä, josta löytyy monenlaista osaamista. Tämä on oikeastaan tärkein kohta, sillä ilman toimijoita ei pystytä järjestämään mitään.

Nostin myös tähän kohtaan paikkakunnan suuren kesäasukkaiden määrän. Tämä mielestäni tukee päämäärien saavuttamista, sillä tämä ihmisryhmä luo ison, lähellä majailevan, potentiaalisen kävijäryhmän, joilla ei välttämättä monella ole vielä tietoa alueesta ja se voisi kiinnostaa heitä. Tämän ryhmän kautta sana voisi myös lähteä kiirimään tapahtumasta ja nähtävyyksistä ympäri Suomea ja maailmaa. Kesäasukkaista voisi myös olla mahdollista rekrytoida uusia jäseniä järjestöihin ja sisällöntuotantoon. Kesäasukkaat tuovat jo paljon hyvää Sulkavalle, mutta siinä ryhmässä on vielä runsaasti tunnistamattomia mahdollisuuksia.

Tulevaisuuden haasteiksi määrittelin sen, että tapahtuma ei onnistu vakiinnuttamaan rahoitustaan ja sen, että toimijat väsyvät. Rahoitusta sivusin jo ”esteet tapahtuman järjestämiselle” -

kohdassa, mutta se on niin määrittelevä tekijä, että se ratkaisee paljon. Tapahtuman tulevaisuuden kannalta on kriittistä, että se löytää keinot rahoittaa toimintansa hyvin nopeasti, vaikka alkuun se saisikin esimerkiksi julkista tukea.

Toimijoiden väsyminen on varmasti hyvin yleinen haaste lähes kaikissa tapahtumissa. Vaikka osaavia toimijoita on, valitettavasti useat toimijat etenkin yhdistyksissä ovat monessa mukana. Vanhenevasta ja vähenevästä väestömäärästä ei tahdo löytyä riittävästi uusia tekijöitä ja on suuri riski, että aktiiviset toimijat väsyvät työtaakkansa alle. Haasteena on, että työ saadaan jaettua siten, että kenenkään työmäärä ei kasva liian isoksi ja työ pysyy mielekkäänä. Tärkeää on myös, että jokainen tuntee kuuluvansa joukkoon ja että oma työ tuntuu tärkeältä. Toimijoiden väsymisen ja vähenemisen estämiseen voisi etsiä ratkaisua myös jo aiemmin mainituista kesäasukkaista.

Kun uuden tapahtuman SWOT-analyysi on täytetty, on saatu tietoa uuden tapahtuman toimintaympäristöstä ja haasteista, joita se joutuu kohtaamaan toiminnan käynnistäessään ja siitä viiden vuoden päähän. Nämä kaksi ensimmäistä vaihetta huolellisesti täyttämällä varmistetaan, että tapahtumajärjestäjä on käynyt tapahtuman toiminta-ajatusta huolellisesti läpi, ja on tältä osin valmis etenemään uuden tapahtuman suunnittelutyössä. (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 51.) Uuden tapahtuman SWOT-analyysin pohjalta mielestäni tapahtumalla on paljon potentiaalia ja siinä ei ole sellaisia esteitä, että sen suunnittelua ei kannattaisi jatkaa. Haasteita on, mutta ne on tunnistettu ja niihin voi etsiä ratkaisuja. Samoin analyysin myötä tuli tunnistetuksi seikkoja, jotka tukevat tapahtuman päämääriä ja auttavat suunnittelutyössä.

4.1.3 Toimijoiden ajatuksia tapahtumapäivästä

Kysyin muutamalta toimijalta mielipiteitä tapahtumapäivästä. Valitsin nämä kyseiset henkilöt siitä syystä, että heidän toimintansa joko fyysisesti sijoittuu Vekaransalmen maisematien yhteyteen tai he muuten toimivat aktiivisesti alueella. Nämä henkilöt ovat alueella yritystään pyörittävä seppämestari Jarkko Kaartilanmäki, Sulkavan naisvoimistelijat ry:n Essi Seppänen sekä yritystoimintaa suunnitteleva Karoliina Hämäläinen.

Jarkko Kaartilanmäen mukaan heidän toimintansa, eli seppämestarin ja tekstiilisuunnittelijan myymälä- ja ateljeetilat vanhan kansakoulun miljöössä, olisi melko vaivattomasti saatavilla

mukaan tapahtumapäivään. Heillä on paikat siinä kunnossa, että he voivat ottaa yleisöä tapahtumiin. Tapahtumapäivän yhteydessä he voisivat pitää ainakin myymälää auki ja Jarkko Kaartilanmäki voisi itse esimerkiksi järjestää taontanäytöksiä. (Kaartilanmäki J. 2021.) Kaartilanmäki on siinä mielessä erinomainen kohde tapahtumapäivään, että se tarjoaa samalla sekä elämyksiä, että myytävää.

Sulkavan Naisvoimistelijat ry:n Essi Seppänen piti ajatusta tapahtumapäivästä hyvänä. Naisvoimistelijat ovat järjestäneet polkulenkkejä Vilkaharjun maastossa ja polkulenkit voisivat toimia ohjelmanumerona tapahtumapäivässä. Vaihtoehtoisena ideana syntyi myös jo muun muassa työnimeä ”Rauhaniemen rauhoittumishetki” – kantava kokonaisuus eli esimerkiksi yhteisvenyttelyä, joogaa tai muuta kevyttä ryhmäliikuntaa sisältävä toiminta, jonka voisi järjestää Rauhaniemen museoalueen ympäristössä. Oli sitten järjestettävä sisältö lopulta mitä vain, niin lähtökohtaisesti naisvoimistelijat olisivat tämänkaltaisessa tapahtumassa mukana, jos sellainen järjestettäisiin. (Seppänen 2021.)

Seppänen oli myös sitä mieltä, että tapahtumassa olisi tärkeää saada kulkea omaan tahtiin. Ei niin, että pitää olla tiettyyn aikaan jossakin. Hän ehdotti myös hyvinä sisältöideoina kansallispuukujen ulkoilutusta sekä sitä, että eri kohteista voisi kerätä leimoja esimerkiksi arvontaa varten. Myös Ravintola Muikkukukon, joka vuokraa polkupyöriä, kanssa voisi tehdä sopimuksen tapahtumapäivän aikaisesta pyörien vuokrauksesta. (Seppänen 2021.) Seppäsen mainitsema kansallispuukujen ulkoilutus on jo toimiva formaatti. Ensimmäinen kansallispuukujen tuuletuspiknik järjestettiin 5.8.2010 Imatralla, jonka jälkeen tapa on levinnyt muuallekin. 5.8. on kansallispuun syntymäpäivä. (Kansallispuuku.blogspot.com.) Kansallispukuompeleija Soja Murron aloittaman ja Sulkavallekin rantautuneen tapahtuman idean mukaan tärkeintä tuuletuksissa on rento tunnelma ja yhdessäolo sen lisäksi, että niillä innostetaan ihmisiä pukeutumaan kansallispuukuihin (Valkasmaa 2021). Tämänkaltaisen tapahtuma sopisi erinomaisesti myös tapahtumapäivän konseptiin.

Yritystoiminnan aloittamista suunnitteleva Karoliina Hämäläinen on kiinnostunut osallistumaan tämänkaltaiseen tapahtumaan, jos sellainen järjestetään. Hänen yrityksensä on tarkoitus alkaa järjestää opastettuja retki, - elämys, -ja kokemuspalveluita. Hämäläinen toi esille, että vaikka tapahtumassa on reitti, jota kuljetaan ja rasteja, joissa tapahtuu, niin tapahtumassa voisi olla myös elämyksellisiä, vaihtoehtoisia reittejä. Esimerkiksi kunnan keskustasta voisi meloa rasteille. (Hämäläinen 2021.)

4.2 Tarinat, reitit ja kulttuuriperintö

Kulttuurimatkailussa vierailaan paikoissa, joilla katsotaan olevan kulttuurista arvoa. Kaikki kulttuuria sisältävä matkailu ei välttämättä silti ole kulttuurimatkailua, vaikka laajasti ajatellen kulttuurilla tarkoitetaan, mitä tahansa ihmisen tekemää. Myös kulttuuriperintö liittyy olennaisesti kulttuurimatkailuun. Kulttuuriperinnöksi on kohotettu sellaisia aineellisia ja aineettomia kulttuurimuotoja, joiden on katsottu olevan erityisen tärkeitä ja merkittäviä (Hovi 2017, 64, 66.) Kulttuurin monialaisuus ja monimuotoisuus tarjoavat matkailupalvelujen kehittäjälle loputtomasti erilaisia aiheita ja teemoja, joiden ympärille voi kehittää matkailutuotteita. Kulttuurimatkailutuotteita on kehitetty joko elämäntapojen ja sosiaalisten aktiviteettien ympärille tai sitten varsinaisten esineiden, kuten esimerkiksi käsitöiden tai taide-esineiden ympärille. (Verhelä & Lackman 2003, 162.)

Kulttuurimatkailun vahvistaminen on yksi pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteista (Valtioneuvosto 2019, 173). Koronapandemia ja ilmastonmuutos ovat puolestaan vauhdittaneet lähellä sijaitsevan kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön nousua matkailuvalteiksi (Museovirasto 2021, 2). Myös Sulkavalla olisi sijaintinsa ja elämystarjontansa puolesta mahdollisuus hyödyntää näitä nousevia trendejä.

Kulttuuri ja kulttuuriperintö ovat osa matkailun ekosysteemiä, joka tuottaa suoraan ja välillisesti lähes 10 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta ja jopa 40 prosenttia Euroopan matkailusta on kulttuurimatkailua (Euroopan komissio 2020). Suomessa matkailun arvioidaan muodostaneen 2,7 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2018 (Business Finland 2018). Paljon on siis vielä varaa kasvattaa toimialaa Suomessa, jos verrataan muihin Euroopan Unionin jäsenmaihin keskimäärin. Kehittämistyön kohteena olevalla alueella, niin kuin koko kunnan, on rikas kulttuuriperintö, paljon kiinnostavia tarinoita ja mahdollisuuksia kehittää kulttuurireittejä, puhumattakaan rauhasta sekä puhtaasta ja kauniista luonnosta. En näe mitään syytä sille, miksi Vekaransalmen maisematie, tai koko Sulkava, ei voisi olla seuraava kestävä luonto- ja kulttuurimatkailun menestystarina.

Mitä enemmän olen liikkunut Vekaransalmen maisematien ympäristössä ja tutkinut alueen kohteita ja historiaa, sitä enemmän olen alkanut ymmärtämään, että kauniin luonnon lisäksi alueella

on merkityksellistä erityisesti sen tarinat. Kävin Vekaransalmessa kalliolla, jossa on oletettavasti ollut venäläisten vartiomiesten tarkkailupaikka 1700-luvulla. Siitä katsellessani Saimaalle tuli mieleen, että paikka on suojaisa ja siitä on hyvä näkymä suuntaan, josta ruotsalaisten aluksia olisi voinut tuohon aikaan tulla. Hetken aikaa tuntui, että olisin voinut olla itse tuo venäläinen vartiomies. Tuo tietämäni taustatarina antoi kokemukselleni merkityksen ja teki siitä erityisen. Paikka olisi ollut vain kallio järven rannalla, jos en olisi tiennyt taustaa sille, miksi paikka on erityinen.

Alueen kulttuurikohteisiin liittyy isoja tarinoita, joilla voidaan elävöittää matkailijan kokemusta. Jo pelkät faktat alueesta ovat alueen rikkaan kulttuuriperinnön takia mielenkiintoisia. Kuitenkin myös pienemmät tarinat pitää saada ylös, taltioida ja tarinallistaa kulttuuri- ja ohjelmapalveluiden yhteyteen. Tarinallistaminen on osa tuotteistamista ja tukee elämyksellistämistä, erilaistumista ja tuo palveluihin inhimillisyyttä ja merkityksiä (Kalliomäki 2014, 7,10). Lisäksi ne tarinat, joita ei nyt voida käyttää palveluissa, voi olla tarpeen tulevaisuudessa. Joka tapauksessa tarinat pitää dokumentoida tulevia sukupolvia varten käyttöä palveluissa tai ei. Parasta kuitenkin olisi, jos jokainen Vekaransalmen maisematien kohde olisi tarinallistettu.

Sisältö ei ole kuitenkaan itsessään tarina (Kalliomäki 2014, 16). Kaikki Vekaransalmen maisematien kulttuurikohteet ovat sisältöjä, joita voidaan rikastuttaa taustatarinalla. Esimerkiksi Salpalinjan panssariesteet Vilkaharjulla ovat vain pystyyn nostettuja kiviä, mutta tarina Suomen suurimmasta rakennustyömaasta saa ne elämään. Tarinallistamisella voidaan vielä erottua vastaavista kohteista muualla esimerkiksi luomalla draamankaarellinen tarina linnoitusta tekevässä olleesta työmiehestä. Tarina työmiehestä voi olla fiktiota, kun se yhdistyy faktaan linnoitustyöstä, on kyse tarinallistamisesta. Kuten Kalliomäki kirjoittaa (2014, 8), elämyksellistämisen ja erilaistumisen näkökulmasta tulee yhdistää faktaa ja fiktiota kiehtovan tarinan luomiseksi.

Karoliina Hämäläinen (2021) kertoi miettineensä kuinka Pajasalmen ja Reittiön alueen tarinoita saataisiin elävöitettyä ja paremmin näkyviin. Alueen ohitse on kulkenut evakkotie (Lempinen-Vesa 2021c), vielä 1950-luvun alussa alueella toimi saha (Soikkanen 2002, 407), siellä on ollut ruotsalaisia sotajoukkoja jo 1700-luvulla (Seppänen 1999, 393) ja toisen maailmansodan aikaan siellä oli armeijan varuskunta (Häkkinen 1986, 21). Olen myös itse miettinyt, kuinka saataisiin näkyväksi esimerkiksi Kukkapään saha ja armeijan varuskunnan toiminta alueella. Eli kulttuuriperintö, josta ei ole juuri jäänyt silmin nähtävää muisteltavaa, kuten kiinteitä rakennuksia. Tällaisten kohteiden näkyväksi saamisessa voidaan juuri hyödyntää tarinallistamista.

Sahan persoonallinen isännöitsijä Gunnar Blomqvist voisi esimerkiksi vierailla erilaisissa tapahtumissa näyttelijän esittämänä. Opastetuilla kiertojeluuilla voisi kertoa taas käsikirjoitettua tarinaa saamalla työskentelevästä soteleskestä, jolla tarinasta saadaan henkilökohtaisempi sekä voimistetaan kokemusta ja sen merkitystä. Tämänkaltaista tarina-aineiston hyödyntämistä kohteiden elämyksellistämiseksi käytettiin Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa Rural Explorer-hankkeessa, jossa aineistosta työstettiin tarinatekstejä (Iso-Aho 2020a, 2).

Vastaavaa tarinallistamista ja kulttuuriperinnön elävöittämistä varten voisi hakea hankerahoitusta, jos ei pelkästään Vekaransalmen maisematien tai Sulkavan alueelle, niin maakunnallisesti. Ainakin Karoliina Hämäläinen olisi yrityksensä kanssa mukana, jos tällainen hanke saadaan aikaiseksi (Hämäläinen 2021). Samalla mukana olisi jo ainakin yksi yrittäjä, joka voisi konkreettisesti hyödyntää tarinoita toiminnassaan. Rural Explorer-hankkeen tuottamasta aineistosta matkailuyrittäjät saavat myös käytännön työkaluja omaan tuotekehittelyynsä (Iso-Aho 2020a, 2). Alueen ohjelmopalvelu- ja matkailuyrittäjille voisi luoda myös oman oppaan alueen tarinoista opastuksien ja muiden palveluiden tueksi.

Tarinat ja tarinallistaminen avaavat paljon mahdollisuuksia. Esimerkiksi voisi luoda pakohuonepelin tai lautapelin, jotka pohjautuisivat historiallisiin tapahtumiin ja niistä käsikirjoitettuihin faktaa ja fiktiota sekoittaviin peleihin. Myös kulttuurireiteillä voi hyödyntää tarinoita, esimerkiksi äänittäen opastuksia, joita voi kuunnella reittiä kulkiessa internetin kautta. Opastuksen ei tarvitse välttämättä selittää, mitä matkalla on. Se voi kertoa myös mitä siellä on joskus ollut tai esimerkiksi tarinan siitä, mitä siellä olisi voinut mahdollisesti joskus tapahtua.

Tarinoita ja kulttuurireittejä voi hyödyntää myös perusopetuksessa. Opetussuunnitelmaa laatiessa on mahdollista paikallisesti täydentää sitä paikalliskulttuurilla ja opetuksen käytännön toteutuksessa voi hyödyntää esimerkiksi oman alueen kulttuurikohteita (POPS 2014, 25). Lähellä olevien kohteiden myötä oppilaille konkretisoituu muun muassa oman kotikunnan paikka osana historiaa ja paikalliset tarinat tuovat opiskeltavan asian lähemmäksi. Kenties myös kiinnostavammaksi. Esimerkiksi koko Suomen läpi rakennettua Salpalinjaa on myös Sulkavalla ja tämä kaikki liittyy toiseen maailmansotaan. Sulkava on osa tätä isoa historiallista tapahtumasarjaa.

Kemijärven, Sodankylän ja Pelkosenniemen kuntien alueelle on luotu mobiilisovellus nimeltään Lapin Tarinakylät, jonka avulla voi tutustua kuuden lappilaisen kylän paikallishistoriaan

ja kulttuuriin tarinankertojan avulla, joko paikan päällä tai digitaalisesti. Lapin tarinakylien vi-deot ovat nähtävillä myös ilman mobiilisovellusta. (Visit Kemijärvi.) Sovelluksessa valitaan haluttu kylä ja reitti, jonka jälkeen voi tutustua kylään tarinoiden avulla. Kohteet näkyvät kar-talla ikoneilla, joista vihreästä pääsee kylän yleisesittelyyn, josta löytyy esimerkiksi lyhyt esit-tely kylästä kuvan kera sekä video, jossa tarinankertoja esittelee kylän laajemmin videokuvan kanssa. Muut kylien kohteet on merkitty punaisilla ikoneilla. Nämä kohteet ovat osin historial-lisia tapahtumapaikkoja tai sijoittuvat menneisiin kohteisiin. Osa tarinoista perustuu uskomuk-siin ja perimätietoon, osa taas historiallisiin faktoihin, ja joissakin videoissa on näyttelijöitä vahventamassa tarinan luomaa kokemusta. (Lapin Tarinakylät.)

Lapin Tarinakylät tuovat monipuolisella ja kiehtovalla tavalla esille kulttuurihistoriaansa. Nä-kyvää sekä näkymätöntä. Samanlaisia keinoja voi hyödyntää Vekaransalmen maisematiellä. Kertoja kertoo tarinaa, joka voi kohteesta riippuen olla esimerkiksi kuvailu paikalla olleesta rakennuksesta tai esimerkiksi perimätiedosta tarinallistettu seikkailu. Mahdollisuudet ovat ra-jattomat. Näillä keinoin on kuitenkin mahdollista saada näkyviin Vekaransalmen maisematiellä muun muassa Ruotsi-Suomen raja, evakkotie, välirauhan varuskunta ja Kukkapään saha. Li-säksi saadaan voimistettua matkailijan kokemusta yhä olemassa olevissa kohteissa, kuten Te-lataipaleen kanavalla.

Kaartilanmäen myymälä- ja ateljeetilat sattuvat sijaitsemaan melko keskellä Vekaransalmen maisematietä. Kaartilanmäki olisi vetovoimainen ja kiinnostava kohde kulttuurireitille. Se tar-joaa nähtäväksi kahden käsityöläisen työtilat, asunnon ja myymälän vanhan koulun tiloissa ja ympäristössä. Tämän lisäksi kohde tuo esille aidon elämäntavan, jossa yhdistyy työ ja koti. (Kaartilanmäki J. 2021.) Kaartilanmäen sisällyttämisessä kulttuurireitille on kuitenkin huomi-oitava ja tuotava esille myös se, että kyseessä on kuitenkin perheen koti. Kohde ei ole siis aina saatavilla.

Vekaransalmen silta on itsessään jo matkailukohde, mutta lisäksi sillan ympäristöstä olisi saa-tava näkyviin sen historia tärkeänä kulkuväylänä ja rajana. Vanhoja asemia ja tukikohtia pitäisi yrittää mahdollisuuksien mukaan saada paremmin näkyviin, alueella voisi olla esimerkiksi tul-likoppi sekä rajamerkkejä ja vertailukohteena alueella voisi olla kyltissä kuva jatkosodan aikai-sesta Vekaransalmen sillasta. Kuva voisi olla myös digitaalisesti saatavilla esimerkiksi sillan näköalatasanteella ruutukoodin avulla. Tällaisilla keinoilla voidaan ammentaa alueen histori-asta esimerkiksi uudisrakentamisessa ja alueen toiminnot sekä tarinat tukevat toisiaan. Kun sil-lan ympäristöön luodaan edellytyksiä uudelle elämykselliselle yritystoiminnalle sekä retkeily-

ja matkailurakenteiden rakentamiselle (Arkko 2021, 3), näitä seikkoja olisi hyvä ottaa huomioon.

Lohilahteen voisi ajatella myös oman kulttuurireitin tai useammankin kehittämistä. Kohteet tai ainakin osa niistä voisi olla tietysti myös mukana isompaa kokonaisuutta. Lohilahdella on järjestetty kulttuurikävelyä, jossa on esitelty siellä olevia muistomerkkejä, kirkon historiaa ja tarinoita, kylän vahvaa yhteyttä Hackman & Co. -yritykseen, Salpalinjaa, myllyn ja sahan ympäristö sekä vanhaa kansakoulua (Repo 2021). Tätä jo käytettyä toimintatapaa voi kehittää eteenpäin esimerkiksi digitoimalla sen.

Lohikosken Myllyn ympäristöön on myös mietitty kulttuuripolun luomista. Myllyn lähellä on muun muassa vanhojen sahojen raunioita ja höyrykoneen jäänteitä. (Repo 2021.) Näitä voisi tuoda opastetauluin, ruutukoodein sekä vanhojen valokuvien ja tarinoiden avulla näkyväksi. Lohikosken Mylly täyttää vuonna 2022 100 vuotta ja sitä on tarkoitus myös juhlistaa, mikäli koronapandemia antaa siihen mahdollisuuden (Repo 2021). Oma reitti Lohilahdella voisi liittyä myös sen omiin sotahistoriallisiin kohteisiin.

Erittäin mielenkiintoinen tarina Lohikoskelta liittyy sinne Suomen sisällissodan jälkeen perustettuun terva- ja täppärititehtaaseen. Yrityksen nimi oli Saimaan Teknillinen Tehdas Oy ja siitä toivottiin kylälle uutta elävyyttä lisäävää toimijaa sahan lähdettyä sieltä pois. Samoihin aikoihin valmistui Lohikoskelle myös tulitikkutehdas. (Savonmaa 1920, 10.) Saimaan Teknillinen Tehdas Oy toimi Lohikoskella vain pari vuotta (Repo 2021), mutta siitä tekee erityisen mielenkiintoisen sen perustajat.

Yrityksen taustalla toimivat jääkäriupseerit Väinö Armas Pasanen, Peter Sladey ja Vilkas Sippola (Rekisterilehti 1919, 1346). Mikä sai jääkärit jättämään uransa ja perustamaan terva- ja täppärititehtaan Lohikosken korpeen? Ehkä he olivat saaneet sodasta ja armeijasta tarpeekseen ja etsivät rauhallisempaa elämää? Vai olisiko tehdas ollut armeijan peiteoperaatio? Oikeita syitä saamme tuskin koskaan tietää, mutta tässäkin tarinassa mielikuvitus ja tarinallistaminen antaa huikeita mahdollisuuksia. Se kuitenkin tehtailijoista on tiedossa, että ainakin Sippola ja Pasanen myös asuivat Lohikoskella ostamallaan maatilalla ja he liittyivät Lohikosken Urheilijoiden jäseniksi (Repo 2021).

Salpalinjan Sulkavan kohteet tulisi koota kartalle ja saattaa matkailijoiden saataville. Salpalinja on jo isossa kuvassa erinomaisesti tuotteistettu ja tarinallistettu, joten sen tunnettuus itsessään tuo jo näkyvyyttä kohteille. Salpalinjan muilla kohteilla kävijöitä voi näillä keinoilla saada

enemmän saapumaan myös Sulkavalle. Samassa yhteydessä voisi nostaa myös muita Sulkavan sotahistoriallisia kohteita ja tarinoita näkyville.

Tarinat ovat erinomaista sisältöä kulttuurimatkailuun. Ylipäätään ei ehkä pitäisi ajatella matkailua ilman kulttuuria. Tavalla tai toisella matkailijat ovat aina sisällön perässä, vaikka nautitaisiinkin myös sisällön yhteyteen rakennetuista lisäpalveluista. Kulttuuri-sanana voi toki matkailun edessä korvata myös esimerkiksi liikunnalla tai terveydellä. Kyse on kuitenkin sisällöstä, joka saa matkailijan liikkeelle. Ei Lieksaan mentäisi kylpemään, mikäli siellä ei pääsisi samalla kansallispuistoon näkemään kansallismaisemaa. Kologista on kerrottu jo kauan tarinoita. Se on inspiroinut lukuisia taitelijoita ja sitä kautta vaikuttanut meihin kaikkiin. Tämän sisällön takia mennään paikan päälle, sen lisäksi on tietysti mukava myös kylpeä.

4.3 Kohteiden näkyväksi tekeminen

Tapahtumien avulla voidaan rakentaa paikkakunnan julkisuuskuva ja niiden avulla monesti erotetaan muista paikkakunnista. Moni kunta tunnetaan parhaiten juuri tapahtumistaan. (Iso-Aho 2011, 11.) Näin on käynyt myös Sulkavalla, joka tunnetaan parhaiten Suursouduistaan. Kärkitapahtumaa voidaan hyödyntää myös kunnan muiden kohteiden näkyville tuomisessa.

Tapahtumapäivä toimii yhtenä työvälteenä Vekaransalmen maisematien alueiden näkyväksi tekemisessä, mutta sen lisäksi se toimii eräänlaisena kokoajana. Siinä markkinoidaan reittiä ja sen kohteita yhdessä, samassa paketissa, joka mahdollistaa myös niiden isomman näkyvyyden. Tätä toimintaa ei tarvitse rajoittaa pelkästään tähän kyseiseen tapahtumaan. Kohteista voi esimerkiksi alkaa kerätä kuvamateriaalia sosiaaliseen mediaan jonkin tietyn aihetunnisteen alle. Tämä aihetunniste voisi olla esimerkiksi #vekaransalmenmaisematie. Tällöin, kun matkailija etsii kyseisellä aihetunnisteella esimerkiksi Instagramissa nähtävää, niin hän löytääkin samalla kertaa kaikista alueen kohteista kuvia ja tietoa. Kohteissa olevilla opasteilla ja matkailuesitteillä voi ohjata myös matkailijoita julkaisemaan omat reissukuvansa saman aihetunnisteen alle ja näin saadaan vierailijoita tuottamaan itse sisältöä.

Googlen My Maps – palvelulla voi luoda omia karttoja ja lisätä niihin kohteita, kuten olen tehnyt tämän työn toimintaympäristöä kuvaamaan kartat (kuva 1 & liite 1). Kun kartta on aktiivisena internetissä, siihen voi myös lisätä kuvia, reittiohjeen ja tarinoita. Tämänkaltaisella työkalulla voi koota reitin kohteelta kohteelle sekä kuvia ja tarinoita houkuttelemaan kävijöitä.

Reittiohjeet ovat erittäin tärkeää saada matkailijoiden näkyville, sillä osa kohteista voi olla haastavaa löytää. Internetin lisäksi ohjeita on oltava myös esimerkiksi fyysisissä esitteissä ja saatavilla esimerkiksi paikallisissa ravintoloissa ja matkailuneuvonnassa.

Rural Explorer -hankkeessa tallennettiin tarinapaikkoja ja niihin liittyviä kuvia GoogleMapsiin, tarkoituksena tuoda esille paikkoja ja täydentää kuva-aineistoa tekstipoiminnoilla. Rural Explorerin lisäämien kuvien katselumäärät aikavälillä 2018-2020 oli 511 736 ja eniten katsottu yksittäinen kuva oli saanut yli 16 000 näkymää. (Nuutinen 2020, 25.) Tämänkaltaisilla toimenpiteillä voi siis saada paljon näkyvyyttä. Kartalle on myös helppo laittaa kohteita, joita ei enää ole fyysisesti olemassa, mutta jotka saadaan tarinan ja esimerkiksi vanhan valokuvan avulla heräämään henkiin. Kohde voi perustua myös täysin legendaan. Silloin tarinaa voi höystää luonnoskuvalla.

Alueelle ei ole väliä, millä tavoin sitä tuodaan esille, mutta mitä enemmän se näkyy, niin sitä paremmin se tunnetaan. Sille alkaa pikkuhiljaa myös muodostua brändi sekä imago ja niitä voidaan myös ohjata haluttuun suuntaan. Eli Vekaransalmen maisematien kohdalla tuotaisiin esille sen tarinoita, rikasta historiaa, postikorttimaisemia ja kulttuurikohteita. Materiaalia pitää tuottaa erilaisiin palvelimiin paljon ja ei pidä unohtaa myöskään painotuotteita. Voi tuottaa omia julkaisuja ja esimerkiksi julkaista paikallislehdessä tarinoita. Vaikka brändiä voidaan ohjata haluttuun suuntaan, niin sen pitää perustua totuuteen. Paikan päällä käyneet matkailijat kuitenkin luovat kohteen maineen ja maine määrittää uusien matkailijoiden tulemisen paikan päälle (Vuorinen & Komulainen 2013, 17).

Alueen brändin kehittäminen voi vaatia pitkäaikaista sitoutumista ja mielikuvaa vahvistetaan monelta suunnalta ennen kuin se tulee tunnetummaksi. Brändin tulee perustua alueen luontaisiin vahvuuksiin ja ominaispiirteisiin, tarinoilla elementtejä taas nidotaan yhteen. (Vuorinen & Komulainen 2013, 17, 23.) Vekaransalmen maisematiellä ja Sulkavalla ylipäätään nämä vahvuudet ja ominaispiirteet liittyvät pitkälti vesistöihin ja vesillä liikkumiseen, Saimaannorppaan, kauniisiin maisemiin ja rikkaaseen historiaan. Sulkava tunnetaan erityisesti Suursouduistaan ja tuon tapahtuman brändiä voi hyödyntää myös muussa matkailumarkkinoinnissa. Voisi esimerkiksi alkaa järjestää kulttuurisoutua, jossa kierretään alueen kulttuurikohteita kirkkoveneillä ja oppaana toimiva perämies kertoo tarinoita kohteista ja Saimaasta. Näin hyödynnettäisiin jo olevaa brändiä sekä yhdistettäisiin siihen alueen historiasta ja identiteetistä nousevia asioita. Saaristolaisuus ja elämä veden ympärillä on soutu tapahtumankin taustalla, ja se kuuluu tärkeällä tavalla paikalliseen elämäntapaan.

Tärkeää on myös yleisestikin alueesta viestiessä tuoda esille sen tarinoita, kulttuuria, historiaa, luontoa ja kestävä matkailua. Tätä voi pitää strategisena valintana viestiä paikalliskulttuuria ja luontoa arvostaen. Strateginen viestintä on tarkoituksenmukaista viestintää, joka tukee organisaation tavoitteiden toteutumista (Hallahan, Holtzhausen, Van Ruler, Verčić & Sriramesh 2007, 3). Jos tarkoituksena on, että Vekaransalmen maisematielle saadaan lisää sen omasta identiteetistä kiinnostuneita ja kestävästi matkailevia turisteja, pitää myös viestiä siten, että tuo tavoite toteutuu.

Vekaransalmen maisematietä voi markkinoida ja tehdä näkyväksi myös kunnan ja alueen yrittäjien yhteistyöllä. Ainakin Kaartilanmäen käsityöyrittäjät olisivat kiinnostuneita tämänkaltaisesta yhteistyöstä. Kunta voi esimerkiksi videon avulla omassa markkinoinnissaan esitellä erityislaatuista yritystoimintaa ja toimintaympäristöä. Tämänkaltaisen yhteistyö hyödyttäisi molempia. Kunta saa lisää matkailijoita ja näkyvyyttä ainutlaatuisen käsityöateljeen kotipaikkana. Kaartilanmäki taas saisi yhteistyöstä asiakkaita, uskottavuutta ja ennen kaikkea hyvää mieltä siitä, että huomioidaan ja arvostetaan. (Kaartilanmäki J. 2021.)

4.4 Vilkaharjun leirintäalue

Vilkaharjun leirintäalue sai alkunsa, kun kunta perusti matkailulautakunnan, rakensi alueelle lomamökkejä ja alkoi pyörittää leirintäaluetta 1960-luvulla. Pian myös Lomaliitto kiinnostui alueesta ja rakensi lähelle oman lomakeskuksensa. (Soikkanen 2002, 444.) Tästä heräsi ajatus palaamisesta juurille ja leirintäalueen kunnostamisesta kunnan omana toimintana. Tämän jälkeen kunta voi alkaa pyörittää leirintäaluetta joko itse tai tarjota valmista pakettia yrittäjille. Mahdollista on myös esittää ajatusta potentiaalisille toimijoille, jotka sitten toteuttaisivat projektin alusta loppuun omana toimintana.

Vilkaharjun leirintäaluetta kehitettiin hiljalleen sen alkuaikoina. Esimerkiksi Vilkaharjun ja Hopeasaaren yhdistänyt silta valmistui toukokuussa 1970 ja kesäkuussa 1970 valmistumisvaiheessa oli myös sauna, keittokatos- ja huoltilat. Tuolloin Hopeasaareen tehtiin myös autotietä runsaan kilometrin verran ja uuden jalankulkusillan viereen oli rakennettu lohien syöttöallas. Rakennelmat olivat Sulkavan kunnan kustantamia ja leirintäalueelta löytyi myös jo aiemmin valmistuneet palvelukeskus, sauna, keittokatos, seitsemän vuokrattavaa vuokramök-

kiä sekä näiden lisäksi reilun kilometrin päässä Rauhaniemen koulun alueella kolme lomamökkiä ja koulurakennus toimi retkeilymajana. (Sulkava-lehti 1970.) Tämä vahvistaa omaa ajatustani toiminnan uudelleen herättämisestä. Aluetta voi kehittää hiljalleen, kaikkea ei tarvitse rakentaa kerralla. Toiminta pitää saada käyntiin ja askel kerrallaan kävijämäärien noustessa ja tarpeen mukaan lisätä palvelutasoa.

Entisen leirintäalueen maat omistaa Sulkavan seurakunta. Lähtökohtaisesti seurakunta on kiinnostunut vuokraamaan alueen uudelle mahdolliselle matkailutoimijalle, joka huomioi luonnonsuojelualueen ja alueen luontoarvot. Jos näin pitkälle kaavailussa päästäisiin, niin tietysti asiaa käsiteltäisiin vielä luottamushenkilöiden parissa. (Laukkanen 2021.) Erityisen tärkeää onkin huomioida läheisen luonnonsuojelualueen rajat, jos uusia rakennustoimia aloitetaan. Ekologisuus ja luontoarvot on oltava tärkeässä roolissa rakennustöissä joka tapauksessa, sillä toimet tehdään lähellä luonnonsuojelualuetta. Nämä seikat huomioidaan myös, kun pyritään tarjoamaan luontomatkailun määritelmän mukaista matkailupalvelua.

Luontomatkailu on luonnonympäristössä tapahtuvaa matkailua, joka pyrkii noudattamaan kestäväen kehityksen mukaisen matkailun periaatteita muun muassa siten, että luonnon kantokyky ei matkailukohteessa ylitä eikä biodiversiteetti taannu. Luontomatkailu on kestävä muun muassa silloin, kun resurssit säilyvät ehtymättöminä ja muuntumattomina tai jos resursseja voidaan jopa lisätä luonnonsuojelun ja suunnittelun avulla. Verrattuna massaturismiin, luontomatkailulla on vähäisemmät ympäristövaikutukset ja se tarvitsee vähemmän ympäristöä rasittavaa infrastruktuuria. (Hemmi 2005a, 333.)

Suomen matkailullinen vetovoima koostuu monista tekijöistä, joista luonto on tunnetuin, mutta myös kulttuurin merkitys on noussut merkittävästi (Sydänmaanlakka 2020, 31). Vilkaharjulla näiden yhdistäminen tuntuu loogiselta ja hyvällä suunnittelulla arvokas luontoympäristö ei kärsi liian paljon. Alueelta käsin olisi helppo järjestää esimerkiksi opastettuja retkiä kulttuuri-kohteisiin, jolloin matkailija pääsee nauttimaan kestäväällä tavalla ainutlaatuisesta luonnosta, kulttuurista, tarinoista ja opastuksista. Vilkaharjun leirintäalueelta käsin tämä on melko helposti toteutettavissa myös omatoimisesti.

Vilkaharjun leirintäalueen saisi toimivaksi ja kiinnostavaksi tukikohdaksi luonto- ja omatoimimatkailijoille, joita kiinnostaa luonnon lisäksi lähellä sijaitsevat kulttuuri-kohteet. Leirintäalueen asiakkaiden kohderyhmän suuntaaminen edellä mainituille ryhmille on mielestäni järkevää

ottaen huomioon alueen luonnon, kulttuurin ja historian erityislaatuisuus sekä sen kiinnostavuus Unesco-statusen omaavana Saimaa Geopark-kohteena. Samalla Sulkava voi profiloitua kestävä kehityksen huomioon ottavana kuntana ja kehittää kulttuuri- ja matkailupalveluita nämä arvot huomioiden. Leirintäalueen yhteyteen olisi helppo järjestää luontoa kunnioittavaa kulttuuriohjelmaa, joka ei vaadi esimerkiksi fyysisten rakenteiden pystyttämistä. Ohjelmaa voi järjestää myös monen kulttuurikohteen yhteydessä, kuten esimerkiksi Salpalinjan panssaries- teiden luona tai Rauhaniemen museolla, joihin on lyhyt kulkumatka leirintäalueelta. Kohde voisi kiinnostaa erityisesti esimerkiksi pyörällä ja vesitse liikkuvia matkailijoita.

Leirintäalueella tarkoitetaan tässä laissa aluetta, jolla majoitutaan tilapäisesti ja yleensä vapaa-aikana leirintämökkiin, telttaan, matkailuperävaunuun tai matkailu- ajoneuvoon ja jolla on yhteensä vähintään 25 leirintämökkiä taikka teltalle, matkai- luperävaunulle tai matkailuajoneuvolle varattua paikkaa. Alue, jolla on vähintään 10 leirintämökkiä, on kuitenkin aina leirintäalue (Ulkoilulaki, 18 §).

Leirintäalue määritellään ulkoilulain mukaan edellä mainitulla tavalla. Jos Vilkaharjun leirin- täaluetta aletaan laittamaan taas kuntoon, ensimmäinen kysymys on se, että pyritäänkö heti ta- voittelemaan tuota ulkoilulain määrittelemää leirintäalueen tasoa. Jos ei haluta ainakaan heti lähteä siihen, niin myös retkisataman tekeminen alueelle olisi harkinnanarvoinen asia. Tämä olisi myös oiva ensimmäinen askel alueen uudelleenherättämisessä, josta voidaan helposti ke- hittää aluetta tuohon leirintäalueen määritelmään.

Retkisatama voisi olla vaihtoehtoisesti myös Vekaransalmen sillan ympäristössä jonne kun- nalla on suunnitelmia elämispalveluita varten (Arkko 2021). Vekaransalmen ja Vilkaharjun välimatka on lyhyt sekä vesitse että maantietä pitkin. Retkisatama palvelisi molempia paikkoja oli se kummassa vain eivätkä lähekkäin olevat toimipaikat söisi toisiaan vaan ennemminkin luovat isompia hartioita alueen matkailutoiminnalle. Retkisataman kaltaisella ratkaisulla enti- sellä leirintäalueella päästäisiin helposti alkuun ja toimintojen lisäämistä ja kehittämistä voisi miettiä jatkossa alueelle osoittautuneen kiinnostuksen mukaan.

Leirintäalueen saisi käyttökuntoon siistimällä sen telttapaikkoja varten sekä rakentamalla sinne uuden vastaanotto- ja huoltorakennuksen sekä ulkokäymälän. Alueelta löytyy jo kota ja lyhyen matkan päässä Toivotuksenlahdessa on myös laavu. Muiden rakennusten, kuten saunan, raken- tamista voi miettiä myöhemmin esille tulevien tarpeiden mukaan. Leirintäalueella voisi olla

myös alueella toimiville ohjelmapalvelutoimijoille yhteinen varasto- ja huoltorakennus. Tämä rakennus voisi toimia esimerkiksi henkilökohtaisella koodilla, jonka yrittäjä saisi kunnasta. Ohjelmapalvelutoimijoiden käytössä oleva rakennus voisi sijaita vaihtoehtoisesti myös kunnan keskustan alueella tai Vekaransalmessa tai niitä voisi olla useampia. (Hämäläinen 2021.) Lopulta sijainti määrittyy pitkälti siitä, missä tarvetta on eniten. Keskustan alueella tietysti tarve on ainakin suuri.

Kunta ei lähtökohtaisesti ole yritys eikä paras mahdollinen toimija leirintäalueen takana enää tänä päivänä, mutta ajattelisin, että laittamalla puitteet kuntoon, se voi toimia esimerkkinä ja aktiivisena toimijana. Tällä tavoin voidaan herättää investoijien mielenkiintoa ja näytetään, että kunta uskoo alueen vetovoimaisuuteen ja siihen, että täällä kannattaa yrittää. Kun alue on kunnossa, niin siihen saattaisi helpommin löytyä myös yrittäjä toimintaa pyörittämään.

Alue on Sulkavan seurakunnan omistuksessa. Sulkavan seurakunta on liittymässä vuoden 2023 alusta Savonlinnan seurakuntaan (Savonlinnan seurakunta 2021). Sulkavan kunta ei kannata liitosta, sillä se ei ole kunnan kokonaisedun mukaista ja Vilkaharjun kehittäminen vaikeutuisi. Kunnan näkökulmasta seurakunnan Vilkaharjulla omistamien virkistys- ja retkeilyalueiden merkitys on iso kunnan elinvoiman ja vetovoimaisuuden kannalta. Alueen kehittämisen ja hyödyntämisen näkökulmasta päätöksenteko tulisi kunnanhallituksen mielestä pitää paikallisella tasolla. (Kukkonen 2022.) Jos liitokseen kuitenkin päädytään, ennen liitosta olisi tärkeää tehdä jonkinlainen päätös alueesta. Jos mahdollista, kunta voisi lunastaa leirintäalueen itselleen tai vuokrata sen pitkällä vuokrasopimuksella itselleen, ja vuokrata sitten kiinnostuneelle toimijalle eteenpäin.

Suomalaiset leirintäalueet luokitellaan 5-portaisen järjestelmän mukaan 1 – 5 tähdellä (Camping.fi 2015).

Saadakseen yhden tähden luokituksen on leirintäalueella muun muassa oltava vähintään kaksikymmentäviisi paikkaa matkailuvaunuille, autoille tai teltoille, leirintäpaikan koon on oltava vähintään 80 – 100m² ja leirintäalueelta on löydettävä vessat, suihkut ja keittopaikat (Camping.fi 2015). Minkä tasoinen leirintäalue mahdollisesti joskus olisi, on tietysti mahdollisesti löytyvän yrittäjän päätettävissä. Itse näkisin, että alkuun riittäisi, että alueelta löytyisi teltpaikkoja, keittopaikka/huoltorakennus, ilmoitustaulu ja ulkokäymälä. Tämä palvelutarjonta

olisi siinä ja siinä riittäisikö se luokituksessa edes yhteen tähteen, mutta aluetta voi toki kehittää koko ajan. Kuitenkaan alueen erityislaatuista ei mielestäni saisi pilata liiallisella varustelulla. Ainakin varustelu on tehtävä hyvällä maulla ja sen mukaan, mihin leirintäalueen suunta on menossa. Suunta riippuu siitä, minkälaista asiakaskuntaa leirintäalue lopulta tavoittaa ja siihen mahdollisesti löytyvän yrittäjän omista tavoitteista.

.

5 YHTEENVETO

5.1 Haasteet ja mahdollisuudet

Sulkavan kunnan asukasluku on ollut pääosin laskeva viime vuosikymmenet ja suuri osa asukkaista on jo eläkeikäisiä. Kunta tarvitsee siis kipeästi uusia elinkeinoja ja työpaikkoja. Alueella matkaillaan jo, mutta sillä on yhä edellytyksiä kasvulle. Tässä on suuri mahdollisuus saada lisää työtä ja elinvoimaa kuntaan. Sulkavan kunnan strategiassa vuosille 2022-2030 mainitaan päämäärinä muun muassa vakaa ja kestävä talous sekä vireä elinkeinoelämä. Kuluvalta valtuustokauden tavoitteina taas mainitaan muun muassa veropohjan vahvistaminen veroja korottamatta sekä panostaminen matkailualan kehittämiseen. (Sulkavan kunta e.) Tahtotilaa siis matkailun kehittämiseksi on ja se nähdään merkittävänä keinona elinvoiman, työpaikkojen sekä asukasmäärän lisääntymiselle.

Omatoimimatkailun lisääntyminen jakaa matkailuvirtoja Suomen sisällä perinteisesti suosittujen kohteiden, kuten Lapin, ulkopuolelle (Sydänmaanlakka 2020, 32). Koronapandemian ja ilmastonmuutoksen myötä taas lähimatkailu on noussut suosioon (Museovirasto 2021, 2). Näihin mahdollisuuksiin on tartuttava rivakasti, sillä matkailijoiden tuomat rahavirrat kiinnostavat joka puolella Suomea. Saimaan alueen kunnilla on kuitenkin lukuisia luontaisia etuja, joita hyödynittää matkailijoiden houkuttelussa. Vekaransalmen maisematiestä on mahdollista luoda reitti, joka kiinnostaa matkailijoita ja jonka ympärille voi syntyä ohjelmapalveluita tarjoavia yrityksiä, jotka toki tarjoavat palveluita koko kunnan alueella. Yhteistyötä tulisi lisätä lähikuntien kanssa, jotta saadaan isompia hartioita matkailijoiden palvelutarpeen tyydyttämiseksi ja näyttävämpää palvelukokonaisuutta tarjolle.

Haasteita ja tekemistä on kuitenkin paljon. Vaikka alueella on paljon nähtävää, niin tietoisuus kohteista kunnan ulkopuolella on vähäistä. Digitaalisessa maailmassa Vekaransalmen maisematietä ei ole vielä käytännössä lainkaan olemassa, jos mukaan ei lasketa esimerkiksi kunnan kotisivuilta löytyviä esittelyjä kohteista. Alue pitää saada elämään esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, jotta matkailijat löytävät paikalle myös fyysisesti. Tätä voidaan edistää esimerkiksi digitaalisen kulttuurireitin sekä sosiaaliseen mediaan ladattavien kuvien ja kohde-esittelyiden avulla.

Alueen infrastruktuuria pitää osin parantaa, jotta paikalle saapuneet matkailijat ovat tyytyväisiä kokemaansa. Esimerkiksi opasteiden pitää olla kunnossa ja riittävä opastus pitää löytyä myös

internetistä. Yksi haaste on myös kapea tie, jolla on paljon raskasta liikennettä. Tämä haaste korostuu erityisesti harjualueella, jossa liikenne voi olla vaarallista jalankulkijoille ja pyöräilijöille, joita alue taas varmasti kiinnostaa ja joita sinne toivottaisiin lisää. Harjualueella liikennejärjestelyiden tekeminen siten, että korvaamaton luonto ei kärsi, on puolestaan hankalaa. Tällä alueella ehkä korostuu tiedottamisen tärkeys. Sekä kevyen että raskaan liikenteen pitää kyetä havainnoimaan toisensa ja kunnioittaa toisiaan liikenteessä, että vaaratilanteilta vältytään. Pysäköintipaikkoja on parannettava mahdollisuuksien mukaan ja jo aiemmin mainitut opasteet ja liikennemerkkit tulee olla kunnossa.

Yksi iso haaste on se, että saadaan yhdistettyä matkailijoiden tarpeet täyttävä kokemus ja säilytettyä alueen aitous. Tämä on myös suuri mahdollisuus. Aluetta kehittävät toimenpiteet on aina tehtävä luontoa ja historiaa kunnioittaen. Kun löydämme näiden välille sopivan suhteen, alueen potentiaali on merkittävä.

Käytin tässä opinnäytetyössä konseptoidun tapahtumapäivän kehittämisesä työkalua nimeltä uuden tapahtuman SWOT-analyysi. Analyysi toi esille sen, että tapahtumapäivän tulevaisuuden haasteita ovat toimijoiden jaksaminen sekä se, että onnistuuko tapahtuma vakiinnuttamaan rahoitustaan. Esteitä tapahtuman järjestämiselle ovat puolestaan ne seikat, että tapahtuma ei saa rahoitusta ja se, että toimijoiden sitouttaminen epäonnistuu. Näitä samoja haasteita voidaan myös yleistää Vekaransalmen maisematien kokonaisvaltaisen kehittämisen haasteiksi. Alueella sekä koko kunnassa on melko kapea toimijakenttä sekä yritys- että yhdistyssektorilla. Jos toimijat väsyvät tai heille tulee taloudellisia haasteita, niin korvaavia toimijoita ei välttämättä saada. Tässä tullaankin siihen, että ennakoivia tukitoimia väsymisen ja toiminnan lopettamisen estämiseksi tulee tehdä. Kunnan vääristynyt ikäjakauma tekee sen, että yhdistysten toiminnasta vastaa koko ajan pienempi ja ikääntyneempi joukko. Eläkkeelle jäävän yrittäjän toiminnalle taas voi olla vaikeaa löytää jatkajaa. Sulkava ei toki ole ainoa paikka, joka kipuilee samojen haasteiden parissa, ne ovat yleistettävissä moniin kuntiin erityisesti harvaan asutuissa Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Uuden tapahtuman SWOT-analyysin esiintuomat tapahtumapäivän päämääriä tukeviksi asioiksi eli mahdollistajiksi löytyi aktiivinen toimijakenttä, suuri kesäasukkaiden määrä sekä kiinnostavat kulttuuri- ja luontokohteet. Myös nämä seikat ovat jossain määrin yleistettävissä koko alueen kehittämisen kannalta oleellisiksi seikoiksi. Vekaransalmen maisematiellä on paljon annettavaa matkailijalle eli se on kokonaisuudessa mahdollisuus. Samoin kuin kunnassa toimivat

yrittäjät ja yhdistykset ovat mahdollistajia. Heitä pitää tukea toiminnassaan riittävästi, jotta muun muassa väsymiseltä ja mahdollisilta konkurseilta vältytään. Tukemisella tarkoitetaan muuta kuin taloudellista tukea tai sen hakemisen neuvontaa. Tukea voi myös tiedolla, kuten tiedolla siitä kuinka tuotteistaa kulttuurimatkailetuotteita, kuinka tarinallistaa alueen historiaa ja tarinoita sekä mistä saa tietoa tai neuvontaa noiden asioiden kehittämiseksi. Kesäasukkaat ovat myös tämän alueen suuri mahdollisuus. Ennen kaikkea siinä on potentiaalinen asiakasryhmä monelle toiminnalle ja sen lisäksi siitä porukasta voi löytyä tulevaisuuden yhdistysaktiiveja tai yrittäjiä. Tämä ryhmä vie myös tietoa Sulkavan erityislaatuudesta muualle Suomeen.

Triinu Uudelt on selvittänyt opinnäytetyössään muun muassa, minkälainen on potentiaalinen Punkaharjulle tuleva matkailija ja mitä hän matkaltansa odottaa (Uudelt 2020, 2). Punkaharju on samantapainen matkakohde kuin Sulkava ja maantieteellisesti samalla seudulla. Vilkaharju ja Punkaharju muistuttavat myös toisiaan. Punkaharjulla on toki huomattava valtakunnallinen tunnettuus jo olemassa ja se on ollut suosittu matkakohde jo 1800-luvulla (Hotelli Punkaharju 2016). Kuitenkin jonkinlaisia johtopäätöksiä voi vetää matkailijakohderyhmien suhteen. Punkaharjusta kiinnostunut matkailijaryhmä on todennäköisesti kiinnostunut myös Sulkavasta ja Vilkaharjusta.

Uudeltin opinnäytetyön mukaan kotimaan matkailua tehdään valtaosin autolla ja suurin osa matkailijoista on valmis tekemään 200-400 kilometrin mittaisen matkan matkakohteeseen. Myös erityisesti pääkaupunkiseudulta kotoisin olevat henkilöt haluavat matkallaan lähelle luontoa ja kauemmaksi kaupunkimaisemista (Uudelt 2020, 18 – 19, 22.) Esimerkiksi Helsingistä on Sulkavalle matkaa noin 300 kilometriä (Fonecta). Sulkava kuuluu siis monen tämän kohderyhmän edustajan matkustussäteeseen ja omalla autolla Sulkava on hyvin saavutettavissa. Sulkava tarjoaa myös luonnon kauneutta ja rauhaa, joten siinäkin mielessä kunta on varmasti kiinnostava matkakohde.

Matkailijat suosivat myös omatoimimatkoja ja vapautta aikatauluista, mutta moni kaipaa myös aktiviteettejä, kuten melomista, pyöräilyä, museossa vierailuja ja musiikista nauttimista. Myös hyvinvointipalveluita, kuten hierontaa ja kauneushoitoja kaivattiin ja vaikka omatoimimatkat ovat kohderyhmän suosiossa, niin moni on kiinnostunut esimerkiksi opastetuista veneretkistä. (Uudelt 23 – 24.) Sulkava on omatoimimatkailijalle erinomainen kohde, mutta oheispalveluissa täällä on vielä suurimpia puutteita. Tarvitaan lisää ohjelmapalveluita ja parempaa, matkailijoille kohdistettua, tiedotusta jo olemassa olevista palveluista, kuten kauneudenhoitopalveluista.

Opastettuja retkiä voi maustaa tarinoilla ja esimerkiksi jonkun nähtävyyden luokse suuntautuneeseen metsäretkeen voi sisällyttää esimerkiksi sienestystä tai marjastusta. Kulttuuritarjonta pitää tuoda paremmin näkyväksi. On turha järjestää mitään, jos potentiaalinen yleisö ei tiedä tarjonnasta.

5.2 Toimenpide-ehdotuksia

Tähän on listattu tutkimuksen myötä ilmi tulleita konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joilla voidaan kehittää kulttuuri- ja luontomatkailua, ohjelmapalveluyrittäjyyttä ja aktiivisuuden lisääntymistä alueella:

- Kehittämishankkeen valmistelu alueen kulttuuriperinnön, kulttuurireittien ja tarinoiden hyödyntämiseen kulttuurimatkailussa.
- Vekaransalmen maisematielle järjestettävän tapahtumapäivän koordinoimisen aloittaminen ja tähän rahoituksen hakeminen.
- Oppaan luominen ohjelmapalvelu- ja matkailuyrittäjille alueen tarinoista opastuksien ja muiden palveluiden tueksi.
- Neuvonnan ja ohjeistuksen antaminen paikallisille yhdistyksille erilaisten kulttuuriperintöhankkeiden apurahojen hakemiseen.
- Alueen tarinoiden ja kulttuuriperinnön mukaan ottaminen alueesta viestimiseen.
- Alueen tarinoiden ja kulttuuriperinnön mukaan ottaminen koulun kulttuurikasvatukseen.
- Ohjelmapalveluiden tuotteistaminen. Esimerkiksi marjastuksen sisällyttäminen opastettuun retkeen kulttuurikohteelle.
- Entisen Vilkaharjun leirintäalueen lunastaminen tai vuokraaminen pitkällä vuokrasopimuksella leirintä- ja ohjelmapalvelukäyttöön. Mieluiten ennen kuin Sulkavan seurakunta liitetään Savonlinnaan 2023.
- Kuva- ja tietomateriaalin sekä reittiohjeiden lisääminen erilaisiin internetin palveluihin saman aihetunnisteen alle (Instagram, My Maps ym.).
- Markkinointiyhteistyön aloittaminen Vekaransalmen maisematien yrittäjien kanssa.
- Tarinoiden ja kulttuuriperinnön voimakkaampi hyödyntäminen alueen markkinoinnissa.
- Jokaisen Vekaransalmen maisematien kohteen tarinallistaminen.

- Ohjelmapalveluyrittäjien käyttöön tehtävä varasto- ja huoltorakennus. Tämä voisi sijaita esimerkiksi Hopeasaarella tai Vekaransalmessa.
- Salpalinjan Sulkavan kohteiden kokoaminen kartalle ja matkailijoiden saataville saattaminen.
- ”Pöllän lenkin” (Pöllälampi) kunnostaminen, sinne opasteiden tekeminen ja liittäminen osaksi liikuntareitistöä.
- Koko alueen kohteiden opasteiden tarkistaminen ja puutteiden korjaaminen.
- Savonlinnan museon rakennustutkijan, arkeologin tai maakuntamuseotutkijan tiedottaminen Sulkavalla sijaitsevista sodanaikaisista rakenteista, historia- ja muistitiedosta sekä valokuvista.
- Pohdintaan se, että halutaanko lähteä täyttämään hyväksymiskriteerejä ja hakemaan matkailutie – statusta Vekaransalmen maisematielle.

5.3 Rahoitusmahdollisuudet

Vekaransalmen maisematien kulttuuriperinnön ja kulttuurireittien elävöittämisen sekä näkyväksi tekemisen rahoitukseen voi hakea yleishyödyllistä kehittämishanketta Rajupusu Leader ry:ltä. Kehittämishankkeelle voi saada avustusta enimmillään 80 prosenttia hankkeen kustannuksista ja yksityisenä rahoituksena voidaan hyväksyä hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellinen, vastikkeetta hankkeen hyväksi tehty työ. Kustannuksiksi tällaisessa hankkeessa hyväksytään palkkauskustannukset, matkakustannukset, ostopalveluiden hankintakustannukset, vuokrauskustannukset sekä pienimuotoiset, hankesuunnitelman mukaiset pienhankinnat ja tarjoilukustannukset. (Rajupusu Leader ry 2021a.)

Sulkavan Matkailu ry toteutti 2016-2019 Visit Sulkava – hankkeen, jonka tavoitteena oli kehittää paikkakunnan matkailua muun muassa omaan historiaan ja tarinoihin perustuen (Visit Sulkava b). Mahdollista uutta hanketta voisi ajatella jatkona Visit Sulkava-hankkeelle, jossa muun muassa jo kerättyjä tarinoita jalostetaan ja niistä tuotetaan sisältöä muun muassa kulttuurireiteille. Lisäksi hankkeessa voisi tuottaa kulttuurimatkailutuotteita sekä tuoda näkyväksi kulttuuriperintöä. Jos tällaista hanketta haetaan, se pitäisi hakea koko kunnan alueelle. Toki Vekaransalmen maisematien reitti olisi hankehaussa yksi iso ja tärkeä kokonaisuus.

Yleishyödyllisiin hankkeisiin voivat hakea rahoitusta rekisteröidyt yhdistykset, julkisyhteisöt, säätiöt ja osuuskunnat. Hankkeen tulisi esimerkiksi kehittää paikallisia palveluita ja lisätä asukkaiden viihtyvyyttä, toimintaa ja hyvinvointia. (Rajupusu Leader ry.) Tässä tapauksessa hanke- rahoituksen myöntäminen olisi perusteltua, sillä hankkeella parannetaan alueen viihtyisyyttä sekä vaalitaan ja tuodaan näkyväksi sen kulttuuriperintöä, josta on iloa kaikille kuntalaisille matkailijoiden lisäksi. Tämän lisäksi hankkeella kehitettäisiin alueen kulttuurimatkailua, joka tuottaa työtä alan toimijoille. Näillä toimilla myös suojellaan kulttuuriperintöä.

Rajupusu Leader ry:llä on suunnitteilla aineettoman kulttuuriperinnön teemahanke, jonka tavoitteena on muun muassa tehdä näkyväksi aineetonta kulttuuriperintöä, kehittää kulttuuriperintötoimintaa sekä edistää taide- ja kulttuurialan ammattilaisten työllistymistä korona-ajasta toipuessa. Syksyn 2021 aikana on kartoitettu teemahankkeeseen osallistumisesta kiinnostuneita kulttuuritoimijoita ja hankkeeseen on suunnitteilla rahoitusta kehittämiseen ja investointeihin. (Rajupusu Leader ry 2021b.) Tämän kaltaisten hankkeiden puitteissa olisi mahdollista toteuttaa ainakin osin Vekarasalmen maisematien kulttuurireittejä ja tuoda näkyväksi alueen kulttuuriperintöä. Vastaaviin hankehakuihin voisi antaa lisää neuvontaa ja ohjeistusta paikallisille yhdistyksille, jotta saataisiin enemmän avustuksia myös tänne. Rajupusu Leaderin yrityksen investointituella voisi puolestaan osittain rahoittaa Vilkaharjun leirintäalueen rakennelmia, jos siihen löytyy toimintaa kehittävä yrittäjä (Rajupusu Leader ry 2021c).

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee valtionavustuksilla myös kulttuuriin liittyvää toimintaa ja hankkeita (OKM 2021b). Opetus- ja kulttuuriministeriössä on ollut haettavana muun muassa erityisavustuksia kulttuurimatkailun kehittämishankkeisiin alkuvuodesta 2021 (OKM 2021c). Vaikka juuri erilaisia rahoitusvaihtoehtoja tutkiessa ei olisi omalle toiminnalle sopivaa valtionavustusta haettavana, niitä todennäköisesti tulee haettavaksi. Pitää vain seurata aktiivisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedotteita.

Euroopan aluekehitysrahaston kautta voi myös hakea hankerahoitusta. Esimerkiksi Kanta-Hämeessä toteutettiin Vikke – Virtuaalinen kulttuurimatkailu Kanta-Hämeessä -hanke, jonka pää- tarkoituksena oli lisätä pelillistämisen ja tarinallisuuden avulla alueen kulttuurikohteiden hou- kuttelevuutta ja lisätä alueen matkailijoiden määrää (Kerkola 2021). Kyseisessä hankkeessa on toteutettu osin samankaltaisia asioita, joita voisi toteuttaa myös Vekaransalmen maisematiellä. Vikke – Virtuaalinen kulttuurimatkailu Kanta-Hämeessä -hanke kosketti tosin laajempaa alu- etta, mikä ei tietysti ole lainkaan pois suljettu ajatus täälläkään.

Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon rahastosta voi hakea apurahaa esimerkiksi kotiseutu-työhön, kuten paikalliskulttuuri- ja kulttuuriperintöhankkeisiin. Tällaisia hankkeita voi olla esimerkiksi kulttuuriperinnön tallennus, kulttuuriympäristön esittely, kaupunki- ja kaupunginosakulttuurin edistäminen, näyttelyt ja tapahtumat sekä paikallisyhteisöjen ja -yhdistysten historiikit. Kaikki eri rahastot huomioiden Etelä-Savon rahastolla on kaiken kaikkiaan tammikuun 2022 haussa jaettavana 780 000 euroa ja apurahoja jaettaessa ovat etusijalla eteläsavolaiset tiete- ja taiteenharjoittajat sekä maakunnassa suoritettava tai siihen kohdistuva tieteellinen tai taiteellinen työ. (Suomen Kulttuurirahasto, Etelä-Savon rahasto 2022.) Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon rahasto sopisi monenkin eri toiminnon rahoittamiseen Vekaransalmen maisematiellä. Sitä voisi hyödyntää tapahtumapäivän toteuttamisessa tai monenlaisissa erilaisissa kulttuuriperintöhankkeissa.

5.4 Loppupäätelmät

Vekaransalmen maisematiellä on valtava määrä käyttämätöntä potentiaalia. Se tarjoaa luonnonrauhaa, postikorttimaisemia ja monenlaisia mahdollisuuksia retkeilyyn. Se tarjoaa historiasta kiinnostuneelle lukuisia kulttuurikohteita ja niihin liittyviä mukaansa tempaavia tarinoita. Alueesta tekee osin mielenkiintoisen juuri se, että se vaikuttaa lähes koskemattomalta, mutta silti se kätkee sisäänsä paljon ihmisen rakentamaa historiaa jo kivikaudelta saakka. Vaikka alueella on liikuttu kauan, silti siellä on osattu elää yhteisössä luonnon kanssa. Vekaransalmen maisematiien ympäristössä on myös saimaannorpan koti.

Alueen matkailullinen potentiaali on jossain määrin tunnettu jo kauan. Kuitenkin sen tarkempi avaaminen on jäänyt tekemättä ja alue tunnetaan lähinnä vain maisemista. Maisema on geomorfologisten, ekologisten sekä kulttuurihistoriallisten tekijöiden tuloksena syntynyt fyysinen kokonaisuus (Hemmi 2005b, 529). Edellä mainitun määritelmän lisäksi maisemaan sisältyy kokonaisvaltaisesti kokemus- ja mielikuvaympäristö ja matkailun kannalta oleellista on myös maiseman vetovoimaisuus ja matkailijoiden maisemakokemus.

Matkailijoiden maisemakokemukset antavat tietoa siitä minkälainen maisema on visuaalisesti kaunis, miellyttävä ja elämyksiä tuottava eli siis vetovoimainen. Nämä kokemukset ovat aina myös tietysti subjektiivisia. (Hemmi 2005b, 472-473.) Vaikka omankin subjektiivisen koke-

mukseni mukaan Vekaransalmen maisematie on kokonaisuutena erittäin vetovoimainen maisemaltaan, niin pelkästään maisemaan perustuva matkailumarkkinointi ei ole riittävää. Maisema riittää joksikin aikaa, mutta aikaa myöten matkailija kaipaa enemmän. Tämä oli yksi syy sille, miksi Lomaliiton lomakeskus hiljeni Vilkaharjulla. Sen olemassaolo perustui pelkästään luonnonkauniiseen paikkaan ja alueen muu kiinnostava tarjonta sekä palvelut jäivät kehittämättä.

Vekaransalmen maisematien kokonaisvaltaisen matkailullisen potentiaalin irtiottaminen vaatii, että alueelle kehitetään muun muassa sen vahvuuksiin liittyviä ohjelmapalveluita ja kulttuuri- reittejä sekä tuodaan esille, mitä kaikkea sen maisemiin liittyykään. Pitää tuoda esille tarinat maiseman takaa. Vekaransalmen maisematielle olisi eduksi se, että jokainen sen kohde olisi tarinallistettu. Mikä olisikaan kiinnostavampi matkakohde kuin kaunis paikka, joka tuo esille tarinoitaan ja historiaansa, ja jossa on erityislaatuista tekemistä?

Tässä tutkimuksessa perehdyttiin erityisesti tarinallistamiseen ja kulttuurireitteihin, mutta keinoja kehittää kulttuurimatkailua on tietysti lukuisia. Oleellista on kuitenkin johtopäätös, että matkailijoita ei voi pitää itsestään selvyyksinä, jotka tulevat aina samaan paikkaan vain koska siellä on esimerkiksi kaunis nähtävyys. Matkailutuotteita- ja palveluita pitää kehittää moniulotteisimmiksi, jotta ne pysyvät mielenkiintoisina ja kohteiden on pystyttävä täyttämään monia matkailijoiden tarpeita. Kokemuksesta pitää saada kokonaisvaltaisempi. Nämä asiat pätevät missä tahansa paikassa, jossa harjoitetaan matkailutoimintaa.

Tutkimuksen alussa laaditut tutkimuskysymykset täsmentyivät prosessin aikana. Tutkimuksen tulokset avasivat laajemmin tutkimuskysymyksiä tutkimuksen aikana syntyneen ymmärryksen myötä. Esimerkiksi tutkimuskysymykseen, jossa haettiin tietoa, miten kohteet saadaan paremmin käyttöön tapahtumatoiminnassa sekä kulttuurimatkailussa, yhdeksi keinoksi löytyi näkymättömän kulttuuriperinnön ja tarinoiden näkyväksi tuominen muun muassa tarinallistamisen avulla. Perusteellisen aineistoon perehtymisen sekä tutkimusmenetelmien yhteiskäytön myötä syntyi uusia havaintoja ja ideoita, joilla ymmärtää kokonaisvaltaisemmin Vekaransalmen maisematietä ja sen ympäristöä. Tämän työn myötä tutkimuskysymykset avautuivat laajemmin. Vankka perehtyminen alueen historiaan ja taustaan tutkimuksen alussa vaikutti tähän päätymiseen.

Kolmas tutkimuskysymys eli miten ohjelmapalvelutoimintaa saadaan lisättyä ja mitä palveluiden lisääminen vaatii, jäi lopulta työssä hieman kahden muun kysymyksen varjoon. Kuitenkin tämäkin nivoutuu kahteen muuhun tutkimuskysymykseen, sillä jos alue saa lisää näkyvyyttä

ja se saadaan paremmin käyttöön kulttuurimatkailussa ja tapahtumatoiminnassa, niin ohjelmapalvelut tulevat mukaan niin sanotusti kylkiäisinä. Kun alueella on toimivia kulttuurireittejä, niin matkailijat vuokraavat polkupyöriä ja kanootteja, niillä liikkuakseen. Kun alueen kohteet on tarinallistettu, niin ohjelmapalvelutoimijat voivat viedä matkailijoita esimerkiksi kalalle tai sienestämään ja kertoa samalla tarinoita alueen rikkaasta kulttuurihistoriasta.

Vekaransalmen maisematie tarvitsee sen, että se nostetaan niin sanotusti jalustalle ja sitä aletaan toden teolla tekemään näkyväksi niin valtakunnallisesti kuin Suomen rajojen ulkopuolellakin. Kaikenlaisessa viestinnässä tulee tuoda esille alueen ainutlaatuinen kulttuuriperintö ja luonto sekä näiden arvostaminen. Alueen brändiä tulee hioa huolellisesti ja siinä voidaan hyödyntää asioita, joista Sulkava tunnetaan jo entuudestaan eli Sulkavan Suursoutuja, Saimaata, kaunista luontoa ja rauhaa. Samalla tuodaan esille entuudestaan tuntemattomia seikkoja eli muun muassa alueen sotahistoriaa, valtionrajoja ja teollista historiaa. Tarinallistamisen avulla alue saadaan elämään eri lailla kuin koskaan ennen ja sillä tuetaan luonnon alueelle antamia rikkauksia.

Sulkavalla on tehty vähänlaisesti kulttuurimatkailun tai kulttuurituotannon tutkimusta. Tässä työssä raapaistaan vasta vähän pintaa, mutta tämä on hyvä alku. Opinnäytetyö kokoaa yhteen ja tuo näkyville aluekulttuurisesta näkökulmasta tärkeää tietoa sekä myös luo sitä. Tässä tutkimuksessa käytettyjä metodeja kulttuurimatkailun kehittämiseen ja niistä saatuja johtopäätöksiä voi hyödyntää muuallakin Sulkavalla sekä vastaavissa kunnissa ympäri Suomen.

Johtopäätökset Lomaliiton Sulkavan lomakeskuksen sekä Vilkaharjun leirintäalueen loppumiseen johtaneista syistä on yleistettävissä moniin muihin vastaaviin paikkoihin Suomessa. Kulttuurimatkailun kehittämisen kannalta on oleellista tietää, miksi matkailutoiminta on joskus päättynyt ja mitä toimia pitäisi kehittää, jotta uudelleen yrittäessä vältetään samalta kohtalolta. Näitä tietoja voidaan hyödyntää missä päin Suomea tahansa, mutta erityisesti matkailukohteissa, jotka sijaitsevat maaseutumaisissa kunnissa, joissa on vähän vakituisia asukkaita ja suhteessa näihin paljon matkailijoita sekä vapaa-ajanasukkaita.

Vekaransalmen maisematien kehittäminen ja alueen tutkiminen on ollut erittäin mielenkiintoinen ja antoisa projekti. Yksi haaste työssä olikin sen rajaaminen, sillä alueella on paljon kiinnostavaa tutkittavaa ja siellä voisi soveltaa monia kulttuurimatkailun kehittämistyöhön soveltuvia metodeja. Onnistuin kuitenkin löytämään sopivat kehittämistyön työkalut sekä kulttuuri-

kohteet, joiden avulla vastata asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tämä työ tuo kattavasti näkyville Vekaransalmen maisematien rikasta kulttuuriperintöä ja luonto- ja kulttuurikohteita sekä tapoja kehittää niistä erilaisia kulttuurimatkailutuotteita.

LÄHTEET

- Ahonen, Terho 2017. Paikallistietoa Sulkavan Salpalinja-juhlassa. Blogikirjoitus 23.8.2017. Viitattu 7.9.2021.
<https://salpalinjansalat.blogspot.com/2017/08/paikallistietoa-sulkavan-salpalinja.html>
- Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI 2020. Ilmiömainen kulttuurikaupunki. Savonlinnan kulttuuristrategia ja Itä-Suomen kulttuurin yhteistyöstrategia. Viitattu 12.3.2022.
<https://dynasty.savonlinna.fi/kokous/20206514-9-1.PDF>
- Arkko, Henna 2021. Wekaranrannan aluesuunnitelma, luonnos. Viitattu 19.1.2022.
https://sulkava.fi/wp-content/uploads/2021/11/Liite4_Sva_Wekaranrannan_alue-suun_JSP_27092021.pdf
- Auran kunta 2021. Väylävirasto päätti: Aurajoentie on nyt virallinen matkailutie. Viitattu 13.12.2021.
<https://aura.fi/ajankohtaista/vaylavirasto-paatti-aurajoentie-on-nyt-virallinen-matkailutie/>
- Business Finland. Kestävyys matkailuvalttina. Viitattu 12.3.2022. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/kestava-matkailu-lyhyesti>
- Business Finland 2018. Matkailutilinpito: matkailun talous- ja työllisyysvaikutukset 2017–2018 Helsinki: Business Finland, Visit Finland, 2018. Visit Finland -tutkimuksia. Viitattu 24.10.2021. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tutkimukset-ja-tilastot/matkailutilinpito>
- Business Finland 2019. Visit Finland matkailijatutkimus 2018. Visit Finland tutkimuksia. Business Finland, Visit Finland. Helsinki 2019. Viitattu 16.3.2022. <https://www.businessfinland.fi/4a3a93/contentassets/6518a681474e404bbdeddd4412592876/visit-finland-matkailijatutkimus-2018.pdf>
- Camping.fi 2015. Leirintäalueluokitustietoa. Viitattu 30.10.2021.
<https://www.camping.fi/Leirintaalueluokitustietoa>
- Eliala, Erja 2008. Sulkavan Suursoudut toivottaa tervetulleeksi. Savonmaa 11.6.2008. Viitattu 23.3.2022. <https://savonmaa.fi/article/sulkavan-suursoudut-toivottaa-tervetulleeksi/>
- Etelä-Savon maakuntaliitto. Matkailu ja vapaa-aika. Viitattu 9.3.2022.
<https://www.esavo.fi/matkailu-ja-vapaa-aika>
- Etelä-Savon maakuntaliitto 2021. Etelä-Savon maakuntaohjelma 2022-2025. Viitattu 12.3.2022. https://www.esavo.fi/resources/public//Kehittaminen/Maakuntaohjelma/Maakuntaohjelma_2022_2025_digi.pdf
- Etelä-Savon museot 2021. Rauhaniemen museoalue. Viitattu 1.10.2021.
<https://etelasavonmuseot.fi/rauhaniemen-museoalue>
- Euroopan komissio 2020. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Matkailu ja liikenne 2020 ja sen jälkeen. Viitattu 24.10.2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52020DC0550>

- Finavia. Savonlinnan lentoaseman yhteystiedot. Viitattu 14.3.2022.
<https://www.finavia.fi/fi/lentoasemat/savonlinna/yhteystiedot>
- Finna.fi. Korsi 53. Viitattu 4.12.2021.
<https://www.finna.fi/Record/musketti.M012:RHO217984:325>
- Flygare, Sofia 2019a. Kukkapään sahan pienoismalli lahjoituksena kunnalle. Sulkava-lehti 8.5.2019. Viitattu 23.9.2021. <https://sulkavalehti.fi/tagi/sulkavan-saha/>
- Flygare, Sofia 2019b. Perinnepäivään huikkea yleisörynnistys. Sulkava-lehti 10.7.2019. Viitattu 1.10.2021. <https://sulkavalehti.fi/2019/07/10/perinnepaivaan-huikkea-yleisorynnistys/>
- Flygare, Sofia 2019c. Veneilijän taukopaikkoja Sulkavalla ja lähivesillä. Sulkava-lehti 31.7.2019. Viitattu 14.3.2022.
<https://sulkavalehti.fi/2019/07/31/veneilijan-taukopaikkoja-sulkavalla-ja-lahivesilla/>
- Fonecta. Viitattu 6.9.2021. www.fonecta.fi
- Hakulinen, Matti 2015. Tuhat vuotta Saimaan maailmassa. Mikkeli: Teroprint Oy
- Hallahan, Kirk, Holtzhausen, Derina, Van Ruler, Betteke, Verčić, Dejan & Sriramesh, Krisnamurthy 2007. Defining Strategic Communication. International Journal of Strategic Communication. 1: 1, 3 – 35. Viitattu 26.3.2022. <https://doi.10.1080/15531180701285244>
- Heikkilä, Sanna 2022. ”Venäläiset asiakkaat menetetty pitkäksi aikaa” – tällaisia vaikutuksia Ukrainan sodalla on Suomen matkailuun. Iltalehti 6.3.2022. Viitattu 9.3.2022.
<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/0c69e4cb-1efa-42d9-a14b-39df5b87a472>
- Hemmi, Jorma 2005a. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hemmi, Jorma 2005b. Matkailu, ympäristö, luonto osa 2. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hidden Island Laukanharju Oy. Luksustelttailu Saimaa – Hidden Island Laukanharju – Maatilatmatkailu. Viitattu 3.1.2022. <https://www.higlamping.com/>
- Hook, Terhi, Markkola Susanna & Sydänmaanlakka, Maija 2021. Kulttuurimatkailun tuotesuosituksien. Maya Productions & Visit Finland. Viitattu 18.11.2021. <https://www.businessfinland.fi/4a8404/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2021/vf-kulttuurimatkailun-tuotesuosituksien-2021.pdf>
- Hotelli Punkaharju 2016. Metsänvartijan talosta Valtionhotelliksi. Viitattu 12.12.2021.
<https://hotellipunkaharju.fi/metsanvartijan-talosta-valtionhotelliksi/>
- Hovi, Tuomas 2017. Kulttuurimatkailu. Teoksessa Johan Edenheim & Heli Ilola (toim.) Matkailututkimuksen avainkäsitteet. 64-69. Lapland University Press. Turenki. Hansaprint Oy. Viitattu 17.12.2021. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63093/Matkailututkimuksen_avainka3%a4sitteet_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hulkkonen, Annina 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 24.10.2021.
- Huuskonen, Matti 2003. Sulkavan Lohilahti muisteli kesän 1941 evakkotaivalta. Helsingin Sanomat 30.6.2003. Viitattu 9.10.2021. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004150474.html>
- Häkkinen, E.I. 1986. Kannaksen kahlaajat: JR 6 jatkosodassa. Turku: Koteva Oy
- Hämäläinen, Karoliina 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 26.10.2021.

- Ikonen Tea 2021a. Vuosi 2020 laittoi monta asiaa uusiksi – kunnanjohtaja Juho Järvenpää löytää koronavuodesta monta Sulkavan kannalta positiivista asiaa, kuten muuttovoiton ja harvaan asuttujen alueiden arvostuksen. Sulkava-lehti 5.1.2021. Viitattu 16.9.2021. <https://sulkavalehti.fi/2021/01/05/5399/>
- Ikonen, Tea 2021b. Syysretki vei kauas menneisyyteen. Sulkava-lehti 38/2021, 6-7.
- Ikonen, Tea 2021c. Rautasulka tulossa suurempana kuin koskaan – kansainvälinen taontapahtuma, kiertävä rauhansauna ja souturadio ovat sulkavalaistaustaisia esimerkkejä Saimaailmiön hakukirjassa olevista tapahtumista. Sulkava-lehti 5.5.2021. Viitattu 9.3.2022. <https://sulkavalehti.fi/2021/05/05/5888/>
- Iso-Aho, Juha 2011. Miksi tarvitsemme tapahtumia? Teoksessa Juha Iso-Aho & Joni Kinnunen (toim.) Tapahtumatuotannon palapeli. Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 4, 10-22. Viitattu 23.3.2022. www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-tapahtumatuotannon_palapeli.pdf
- Iso-Aho, Juha & Kinnunen, Joni 2011. Tunne tapahtumasi – työvälaineitä arviointiin ja kehittämiseen. Teoksessa Juha Iso-Aho & Joni Kinnunen (toim.) Tapahtumatuotannon palapeli. Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 4, 23-57. Viitattu 8.11.2021. www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak-tapahtumatuotannon_palapeli.pdf
- Iso-Aho, Juha 2020a. Mistä tarinoiden aiheita löytyy? Miten tarinoita luodaan? Miten tarinoita voi hyödyntää matkailutuotteissa? Teoksessa Juha Iso-Aho, Anu Nuutinen & Pekka Vartiainen (toim.) Tarinareitti: Hyödyntämis- ja aktivointiopas yrittäjille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja, 110, 2. Viitattu 31.10.2021. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/05/tarinareitti-2020.pdf>
- Iso-Aho, Juha 2020b. Tarinan toiset ulottuvuudet eli miten tarina tuotteistetaan? Teoksessa Juha Iso-Aho, Anu Nuutinen & Pekka Vartiainen (toim.) Tarinareitti: Hyödyntämis- ja aktivointiopas yrittäjille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja, 110, 7. Viitattu 18.3.2022. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/05/tarinareitti-2020.pdf>
- Juurakko, Arto & Kauhanen, Juhani & Öhage, Ulla 2012. Kulttuurista liiketoimintaa. Lapua: Sananjuuri
- Kaartilanmäki 2021. Kaartilanmäen Facebook-sivut. Viitattu 25.10.2021. <https://www.facebook.com/kaartilanmaki>
- Kaartilanmäki, Jarkko 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 9.12.2021.
- Kalliomäki, Anne 2014. Tarinallistaminen: palvelukokemuksen punainen lanka. Helsinki: Talentum
- Kansallispuku.blogspot.com. Kansallispuku – arkea ja juhlaa. Kansallispukujen tuuletuspiknik 5.8. Blogikirjoitus. Viitattu 4.3.2022. <http://kansallispuku.blogspot.com/p/kansallispukujen-tuuletuspiknik.html>
- Kasurinen, Riina 2017. Jättiläissilta nousee erikoiseen paikkaan – sotien strateginen piste, saimaannorpan koti ja maisema-aarre. Yle 19.10.2017. Viitattu 10.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-9881760>

- Kerkola, Heidi 2021. Kuukauden EAKR-hanke: Vikke – Virtuaalinen kulttuurimatkailu Kanta-Hämeessä. Viitattu 10.11.2021. http://www.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suur-alue/etusivu/-/asset_publisher/a0X5B5jWrSqc/content/kuukauden-eakr-hanke-vikke-%E2%80%93-virtuaalinen-kulttuurimatkailu-kanta-hameessa/maximized
- Komi, Jaana 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 21.10.2021.
- Kosonen, Inka 2019. Viisi syytä miksi benchmarkkaus on niin hyödyllistä. Blogikirjoitus 13.5.2019. Viitattu 3.3.2022. <https://www.inkakosonen.com/2019/05/13/viisi-syyta-miksi-benchmarkkaus-on-niin-hyodyllista/>
- Kukkonen, Tiina 2021. Vekaransalmen sillan kupeeseen kaavoitetaan uusi venesatama, tankkauspiste ja taukopaikka, mutta vain 200 kerrosneliötä rakennusoikeutta – ”Ainakin oma näkemykseni on, että pyrimme saamaan rakennusoikeutta reilusti lisää”, sanoo Sulkavan kunnanjohtaja Juho Järvenpää. Itä-Savo 26.10.2021. Viitattu 26.10.2021. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4343398>
- Kukkonen, Tiina 2022. Kuntakin pani lusikkansa seurakunnan liittosoppaan Sulkavalla – Seurakunnan lakkauttaminen ei ole kunnan kokonaisedun mukaista, Vilkaharjun kehittäminen vaikeutuisi. Itä-Savo 25.2.2022. Viitattu 2.3.2022. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4492597>
- Kulttuurikissa 2017. Kymijoki-antologia eli kulttuurimatkailua kotikonnuilla. Blogikirjoitus 6.8.2017. Viitattu 22.12.2021. <https://kulttuurikissa.blogspot.com/2017/08/kymijoki-antologia-eli.html>
- Kuukasjärvi, Neena 2011. Kuuma rauta tottelee seppää. Kaleva 30.4.2011. Viitattu 9.3.2022. <https://www.kaleva.fi/kuuma-rauta-tottelee-seppaa/2447411>
- Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (toim.) 2007. Tapaustutkimuksen taito. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus
- Lapin tarinakylät – mobiilisovellus. Viitattu 19.11.2021. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.citynomadi.villagestories>
- Laukkanen, Jukka 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 11.10.2021.
- Lempinen-Vesa, Riitta-Leena 2021a. Sodan unohtuneet rakennukset. Itä-Savo nro 327, 4.12.2021, B4-6.
- Lempinen-Vesa, Riitta-Leena 2021b. Tekstiilitaiteilija Riikka Kaartilanmäki halusi kiinnittyä alueelle ja löysi Sulkavan kotitilasta yhteisen sukunimen miehensä kanssa - ”Kun ihmiset kuluttavat käyttötekstiilejä, pitää olla tarjolla eettisempiä vaihtoehtoja”. Itä-Savo 27.9.2021. Viitattu 9.3.2022. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4309372>
- Lempinen-Vesa, Riitta-Leena 2021c. Katso kuvat: Muistatko Pitkäniemen Ahomajan tai Riihisaaressa asuinrakennukset? – Nyt näistä ja monista muista Savonlinnan seudun sota-ajan rakennuksista kaivataan tietoa: ”Pienistäkin seikoista kannattaa ilmoittaa”, tutkija kannustaa. Itä-Savo 4.12.2021. Viitattu 16.3.2022. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4390390>
- Lohikosken Mylly Oy. Lohikosken Mylly Caravan. Viitattu 20.10.2021. <https://www.lohikoskenmylly.fi/>

- Lohilahden perinnepiiri 2002. Lohilahti muun maailman mainingeissa. Sulkava: Finnreklama Oy
- Matkahuolto 2022. Osta liput – hae aikataulut. Viitattu 14.3.2022. <https://liput.matkahuolto.fi/connectionsearch#breadcrumb>
- Museotiepäivän työryhmä 2021. Etelä-Karjalan tapahtumakalenteri. Viitattu 29.10.2021. <https://tapahtumat.ekarjala.fi/fi-FI/page/60b9f91c2f7f561b1ca203bb>
- Museovirasto 2021. Kestävästi yhdessä: Kulttuuriperintö ja matkailu Suomen menestystekijöinä. Viitattu 24.10.2021. http://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/Julkaisut/rev_FINAL_2021_Kestavasti_yhdessa.pdf
- Nirkko, Hanna & Arkko, Henna 2021. Saimaan ja Siikajärven alueen rantaosayleiskaavan muutos. Viitattu 19.1.2022. https://sulkava.fi/wp-content/uploads/2021/11/Liite-1b_OAS_SAIMAA-SIIKAJARVI-1.7.2020_muok8.10.2020.pdf
- Nuutinen, Anu 2020. Missä tarinat ovat? Miten paikat voi löytää? Teoksessa Juha Iso-Aho, Anu Nuutinen & Pekka Vartiainen (toim.) Tarinareitti: Hyödyntämis- ja aktivointiopas yrittäjille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisuja, 110, 25. Viitattu 18.11.2021. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/05/tarinareitti-2020.pdf>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021a. Oulusta Euroopan kulttuuripääkaupunki vuodelle 2026. Tiedote 2.6.2021. Viitattu 9.3.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/oulusta-euroopan-kulttuuripaakaupunki-vuodelle-2026>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021b. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset. Viitattu 10.11.2021. <https://okm.fi/avustukset>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021c. Erityisavustukset kulttuurimatkailun kehittämishankkeisiin. Viitattu 10.11.2021. <https://okm.fi/-/kulttuurimatkailun-kehittamishankkeet-erityisavustus>
- Paaskoski, Jyrki 1999. Saimaan kanava. Unelma meritiestä. Viitattu 28.9.2021. http://www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/lpr_historia/artikkelit/SAIMAAAN_KANAVA_artikkeli.htm
- Pajari-Kosonen, Lege 2020. Kahdeksan kohdetta Museotiepäivässä. Parikkalan-Rautjärven Sanomat 31.7.2020. Viitattu 3.3.2022. <https://www.prsanomat.fi/uutiset/item/1556-kahdeksan-kohdetta-museotie-paivassa>
- Pauhu, Tuija 2022. Sulkava asetti ilmastotavoitteen – Kunta pyrkii radikaalisti pienentämään kasvihuonepäästöjä vuoteen 2030 mennessä. Itä-Savo 23.3.2022. Viitattu 23.3.2022. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4523001>
- POPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 26.3.2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Pyhän Olavin Kilta ry 2018. Pyhän Olavin Kilta ry:n Facebook-sivut. Viitattu 1.12.2021. <https://www.facebook.com/pyhanolavinkilta/posts/2411413099085159>

- Rajupusu Leader ry 2021a. Yleishyödyllinen kehittämishanke. Viitattu 9.11.2021.
<https://rajupusuleader.fi/hankerahoitus/yleishyodyllinen-kehittamishanke/>
- Rajupusu Leader ry 2021b. Kulttuuriperintöaiheisen teemahankkeen suunnittelu etenee. Viitattu 27.10.2021.
<https://rajupusuleader.fi/kulttuuriperintoaiheisen-teemahankkeen-suunnittelu-etenee/>
- Rajupusu Leader ry 2021c. Yrityksen investointituki. Viitattu 9.11.2021.
<https://rajupusuleader.fi/yrityusrahoitus/yrityksen-investointituki/>
- Rajupusu Leader ry. Hankerahoitus yleishyödyllisiin hankkeisiin 2014-2020. Viitattu 10.11.2021. https://rajupusuleader.fi/wp-content/uploads/2021/02/rahoitus_hanketuet_2014_2020-ja-siirtymakausi.pdf
- Rekisterilehti 1919. Uusia toiminimiä. Rekisterilehti 1919. N:o 741, 1346. Viitattu 18.12.2021.
<https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/1017443?page=32>
- Repo, Esa 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 10.12.2021.
- Rossi, Mari-Anna 2020. Museon perhesunnuntauissa Sulkavalla ratkottiin arvoituksia kolmen sukupolven voimin. Itä-Savo 27.9.2020. Viitattu 1.10.2021.
<https://www.ita-savo.fi/paikalliset/3852959>
- Rossi, Mari-Anna 2021. Tykki jylisee Laitaatsillassa lauantaina, ensi kertaa 232 vuoteen - Taphtumassa voi myös väräytyä tykkimieheksi ja saada opastusta mustaruutiaseiden käytössä. Itä-Savo 29.9.2021. Viitattu 29.9.2021. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/4308136>
- Rural Finland II. Kulttuurireitit. Viitattu 18.3.2022.
<https://drive.google.com/file/d/1mslkWEQVmscnF6q8oaE4B7Fsyk328xgx/view>
- SA-kuvat 1941. Ponttoonisilta Sulkavalla. Viitattu 10.9.2021. <http://sa-kuva.fi/>
- Saimaa Geopark 2021a. Sulkava-Lohikosken mylly. Viitattu 20.10.2021.
<https://www.saimaageopark.fi/kohteet/sulkava-lohikosken-mylly/>
- Saimaa Geopark 2021b. Saimaa Geopark sai UNESCO Global Geopark – statuksen. Viitattu 13.9.2021.
saimaageopark.fi/ajankohtaista/saimaa-geopark-sai-unesco-global-geopark-statuksen/
- Saimaan matkailustrategia 2021. Saimaan matkailustrategia 2021-2025. Viitattu 3.3.2022.
https://www.esavo.fi/resources/public//Tietoa-Etela-Savosta/Tiedotteet_uutiset/2021/1_Tammi-Maalis/Saimaan%20matkailustrategia%202021-2025_valmis.pdf
- Savonlinnan seurakunta 2021. Lausunto aloitteesta Sulkavan seurakunnan lakkauttamiseksi ja liittämiseksi Savonlinnan seurakuntaan. Viitattu 26.10.2021. <https://www.savonlinnanseurakunta.fi/uutiset/-/news/92063446/>
- Savonmaa 1920. Saimaan Teknillinen Tehdas Oy. Sulkavalla. Savonmaa 21.8.1920. N:o 92/1920, 10. Viitattu 18.12.2021.
<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/1234012?page=10>
- Seppänen, Essi 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 22.10.2021.
- Seppänen, Paavo 1999. Sulkavan historia I. Sulkava: Finnreklama Oy

- Seppänen, Paavo & Soikkanen, Hannu 2002. Sulkavan historia II. Sulkava: Finnreklama Oy
- Strömmer, Päivi 2005. Vertailukehittäminen: Virtuaalikypärä nimeltä benchmarking. Teoksessa Riitta Seppänen-Järvelä (toim.) Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineinä. Helsinki. Stakes. Viitattu 7.10.2021. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77163/vertaismenetelmat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sulkava-lehti 1969a. Vilkaharjun leirintäalue ja palvelukeskus avattiin yleisölle helluntain aattona. 30.5.1969. Sulkava-lehti N:o 22/1969, 1.
- Sulkava-lehti 1969b. Lomakylää laajennetaan. 3.5.1969. Sulkava-lehti N:o 18/1969, 4.
- Sulkava-lehti 1970. Kolmen kunnan matkailupalaveri Vilkaharjun leirintäalueelle. 4.7.1970. Sulkava-lehti N:o 24/1970, 1.
- Sulkava-lehti 2020. Suvorov-hanke elävöittää historiaa. Sulkava-lehti 19.2.2020. Viitattu 29.9.2021. <https://sulkavalehti.fi/2020/02/19/suvorov-hanke-elavoittaa-historiaa/>
- Sulkavan kunta a. Sulkava-tietoa. Viitattu 16.9.2021. <https://sulkava.fi/kuntatieto-ja-hallinto/sulkava-tietoa/>
- Sulkavan kunta b. Luontokohteet. Viitattu 10.11.2021. <https://sulkava.fi/matkailu-ja-tapahtumat/nahtavaa/luontokohteet/>
- Sulkavan kunta c. Rauhaniemen museoalue. Viitattu 13.9.2021. <https://sulkava.fi/matkailu-ja-tapahtumat/nahtavaa/museot-ja-kirkot/>
- Sulkavan kunta d. Vekaransalmen maisematie 438. Viitattu 15.10.2021. <https://sulkava.fi/matkailu-ja-tapahtumat/nahtavaa/vekaransalmen-maisematie/>
- Sulkavan kunta e. Sulkavan kunnan strategia 2022-2030. Viitattu 28.12.2021. https://sulkava.fi/wp-content/uploads/2021/12/sulkava_strategia_2022-2030_1.pdf
- Sulkavan seurakunta. Lohikosken kirkko ja Lohikosken hautausmaa. Viitattu 23.2.2022. <https://www.sulkavanseurakunta.fi/kirkot-ja-tilat/lohikosken-kirkko>
- Sulkavan Suursoudut. Pienen pojan unelmasta suureksi soutu tapahtumaksi. Viitattu 3.11.2021. <https://www.suursoudut.fi/fi/tietoja/pienen-pojan-unelmasta-suureksi-soutu-tapahtumaksi/>
- Suomen Kulttuurirahasto, Etelä-Savon rahasto 2022. Etelä-Savon apurahat. Viitattu 18.1.2022. <https://skr.fi/rahastot/etela-savon-rahasto/etela-savon-apurahat>
- Suomen virallinen tilasto (SVT) a: Rakennukset ja kesämökit [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-677X. 2021. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu 24.10.2021]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/rakke/meta.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT) b: Kuolleet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2529. 2021. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 24.10.2021]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/kuol/meta.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökit [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-677X. 2019. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 23.10.2021]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/rakke/2019/rakke_2019_2020-05-27_tie_001_fi.html

- Sydänmaanlakka, Maija 2020. Kulttuurisisällöt omatoimimatkailijan ohjelmaan. Teoksessa Maija Sydänmaanlakka (toim.) Näkökulmia kulttuurimatkailuun. Blogikokoelma. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Taito-sarja 53, 30-33. Viitattu 17.12.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343188/2020%20TAITO%2053%20N%c3%a4k%c3%b6kulmia%20kulttuuri-matkailuun.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Talvitie, Marjukka 2009. Lomaliitto konkurssiin – 200 työttömäksi. Yle 8.12.2009. Viitattu 30.10.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-5978871>
- Tegelberg, Kari 2017. Vilkaharjun Salpalinja sai muistomerkin. Savonmaa 30.11.2017. Viitattu 7.9.2021. <https://savonmaa.fi/articles/article/vilkaharjun-salpalinja-sai-muistomerkin>
- Tiainen, Pekka 1999. Pihlajavesi, Suomen sininen sydän. Savonlinna: Painolinna Oy
- Tiehallinto, 2004. Matkailuteiden määrittely. Periaatteet. Viitattu 12.12.2021. https://julkaisut.vayla.fi/pdf/1000080-v-04matkteiden_mperiaat.pdf
- Tikka, Oili 2021. Olli Virran temahaastattelussa 15.12.2021.
- Tilastokeskus 2018. [Paavo (postinumeroalueittainen avoin tieto). 1. Asukasrakenne muuttujina Postinumeroalue ja Tiedot]. Viitattu 24.10.2021. https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto__2020/paavo_pxt_12ey.px/table/tableViewLayout1/
- Tynnälä, Iida 2018. Lohilahti on Etelä-Savon vuoden kylä – lue seudun palkittujen kylätoimijoiden nimet täältä. Itä-Savo 1.9.2018. Viitattu 22.9.2021. <https://www.ita-savo.fi/paikalliset/3887051>
- Ulkoilulaki, 18 §. Viitattu 8.12.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730606#L3P18>
- UN 1987. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Viitattu 12.3.2022. <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
- Uudelt, Triinu 2020. Punkaharju tutuksi – Luontomatkailua kehittäen. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Matkailu- ja palveluliiketoiminnan koulutus. Viitattu 12.12.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347820/Uudelt_Triinu.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Valkasmaa, Pirjo 2021. Tuuli heilutteli tanuja – Viime torstaina kansallispuuja tuuletettiin Sulkavallakin. Sulkava-lehti 11.8.2021. Viitattu 4.3.2022. <https://sulkavalehti.fi/tagi/kansallispukutuuletus/>
- Valtioneuvosto, 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Viitattu 24.10.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- VeneilySaimaa. Annikinniemi. Viitattu 4.12.2021. <https://veneilyssaimaa.com/satama/annikinniemi/>
- Verhelä, Pauli & Lackman, Pekka 2003. Matkailun ohjelmopalvelut. matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WS Bookwell Oy

- Villa Kukkapää. Historia. Sahan isännöitsijän, Gunnar Blomqvistin virka-asunto 1922-1951. Viitattu 1.10.2021. <https://www.villakukkapaa.fi/fi/historia/>
- Vironen, Petri 2018. Venäläisen sotataidon mestari laittoi Saimaalla tuulemaan 200 vuotta sitten: neljä kanavaa, lähes sata tykkilaivaa ja varuskuntia. Yle 22.7.2018. Viitattu 12.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-10314268>
- Virta, Hannu 2021. Olli Virran teemahaastattelussa 2.9.2021.
- Visit Finland. Tilastotietokanta Rudolf. 116n -- Kuukausittaiset yöpymiset ja saapuneet asuinmaittain, 1995M01-2022M01*. Viitattu 16.3.2022. http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/VisitFinland__Majoitustilastot/visitfinland_matk_pxt_116n.px/
- Visit Finland 2022. Miten Ukrainan tilanne vaikuttaa matkailuun? Viitattu 9.3.2022. <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2022-visit-finland/miten-ukrainan-tilanne-vaikuttaa-matkailuun>
- Visit Savonlinna. Sulkava. Viitattu 10.11.2021. <https://visitsavonlinna.fi/sulkava/>
- Visit Sulkava a. Vilkaharjun luontopolku. Viitattu 21.9.2021. <http://www.visitsulkava.fi/fi/vilkaharjunluontopolku/>
- Visit Sulkava b. Visit Sulkava-hanke. Viitattu 9.11.2021. <http://www.visitsulkava.fi/fi/visit-sulkava-hanke/>
- Visit Kemijärvi. Lapin tarinakylät. Viitattu 19.11.2021. <https://www.visitkemijarvi.fi/fi/nae-ja-koe/lapintarinat/>
- VR. Savonlinnan rautatieasema. Viitattu 14.3.2022. <https://www.vr.fi/rautatieasemat-ja-reitit/savonlinna>
- Vuorinen Maarit & Komulainen Minna 2013. Miten voi syntyä hyvä maisemapalvelu? Teoksessa Minna Komulainen (toim.) Maiseman tarina. Opas maisemapalveluiden luomiseen. Sitra ja Maa- ja kotitalousnaisten keskus. 16-33. Vaasa: Fram. Viitattu 22.11.2021. <https://media.sitra.fi/2017/02/23231630/MaisemanTarina.pdf>
- Väylävirasto a. Vekaransalmen siltahanke. Viitattu 21.9.2021. vayla.fi/vekaransalmi
- Väylävirasto b. Vt 5 Mikkeli-Juva. Viitattu 14.3.2022. <https://vayla.fi/vt-5-mikkeli-juva>
- Yle 2009. Sulkavan Lomaliiton ovet säpissä. Yle 14.7.2009. Viitattu 12.9.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-5283092>
- Yle 2011. Suursoudut – Sulkavan elinkeinojen piristys. Yle 6.7.2011. Viitattu 3.11.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-5386846>
- Ympäristöhallinto 2013. Vilkaharju. Viitattu 6.9.2021. [www.environment.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Vilkaharju\(6693\)](http://www.environment.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Vilkaharju(6693))
- Ympäristöministeriö 2003. Suomen leirintämatkailun nykytila ja kehittämisenäkymät. Suomen ympäristö 641. Viitattu 8.12.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40551/SY_641.pdf?sequence=1&isAllowed=y

LIITTEET

Liite 1: Kartta Vekaransalmen maisematiestä. Kartta luotu Googlen My Maps-palvelulla.

Vekaransalmen maisematie

- 1 Sulkava
- 2 Vilkaharju alkaa
- 3 Salpalinjan muistomerkki
- 4 Luontopolkujen lähtöpiste
- 5 Lotjat
- 6 Vilkaharju Camping
- 7 Lomaliiton lomakeskus
- 8 Vilkaharju päättyy
- 9 Kukkapään saha
- 10 Rauhaniemen museoalue
- 11 Armeijan varuskunta
- 12 Vekaransalmen silta
- 13 Annikinniemi
- 14 Kaartilanmäki
- 15 Telataipaleen kanava
- 16 Lohilahti
- 17 Lohikosken kirkko
- 18 Lohilahden tori

